

Coordonatori: Anghel Oana-Cristina, Chirica Neluța, Craioveanu Mădălina,
Crăciun Simona-Diana, Dumitru Simona, Levârdă Cătălina, Manea Silvia
Munteanu Daniela, Mustață Camelia, Oancea Mariana, Popa Marioara,
Scară Adelina -Elena

ISBN 978-973-0-44516-9

BRĂILA, 2026

ARTĂ, CULTURĂ ȘI UMANITATE ÎN TRADIȚIILE ROMÂNEȘTI

Publicația de față reprezintă un ghid metodic ce cuprinde materiale prezentate de participanți la **Simpozionul interjudețean** „ARTĂ, CULTURĂ ȘI UMANITATE ÎN TRADIȚIILE ROMÂNEȘTI”, desfășurat în anul școlar 2025- 2026 , în cadrul **Proiectului Educațional Interjudețean** „ARTĂ, CULTURĂ ȘI UMANITATE ÎN TRADIȚIILE ROMÂNEȘTI”, derulat de Școala Gimnazială „Ion Bâncilă” Brăila.

Responsabilitatea pentru conținutul materialelor publicate revine în exclusivitate autorilor.

Coordonatori:

Prof. înv. primar Anghel Oana-Cristina

Prof. Chirica Neluța

Prof. înv.primar Craioveanu Mădălina

Prof. înv.primar Crăciun Simona-Diana

Prof. înv.primar Dumitru Simona

Prof. înv. primar Levârdă Cătălina

Prof. Manea Silvia

Prof. Munteanu Daniela

Prof. Mustață Camelia

Prof. înv.primar Oancea Mariana

Prof. Popa Marioara

Prof. înv.primar Scară Adelina -Elena

Școala Gimnazială „Ion Bâncilă” Brăila

Toate drepturile sunt rezervate autorilor. Nicio parte din această lucrare nu poate fi reprodusă, stocată sau transmisă fără acordul prealabil al autorilor.

ISBN 978-973-0-44516-9

BRĂILA, 2026

CUPRINS

1	Artă, cultură și umanitate în tradițiile românești - O perspectivă biologică, Prof. Alina Șeiciuc, Colegiul Silvic „Bucovina”	6
2	Arta, cultura și umanitate în tradițiile românești Prof. ed. timpurie Datcu Georgiana-Andreea , Grădinița Scufița Roșie, București	7
3	Arta, cultura și umanitatea – Repere fundamentale ale tradițiilor românești, Profesor pentru Educație Timpurie Raicea Andreea Denisa, Școala Gimnazială Ghindeni, Localitatea Ghindeni, Județul Dolj	9
4	Arta, cultura și umanitatea în tradițiile românești– Repere identitare și exemple de bune practici, Cîrneală Nadia-Anca, Școala Gimnazială Moldovenești, com. Moldovenești, Grădinița cu P.P. Moldovenești	11
5	Tradiții, simboluri și valori culturale în literatura română. Valorificări didactice în contextul educației actuale Prof. Pricop Elena-Lăcrămioara, Școala Profesională Mogoșești, Iași	14
6	Educația copilului în spiritul valorilor naționale, Prof. ed. timpurie Cîrciuvoianu Maria, Școala Gimnazială „Nicolae Crețulescu“ Leordeni	17
7	Colindul, ecou al credinței și al tradiției creștine, Prof. Buda Loredana-Geraldina și Prof. Moldovan Adina, Liceul Tehnologic Iernut, jud. Mureș	18
8	Rădăcini și aripi: Arta populară ca expresie a identității românești, Prof. înv. primar, Nițescu Elena, Școala Gimnazială „Nicolae Crețulescu”-Leordeni, Argeș	21
9	Dragobetele- punte între tradiție, cultură și umanitate, prof. Chirica Neluța Școala Gimnazială ”Ion Băncilă”, Brăila	24
10	Educația prin cultură și tradiție în ciclul primar, Giurgiu Denisa, Mircu Oana-Maria, Școala Gimnazială Orțișoara	27
11	Arta, cultura și umanitatea în tradițiile românești văzute ca un tot unitar, Brăslășu Elena-Cristiana, Grădinița cu program prelungit nr.23, Ploiești	30
12	Dialog între culturi: Tradițiile românești și valorile europene, Prof. Ioniță Raluca Mihaela, Liceul de Transporturi Auto „Traian Vuia” Galați	32
13	Fișă de lucru – Limba și literatura română, Prof. înv. primar Anghel Oana-Cristina Școala Gim. “Ion Băncilă” Braila	34
14	Folclorul literar. arc peste timp, Prof. Miercan Georgiana Nicoleta GPP "Sfânta Marina" Câmpulung, Argeș	36
15	Arta cuvântului și valorile umane în tradițiile românești, Prof. Gărăiman Georgeta Liceul Tehnologic „Dimitrie Dima”, Pitești	38
16	Ritualuri legate de venirea pe lume – începutul vieții sub binecuvântare divină	41

	Prof.Gânju Alexandra, Școala Gimnazială nr.1 Sulița	
17	Proiect educațional „Artă, cultură și umanitate în tradițiile românești” Prof. Gherlan Georgiana-Monteola, Colegiul Economic ”Hermes” Petroșani	42
18	Obiceiuri pascale românești și franțuzești-proiect didactic-, Profesor Jucan Vasilica-Loredana, Colegiul Vasile Lovinescu Fălticeni, județul Suceava	47
19	Tradiții și obiceiuri de iarnă “ Sfintele sărbători la romani ”-eseu, Prof inv. primar Schiopu Elena, Scoala Primara Nr.2 Suharau ,Jud. Botosani	52
20	Artă, cultură și umanitate în tradițiile românești la grădiniță,prof. educ. timpurie: Chira Mihaela Ioana, Colegiul Național „Avram Iancu”/Grădinița p.p. „Piticot” Câmpeni, Alba	56
21	Tradiții românești – Oglinda artei, culturii și valorilor umane, profesor educație timpurie Mihai Marcela-Ștefania, Grădinița cu p.p. nr.9 Bârlad	58
22	Obiceiuri locale -Caloianul, Profesor- Mustăță Camelia, Școala Gimnazială ”Ion Băncilă ”, Brăila	60
23	Simboluri folclorice și literare în cultura tradițională românească. Valorificări didactice, Profesor de Limba și literatura română Pricop Elena-Lăcrămioara, Școala Profesională Mogoșești, Iași	61
24	Proiect de activitate didactică integrată,Prof. educație timpurie Munteanu Loredana, Grădinița Zâna Florilor, București	64
25	Obiceiuri de iarna pe Valea Amaradiei, Nicola Paula,Școala Gimnazială Crușeț Comuna Crușeț, județul Gorj	67
26	Tradiția românească- Punte între artă, cultură și formarea valorilor umane la elevii de clasa I, Prof. înv. primar Cojocar Georgeta Iuliana, Școala Gimnazială Liliesți, Oraș Băicoi	70
27	Artă, cultură și umanitate în tradițiile românești- Obiceiul colindelor în tradiția românească, Prof.în.v.pr. Levârdă Cătălina, Școala Gimnazială ”Ion Băncilă”, Brăila	73
28	Artă, cultură și umanitate în tradițiile românești – exemple de bună practică la grădiniță, Profesor pentru educație timpurie Cunea Raluca Gabriela,Grădinița P.N. Iazu, Dâmbovița	76
29	Spiritualitate arhaică românească , Prof. Popa Marioara , Școala Gimnazială „Ion Băncilă”, Brăila	78
30	Educația pentru identitate culturală prin valorificarea tradițiilor românești,Prof. Ed. Stinghe Elena Luminița, Școala Gimnazială,, Petre Țuțea”, Boteni, Argeș	80

31	„Veșnicia s-a născut la sat” – Repere ale identității românești, Prof. înv. primar: Șendroi Maria-Mădălina, Liceul Tehnologic „Constantin Brâncuși” Peștișani, Gorj	81
32	Arta, cultură și umanitate în tradițiile românești – studiu de specialitate valorificat prin proiect educațional la nivel preșcolar, Profesor educație timpurie Tanasă Ana Maria, Școala Profesională” Sfântul Apostol Andrei” Smârdan	82
33	Nunta vrânceană între ritual și spectacol, prof. Temelie Florentina- Mădălina Liceul Teoretic „Duiliu Zamfirescu”-Odoșesti	86
34	Valori morale în basmul „Prâslea cel voinic și merele de aur”-Fișă de lucru Prof. Căpîlnean Alexandra-Viviana, Școala Gimnazială Șona	91
35	Atelier de cusături tradiționale românești în cadrul proiectului PNRAS, Prof. Ciubotaru-Botezatu Ana, Școala Gimnazială Deleni, jud. Iași	93
36	„Tradiții și obiceiuri din Muntenia” Prof. înv. primar Crăciun Simona Diana și Prof. înv. primar Craioveanu Mădălina, Școala Gimnazială „Ion Băncilă”, Brăila	98
37	Caloianul: un străvechi ritual al ploii și al renașterii în spațiul românesc, Prof. înv. primar, Oancea Mariana, Școala Gimnazială „Ion Băncilă”, Brăila	102
38	Regina Maria și dragostea față de portul popular românesc, Prof. Manea Silvia Școala Gimnazială ”Ion Băncilă” Brăila	105
39	Proiect de activitate extracurriculară-Șezătoare de Crăciun, Prof. înv. primar Scară Adelina-Elena, Școala Gimnazială „Ion Băncilă” Brăila	108
40	Proiect educațional „Tradițiile românești – Moștenirea noastră culturală”, prof. pt. înv. primar Dumitru Simona, Școala Gimnazială ”Ion Băncilă” Brăila	115
41	Crăciunul între tradiție și spiritul dăruirii, Prof. Munteanu Daniela, Școala Gimnazială „Ion Băncilă” Brăila	119

ARTĂ, CULTURĂ ȘI UMANITATE ÎN TRADIȚIILE ROMÂNEȘTI - O PERSPECTIVĂ BIOLOGICĂ

Prof. Alina Șeiciuc
Colegiul Silvic „Bucovina”

Tradițiile românești nu reprezintă doar un set de obiceiuri folclorice, ci o formă complexă de adaptare bioculturală a omului la mediul carpatin-danubian. Din punct de vedere biologic, cultura tradițională românească acționează ca un mecanism de supraviețuire, modelând biologia umană prin alimentație, ritmuri circadiene, rezistență fizică și coeziune socială, toate transpuse în artă și ritualuri. Această simbioză între om și mediu este fundamentul "bioculturii" românești, unde arta nu este doar estetică, ci o expresie a sănătății și identității.

Arta ca expresie a adaptării și funcționalității - Arta populară românească (ie, ceramică, sculptură în lemn) este profund funcțională. Arta populară românească – fie că vorbim de portul popular, olărit sau cioplitul în lemn – este o celebrare a formelor biologice. Motivele zoomorfe și fitomorfe de pe ii sau covoare nu sunt doar decorative, ele oglindesc o admirație pentru viață și o dorință de a integra ritmurile naturale în cotidian. Materialele naturale folosite (în, cânepă, lână) sunt o formă de "artă portabilă" care asigură termoreglarea, permit pielii să respire și oferă protecție împotriva mediului extern, o necesitate biologică vitală în zonele rurale montane sau de câmpie. Prelucrarea lemnului sau a lânii, prin motive arhaice, reprezintă o transferare a forței vitale a naturii asupra omului. Masca populară, de exemplu, este o "artă a trecerii", un obiect - ființă care, în timpul sărbătorilor de iarnă, permite individului să-și asume arhetipuri, eliberând stresul psihic și reintegrarea în ritmul comunitar, reflectând necesitățile biologice ale corpului uman.

Cultura tradițiilor ca mecanism de sănătate (bio-ritmică) - Tradițiile românești sunt strâns legate de calendarul agricol, care, la rândul său, este un calendar biologic. Obiceiurile de iarnă (colindatul) sau cele de primăvară (Sânzienele) nu doar structurează timpul, ci reglează ritmurile circadiene și sezoniere ale comunității.

- Alimentația tradițională (bio-nutriția) - Tradițiile culinare românești, strâns legate de posturile religioase, funcționează ca un sistem natural de detoxifiere și echilibrare a aportului nutritiv. Consumul de alimente sezoniere (mere, nuci, miere) și produsele obținute prin fermentație (murături, lactate) asigură un microbiom sănătos și nutrienți esențiali.
- Riturile de trecere și echilibrul psihosomatic - Ritul nașterii (ursitoarele), nunții sau înmormântării sunt mecanisme sociale de gestionare a stresului biologic. Acestea permit procesarea emoțiilor intense și asigură coeziunea, element esențial pentru reducerea cortizolului și creșterea oxitocinei, hormonii responsabili de legăturile sociale și starea de bine.

Umanitatea - legătura dintre mediu și tradiție - Umanitatea în tradițiile românești este definită prin respectul față de pământ și resurse. Agricultură tradițională, meșteșugurile și folclorul educă un comportament care nu epuizează mediul, asigurând supraviețuirea generațiilor viitoare.

- Vindecarea prin natură - Medicina populară românească, bazată pe plante medicinale, descântece (care funcționează ca un efect placebo și de sugestie psihologică) și utilizarea produselor apicole, arată o cunoaștere profundă a biologiei locale pentru tratarea afecțiunilor.

- Umanitatea în comunitate - Tradiția "clăcii" – ajutorul reciproc în muncă – nu este doar un obicei, ci o adaptare biologică prin care sarcini grele sunt împărțite, reducând efortul fizic individual și crescând eficiența, întărind totodată legăturile interpersonale.

În concluzie, arta, cultura și umanitate se unesc în tradițiile românești într-o formă care servește, în mod direct, supraviețuirea biologică. Ele nu sunt doar o moștenire spirituală, ci o "biotehnologie" străveche, un mod de a trăi în armonie cu propriul corp și cu mediul înconjurător. A păstra tradițiile nu înseamnă a rămâne în trecut, ci a păstra o înțelepciune biologică care ne ajută să fim mai sănătoși, mai adaptați și, în cele din urmă, mai umani în fața provocărilor lumii moderne.

Bibliografie:

1. Bernea Ernest – *Spațiu, timp și cauzalitate la poporul român*, Editura Humanitas, București, 2005.
2. Eliade Mircea – *De la Zalmoxis la Genghis-Han*, Editura Humanitas, București, 1995.
3. Vulcănescu Romulus – *Mitologie Română*, Editura Academiei Române, 1987.
4. Vlăduțescu Gheorghe, *Filosofia tradițiilor populare*, Editura Minerva, București, 1991.
5. Pop Mihai, *Obiceiuri tradiționale românești*, Institutul de Cercetări Etnologice și Dialectologice, București, 1976.

Arta, cultura și umanitate în tradițiile românești

**Prof. ed. timpurie Datcu Georgiana-Andreea
Grădinița Scufița Roșie, București**

Tradițiile românești reprezintă o comoară de valori culturale, artistice și morale transmise din generație în generație. Ele reflectă identitatea poporului român, modul de viață, credințele, dar și sensibilitatea artistică a acestuia. Într-o lume modernă, aflată într-o continuă schimbare, păstrarea și valorificarea tradițiilor devine esențială pentru menținerea legăturii cu trecutul și pentru formarea unei identități culturale solide. Arta populară, obiceiurile și sărbătorile tradiționale sunt expresii autentice ale umanității, deoarece ele transmit emoții, valori și modele de comportament.

Arta populară românească este una dintre cele mai bogate forme de manifestare culturală. Ea se regăsește în portul tradițional, în obiectele de artizanat, în muzică, dans și meșteșuguri. Costumul popular, de exemplu, nu este doar o piesă vestimentară, ci o adevărată operă de artă. Fiecare regiune a țării are modele și culori specifice, iar motivele decorative au semnificații simbolice, legate de natură, credință și viața comunității. Li brodate manual, catrințele și bundițele sunt realizate cu migală și reflectă talentul și răbdarea creatorilor populari.

Un alt element important al culturii tradiționale îl reprezintă meșteșugurile. Olăritul, țesutul, sculptura în lemn sau pictura pe sticlă sunt activități care îmbină utilul cu frumosul. De exemplu, vasele de lut nu sunt doar obiecte practice, ci și elemente decorative, împodobite cu motive

tradiționale. Aceste meșteșuguri dezvoltă creativitatea și simțul estetic, fiind o formă de exprimare artistică autentică.

Tradițiile românești sunt strâns legate de calendarul sărbătorilor, care au o profundă semnificație spirituală și culturală. Sărbători precum Crăciunul, Paștele sau Mărțișorul sunt însoțite de obiceiuri specifice, cântece, dansuri și preparate tradiționale. Colindele de Crăciun, de exemplu, nu sunt doar cântece, ci adevărate mesaje de bucurie și speranță. Ele contribuie la întărirea relațiilor dintre oameni și la păstrarea spiritului comunitar.

Umanitatea din tradițiile românești se reflectă în valorile pe care acestea le promovează: respectul pentru familie, solidaritatea, ospitalitatea și dragostea pentru natură. În mediul rural, aceste valori sunt vizibile în viața de zi cu zi, în modul în care oamenii se ajută între ei și își respectă tradițiile. De asemenea, poveștile și legende populare transmit lecții de viață importante, contribuind la formarea caracterului.

Pentru copiii preșcolari, tradițiile românești pot fi prezentate într-un mod atractiv și interactiv, adaptat nivelului lor de înțelegere. Activitățile practice și jocurile sunt cele mai eficiente metode de învățare la această vârstă. De exemplu, copiii pot participa la ateliere de creație în care realizează modele simple inspirate din motive tradiționale. Ei pot colora și desena, pot lipi modele geometrice sau pot crea mărțișoare din hârtie și alte materiale.

Un alt exemplu potrivit pentru preșcolari este învățarea unor cântece și dansuri populare simple. Prin muzică și mișcare, copiii intră în contact direct cu tradiția și își dezvoltă simțul ritmului și coordonarea. De asemenea, educatorii pot organiza mici serbări tematice, în care copiii să poarte costume populare și să interpreteze roluri inspirate din obiceiurile tradiționale.

Poveștile populare reprezintă o resursă valoroasă în educația copiilor. Basmele și legende românești sunt pline de personaje interesante și situații care stimulează imaginația. Educatorii pot folosi aceste povești pentru a transmite valori precum curajul, bunătatea și respectul. De exemplu, dramatizarea unor povești simple îi ajută pe copii să înțeleagă mai bine mesajele și să își dezvolte abilitățile de comunicare.

Activitățile culinare pot fi, de asemenea, o modalitate plăcută de a introduce copiii în universul tradițiilor. Prepararea unor rețete simple, precum cozonacul sau turta dulce, poate deveni o experiență educativă și distractivă. Copiii pot participa la etape ușoare, cum ar fi amestecarea ingredientelor sau decorarea, dezvoltându-și astfel îndemânarea și interesul pentru tradiții.

Contactul direct cu natura este o altă componentă importantă a tradițiilor românești. Plimbările în aer liber, observarea schimbărilor anotimpurilor și participarea la activități specifice fiecărei perioade (culegerea fructelor, plantarea florilor) îi ajută pe copii să înțeleagă legătura dintre om și natură. Aceste experiențe contribuie la dezvoltarea respectului pentru mediul înconjurător.

Educația pentru păstrarea tradițiilor trebuie să fie realizată atât în familie, cât și în instituțiile de învățământ. Părinții și educatorii au rolul de a transmite aceste valori prin exemplu personal și prin implicarea copiilor în activități specifice. Este important ca tradițiile să nu fie percepute ca obligații, ci ca experiențe plăcute, care aduc bucurie și satisfacție.

În concluzie, arta, cultura și umanitatea din tradițiile românești reprezintă un patrimoniu deosebit de valoros, care trebuie păstrat și transmis mai departe. Prin activități adaptate vârstei, copiii preșcolari pot descoperi frumusețea și semnificația acestor tradiții. Astfel, ei își dezvoltă identitatea culturală și învață să aprecieze valorile autentice ale poporului român, contribuind la continuitatea acestora în viitor.

ARTA, CULTURA ȘI UMANITATEA – REPERE FUNDAMENTALE ALE TRADIȚIILOR ROMÂNEȘTI

**Profesor pentru Educație Timpurie Raicea Andreea Denisa
Școala Gimnazială Ghindeni, Localitatea Ghindeni, Județul Dolj**

Tradițiile românești reprezintă una dintre cele mai autentice forme prin care identitatea unui popor se păstrează și se transmite din generație în generație. Într-o lume aflată într-o continuă schimbare, în care tehnologia și ritmul accelerat al vieții moderne tind să uniformizeze valorile culturale, tradițiile devin un spațiu al memoriei colective și al sensibilității umane. Arta populară, obiceiurile, portul tradițional, muzica, dansurile și sărbătorile românești nu sunt simple manifestări folclorice, ci expresii profunde ale sufletului românesc, ale modului în care omul și-a înțeles existența, credința și legătura cu semenii și cu natura.

Cultura tradițională românească s-a format de-a lungul secolelor prin îmbinarea armonioasă dintre experiența vieții rurale, spiritualitatea creștină și creativitatea populară. În satul românesc, fiecare obiect avea o semnificație, fiecare sărbătoare purta un mesaj, iar fiecare gest era încărcat de simboluri. De exemplu, costumul popular nu reprezenta doar o formă de îmbrăcăminte, ci o adevărată operă de artă. Modelele cusute pe ii și pe cămăși reflectau identitatea zonei geografice, statutul social, vârsta sau chiar starea sufletească a celui care le purta. Culoarele vii, motivele geometrice și simbolurile florale transmiteau ideea de frumusețe, echilibru și armonie cu universul.

Arta populară românească demonstrează faptul că oamenii simpli au reușit să transforme viața cotidiană în creație artistică. Ceramica de Horezu, sculpturile în lemn din Maramureș, icoanele pe sticlă din Transilvania sau țesăturile tradiționale reprezintă dovezi ale talentului și sensibilității estetice ale poporului român. În aceste creații se regăsesc răbdarea, credința și respectul pentru frumos. Omul tradițional nu crea doar pentru utilitate, ci și pentru suflet, pentru a aduce lumină și sens existenței sale.

Un rol important în păstrarea valorilor culturale îl au obiceiurile și sărbătorile tradiționale. Colindele de Crăciun, dansurile populare, obiceiurile de Paște sau ritualurile de nuntă și botez păstrează vii legăturile dintre oameni și consolidează sentimentul apartenenței la comunitate. Prin intermediul acestor tradiții se transmit valori fundamentale precum respectul, solidaritatea, iubirea față de familie și credința în Dumnezeu. În trecut, comunitățile rurale trăiau într-o puternică relație de înțajutorare, iar sărbătorile reprezentau momente de comuniune sufletească. Astăzi, când individualismul devine tot mai accentuat, tradițiile românești pot constitui un model de apropiere umană și echilibru interior.

Din perspectiva mea, tradițiile românești au o valoare educativă deosebită, mai ales în formarea copiilor. În calitate de cadru didactic, consider că apropierea celor mici de artă și cultură

contribuie la dezvoltarea sensibilității, a creativității și a respectului față de identitatea națională. Copiii care învață să aprecieze cântecele populare, poveștile, dansurile și meșteșugurile tradiționale vor deveni adulți mai conștienți de rădăcinile lor și mai deschiși către valorile autentice ale umanității. În grădiniță, activitățile inspirate din tradițiile românești pot transforma procesul educațional într-o experiență afectivă și culturală profundă. Atelierele de creație populară, serbările tematice sau contactul cu portul și muzica tradițională îi ajută pe copii să descopere frumusețea patrimoniului cultural românesc într-un mod viu și emoționant.

În același timp, tradițiile românești reprezintă o punte între trecut și viitor. Ele nu trebuie privite ca elemente învechite, ci ca resurse culturale care pot inspira generațiile actuale. În contextul globalizării, păstrarea identității culturale devine o responsabilitate comună. Un popor care își uită tradițiile riscă să își piardă reperele spirituale și legătura cu propria istorie. De aceea, promovarea artei și culturii tradiționale în școli, instituții culturale și familie este esențială pentru continuitatea valorilor autentice.

În activitatea desfășurată la clasă, tema tradițiilor românești ocupă un loc important, deoarece oferă copiilor posibilitatea de a descoperi valorile culturale într-un mod accesibil și atractiv. Prin activități practice, cântece populare, povești, jocuri tradiționale și ateliere de creație inspirate din arta populară, copiii învață să respecte patrimoniul cultural și să își dezvolte sentimentul apartenenței la comunitate. În cadrul serbărilor tematice dedicate sărbătorilor tradiționale, preșcolarii poartă costume populare, interpretează dansuri și colinde și intră în contact direct cu frumusețea obiceiurilor românești. Aceste experiențe contribuie nu doar la dezvoltarea culturală și artistică, ci și la formarea unor valori morale precum cooperarea, respectul și empatia. Consider că educația timpurie are un rol esențial în transmiterea tradițiilor, deoarece copilăria reprezintă perioada în care sensibilitatea pentru frumos și pentru valorile autentice se formează cel mai profund.

În practica educațională, am desfășurat numeroase activități prin care copiii au avut ocazia să cunoască și să valorifice tradițiile românești. De exemplu, în perioada sărbătorilor de iarnă, am organizat un atelier de confecționare a ornamentelor tradiționale și de învățare a colindelor populare, iar copiii au participat cu entuziasm la o mică șezătoare simbolică în cadrul grupei. De Ziua Iei, preșcolarii au venit îmbrăcați în costume populare și au prezentat dansuri și cântece specifice diferitelor regiuni ale țării. De asemenea, în cadrul activităților artistico-plastice, copiii au realizat modele inspirate din motive tradiționale românești, folosind elemente decorative specifice ceramicii și cusăturilor populare. O activitate deosebit de apreciată a fost amenajarea unui „colț tradițional” în sala de grupă, unde au fost expuse obiecte populare, ștergare, vase din lut și păpuși îmbrăcate în port popular. Prin astfel de exemple concrete, copiii au reușit să înțeleagă mai bine frumusețea culturii românești și să dezvolte respect față de valorile și tradițiile strămoșești.

Concluzionând, arta, cultura și umanitatea se împletesc armonios în tradițiile românești, oferind imaginea unui popor profund atașat de frumusețe, credință și solidaritate. Tradițiile nu sunt doar moșteniri ale trecutului, ci expresii vii ale identității noastre culturale și morale. Ele cultivă sensibilitatea artistică, întăresc legăturile dintre oameni și transmit valori esențiale pentru dezvoltarea unei societăți echilibrate. Într-o epocă dominată de schimbări rapide și de tendința uniformizării culturale, păstrarea tradițiilor românești devine un act de responsabilitate și de respect față de generațiile viitoare. Consider că educația are misiunea de a apropia copiii de patrimoniul cultural național, deoarece doar prin cunoașterea și valorizarea rădăcinilor noastre putem construi un viitor în care umanitatea și cultura să rămână repere fundamentale ale existenței.

Bibliografie

1. Blaga, Lucian – *Spațiul mioritic*, Editura Humanitas, București, 2011.
2. Eliade, Mircea – *Aspecte ale mitului*, Editura Univers, București, 1998.
3. Pamfile, Tudor – *Sărbătorile la români*, Editura Saeculum I.O., București, 2005.
4. Stahl, Henri H. – *Civilizația satului românesc*, Editura Minerva, București, 1983.
5. Vulcănescu, Romulus – *Mitologie română*, Editura Academiei Române, București,

ARTA, CULTURA ȘI UMANITATEA ÎN TRADIȚIILE ROMÂNEȘTI– REPERE IDENTITARE ȘI EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

CÎRNEALĂ NADIA-ANCA

**Școala Gimnazială Moldovenești, com.Moldovenești
Grădinița cu P.P. Moldovenești**

Tradițiile românești constituie o componentă fundamentală a identității naționale, reprezentând o sinteză între experiența istorică, valorile spirituale și modul de viață al comunităților care au contribuit la formarea poporului român. De-a lungul timpului, acestea au devenit un reper important al continuității culturale și al apartenenței sociale, oferind modele de comportament și valori morale transmise din generație în generație. În cadrul tradițiilor românești, **arta, cultura și umanitatea** se află într-o strânsă interdependență: arta exprimă sensibilitatea și creativitatea poporului, cultura conservă memoria colectivă, iar umanitatea reflectă solidaritatea și spiritul comunitar.

În contextul globalizării și al schimbărilor rapide ale societății contemporane, păstrarea și promovarea tradițiilor reprezintă o provocare majoră. Totuși, prin implicarea instituțiilor educaționale, a comunităților locale și a organizațiilor culturale, patrimoniul românesc continuă să fie valorizat. Exemplele de bune practici demonstrează că tradițiile nu trebuie privite ca elemente aparținând exclusiv trecutului, ci ca resurse vii, capabile să contribuie la educația, coeziunea socială și dezvoltarea culturală a societății actuale.

Arta populară românească reflectă bogăția spirituală și creativitatea comunităților tradiționale. De-a lungul timpului, oamenii au exprimat prin obiecte, cântece și dansuri valorile, credințele și experiențele vieții cotidiene. Costumul popular românesc reprezintă una dintre cele mai importante forme de manifestare artistică tradițională. Fiecare regiune istorică – Maramureș, Bucovina, Oltenia, Banat, Transilvania sau Moldova – se remarcă prin motive decorative și cromatice distincte, care exprimă apartenența regională și socială.

Meșteșugurile tradiționale ocupă un loc central în patrimoniul artistic românesc. Olăritul de la Horezu, țesutul covoarelor tradiționale, sculptura în lemn, realizarea măștilor populare sau încondeierea ouălor sunt expresii autentice ale creativității și răbdării meșterilor populari. Aceste activități nu au avut doar un rol practic, ci și unul simbolic și spiritual, multe obiecte fiind asociate cu ritualuri sau sărbători religioase.

Totodată, muzica și dansurile populare reprezintă forme artistice care au consolidat coeziunea comunitară. Hora, dans colectiv simbolic, exprimă ideea de unitate și egalitate, iar doina

reflectă sensibilitatea sufletească a poporului român, exprimând dorul, speranța sau suferința. În multe sate, cântecele și dansurile tradiționale continuă să fie păstrate și prezentate în cadrul festivalurilor locale, demonstrând continuitatea valorilor culturale.

Cultura tradițională românească s-a format în jurul unor obiceiuri și ritualuri care au oferit stabilitate și sens comunităților umane. Sărbătorile religioase și populare au avut întotdeauna rolul de a întări solidaritatea socială și apartenența la valorile comune.

Crăciunul și Paștele reprezintă momente importante ale spiritualității românești, fiind însoțite de numeroase obiceiuri și simboluri. Colindele, mersul cu steaua, jocurile cu măști sau obiceiurile de Anul Nou contribuie la menținerea unei atmosfere de comuniune și speranță. De asemenea, tradiția Mărțișorului simbolizează renașterea naturii și optimismul începutului de primăvară, iar sărbătoarea Sânzienelor păstrează elemente ale credințelor populare străvechi.

Literatura orală – basmele, proverbele, legendele și baladele populare – joacă un rol important în transmiterea valorilor morale. Personajele populare ilustrează virtuți precum cinstea, curajul, bunătatea și respectul pentru adevăr. Prin intermediul poveștilor și al cântecelor, copiii și tinerii învață valori fundamentale, contribuind astfel la formarea caracterului.

Un element definitoriu al tradițiilor românești este dimensiunea umană, bazată pe respect, empatie și sprijin reciproc. În comunitățile tradiționale, relațiile dintre oameni erau fundamentate pe colaborare și responsabilitate comună.

Un exemplu semnificativ îl reprezintă **claca**, o formă de muncă voluntară prin care membrii comunității se ajutau reciproc la activități agricole sau gospodărești. Această practică demonstrează solidaritatea și unitatea socială. Respectul față de bătrâni ocupa un loc central, aceștia fiind considerați păstrători ai experienței și înțelepciunii colective.

De asemenea, ospitalitatea românească este recunoscută drept una dintre valorile fundamentale ale societății tradiționale. Musafirii erau primiți cu generozitate, hrană și respect, indiferent de statutul social sau de proveniență. Această deschidere față de ceilalți reprezintă un exemplu de umanitate autentică, relevant și în societatea actuală.

În prezent, numeroase inițiative contribuie la păstrarea patrimoniului cultural românesc și la adaptarea acestuia la cerințele societății moderne.

O primă bună practică este reprezentată de **atelierile educaționale de meșteșuguri tradiționale** organizate în școli, muzee și centre culturale. Copiii și adolescenții participă la activități de țesut, olărit, pictură pe sticlă sau încondeiere a ouălor, având ocazia să descopere valoarea muncii manuale și a tradiției.

O altă inițiativă importantă este organizarea **festivalurilor de folclor și a târgurilor tradiționale**, care promovează dansurile populare, costumele tradiționale și gastronomia locală. Astfel de evenimente oferă oportunități de întâlnire între generații și de promovare a patrimoniului cultural în fața unui public larg.

În domeniul educației, introducerea unor **proiecte interdisciplinare despre patrimoniul cultural** reprezintă o practică eficientă. Vizitele la muzee etnografice, excursiile tematice și proiectele școlare despre obiceiurile locale îi ajută pe elevi să înțeleagă importanța conservării identității culturale.

Digitalizarea patrimoniului cultural reprezintă o practică modernă și necesară. Crearea unor arhive online care conțin fotografii, cântece populare, interviuri cu meșteri populari sau descrieri ale obiceiurilor locale facilitează accesul tinerilor la informații culturale într-un format adaptat erei digitale.

De asemenea, organizarea de **șezători moderne** în comunități rurale și urbane contribuie la reînvierea spiritului tradițional. În cadrul acestora, participanții învață să coasă, să țese sau să cânte melodii populare, dezvoltând relații sociale și respect pentru patrimoniul cultural.

Un alt exemplu de bună practică este **susținerea meșterilor populari** prin finanțări, expoziții și promovarea produselor artizanale în mediul online. Astfel, tradițiile devin nu doar elemente culturale, ci și surse de dezvoltare economică locală.

Nu în ultimul rând, **voluntariatul cultural al tinerilor** joacă un rol esențial. Implicarea acestora în organizarea festivalurilor, promovarea tradițiilor pe platformele digitale sau documentarea obiceiurilor locale contribuie la transmiterea patrimoniului către generațiile viitoare.

Arta, cultura și umanitatea din tradițiile românești reprezintă piloni fundamentali ai identității naționale și ai continuității istorice. Prin costume populare, meșteșuguri, muzică, dansuri și obiceiuri, tradițiile românești exprimă bogăția spirituală și creativitatea poporului român. În același timp, valorile umane precum solidaritatea, ospitalitatea și respectul pentru ceilalți demonstrează că tradițiile nu sunt doar forme culturale, ci și modele de viață.

Bibliografie

1. Simion Florea Marian, *Sărbătorile la români*, București, Editura Fundației Culturale Române.
2. Romulus Vulcănescu, *Mitologie română*, București, Editura Academiei Române.
3. Ion Ghinoiu, *Obiceiuri populare de peste an. Dicționar*, București, Editura Fundației Culturale Române.
4. Ernest Bernea, *Spațiu, timp și cauzalitate la poporul român*, București, Editura Humanitas.
5. Mihai Pop și Pavel Ruxăndoiu, *Folclor literar românesc*, București, Editura Didactică și Pedagogică.
6. Academia Română, lucrări și studii privind patrimoniul cultural românesc.
7. UNESCO – Patrimoniul cultural imaterial al umanității – pentru informații privind tradițiile românești incluse în patrimoniul imaterial (de exemplu, Călușul, doina, colindatul de ceată bărbătească).
8. Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti” – resurse despre meșteșuguri, tradiții și patrimoniu etnografic românesc.
9. Muzeul Național al Țăranului Român – materiale documentare privind cultura tradițională românească.
10. Institutul Național al Patrimoniului – informații despre conservarea patrimoniului cultural și exemple de bune practici în România.
11. Tradiții și obiceiuri populare românești, București, Editura Corint.

TRADIȚII, SIMBOLURI ȘI VALORI CULTURALE ÎN LITERATURA ROMÂNĂ. VALORIFICĂRI DIDACTICE ÎN CONTEXTUL EDUCAȚIEI ACTUALE

Prof. Pricop Elena-Lăcrămioara
Școala Profesională Mogoșești, Iași

Rezumat

Literatura română și cultura tradițională păstrează numeroase simboluri, obiceiuri și credințe populare care definesc identitatea spirituală a poporului român. În contextul contemporan, în care globalizarea și tehnologia îndepărtează tot mai mult tinerii de universul tradițional, activitatea didactică are rolul de a valorifica patrimoniul cultural și de a cultiva interesul elevilor pentru tradiții, literatură și valori morale. Prezentul articol urmărește modul în care simbolurile tradiționale și obiceiurile populare sunt reflectate în literatura română și evidențiază posibilitățile de integrare a acestora în activitatea educativă și culturală din școală.

Cuvinte-cheie: tradiții, simboluri populare, cultură românească, literatură, educație, valorificare didactică

1. Introducere

Tradițiile și obiceiurile populare reprezintă una dintre cele mai importante forme de conservare a identității culturale. Ele exprimă experiența colectivă a unei comunități, păstrează legătura cu trecutul și transmit valorile fundamentale ale societății românești. Folclorul, literatura populară și literatura cultă au contribuit permanent la păstrarea acestor elemente tradiționale, transformându-le în repere culturale și spirituale.

În ultimele decenii, modernizarea accelerată și schimbările sociale au dus la diminuarea interesului pentru tradițiile autentice. Tot mai multe obiceiuri sunt cunoscute doar fragmentar, iar contactul elevilor cu lumea satului tradițional este limitat. În acest context, școala are responsabilitatea de a păstra vie memoria culturală și de a valorifica patrimoniul spiritual românesc prin activități educative și culturale.

Literatura oferă cadrul ideal pentru apropierea elevilor de universul tradițional. Prin intermediul textelor literare, elevii descoperă simboluri, credințe, ritualuri și obiceiuri care definesc mentalitatea populară și sensibilitatea artistică românească. De asemenea, activitățile didactice bazate pe valorificarea tradițiilor dezvoltă sensibilitatea estetică, creativitatea și respectul pentru valorile autentice.

2. Simboluri tradiționale în literatura română

În imaginarul popular românesc, simbolurile au avut întotdeauna rolul de a explica lumea și de a crea legături între om, natură și sacru. Literatura populară și literatura cultă păstrează aceste simboluri și le transformă în imagini artistice cu profunde semnificații culturale.

Bradul este unul dintre cele mai importante simboluri tradiționale. El apare în ritualurile de naștere, nuntă și înmormântare, fiind asociat ideii de continuitate și permanență. În balada „Miorița”, bradul simbolizează nunta cosmică și trecerea într-un alt plan existențial. În operele lui Mihail Sadoveanu, peisajele dominate de brazi sugerează stabilitatea și spiritualitatea lumii arhaice.

Apa și fântâna reprezintă simboluri ale vieții, purificării și transformării. În „Povestea lui Harap-Alb”, coborârea în fântână marchează începutul maturizării eroului și schimbarea identității sale. În

literatura populară, apa este asociată cu ritualuri de protecție și fertilitate, iar fântâna devine spațiu al destinului și al inițierii.

Drumul și răscrucea apar frecvent în basme și legende, simbolizând alegerea, destinul și confruntarea cu necunoscutul. În tradițiile populare, răscrucea era considerată un loc misterios, aflat la granița dintre lumea reală și cea supranaturală.

Lupul ocupă un loc aparte în imaginarul românesc. În mitologia populară, el este simultan protector și amenințator, simbol al forței și al libertății. Prezența lupului în basme și legende evidențiază conflictul dintre bine și rău, dar și relația omului cu natura.

Noaptea de Sfântul Andrei păstrează numeroase credințe și practici populare. În imaginarul colectiv, această noapte este asociată cu misterul, spiritele și protecția împotriva răului. Literatura fantastică românească valorifică frecvent aceste motive, transformându-le în simboluri artistice.

3. Obiceiurile de iarnă și reflecția lor în literatură

Sărbătorile de iarnă ocupă un loc important în cultura tradițională românească și în literatura inspirată din viața satului. Colindele, urăturile, jocurile cu măști și obiceiurile comunitare reflectă solidaritatea și spiritul colectiv al lumii tradiționale.

În „Amintiri din copilărie”, Ion Creangă evocă atmosfera sărbătorilor de iarnă prin imagini vii și autentice. Copiii participă la colindat, se bucură de jocurile iernii și trăiesc emoția pregătirilor pentru Crăciun și Anul Nou. Aceste pagini transmit nu doar farmecul copilăriei, ci și imaginea unei comunități unite prin tradiții.

Poezia românească valorifică frecvent motivele iernii și ale sărbătorilor. Vasile Alecsandri surprinde frumusețea peisajului rural și atmosfera sărbătorilor prin imagini poetice pline de lumină și culoare. În lirica românească, iarna devine simbol al purității, al liniștii și al legăturii cu natura.

Obiceiurile de iarnă pot fi valorificate în activitatea didactică prin proiecte tematice, șezători literare, ateliere de creație, dramatizări și activități interdisciplinare. Elevii pot realiza portofolii, expoziții, fișe de lucru sau prezentări dedicate tradițiilor locale.

4. Rolul educației în păstrarea tradițiilor

Educația are un rol esențial în formarea respectului pentru valorile culturale și pentru patrimoniul spiritual. Profesorul devine mediator între trecut și prezent, între universul tradițional și realitatea contemporană.

Activitățile școlare și extrașcolare pot contribui la apropierea elevilor de tradiții. Organizarea unor șezători, a unor expoziții tematice, a unor concursuri culturale sau a unor proiecte educaționale dezvoltă interesul elevilor pentru patrimoniul cultural românesc.

Prin activitățile dedicate tradițiilor, elevii descoperă semnificația costumului popular, a cântecelor tradiționale, a meșteșugurilor și a ritualurilor specifice diferitelor sărbători. În același timp, aceste activități contribuie la dezvoltarea spiritului de echipă, a creativității și a sensibilității estetice.

Valorificarea tradițiilor în școală poate fi realizată și prin integrarea lecturii în activitatea educativă. Textele literare permit discutarea valorilor morale și culturale precum prietenia, generozitatea, responsabilitatea, respectul sau curajul. Literatura devine astfel un instrument de educație morală și culturală.

De asemenea, muzeele locale, bibliotecile și parteneriatele culturale contribuie la păstrarea memoriei colective. Vizitele tematice și activitățile desfășurate în colaborare cu instituțiile culturale îi ajută pe elevi să înțeleagă importanța patrimoniului tradițional.

5. Valorificări didactice și exemple de bune practici

Integrarea tradițiilor și a simbolurilor populare în activitatea didactică poate fi realizată prin metode moderne și interactive. Profesorul poate utiliza conversația euristică, dezbateră, lectura explicativă, dramatizarea sau învățarea prin proiecte.

Fișele de lucru dedicate obiceiurilor de iarnă, simbolurilor populare sau valorilor culturale dezvoltă capacitatea elevilor de analiză și interpretare. De asemenea, activitățile practice precum realizarea de măștișoare, încondeierea ouălor sau confecționarea măștilor tradiționale contribuie la apropierea elevilor de universul tradițional.

Proiectele interdisciplinare permit integrarea literaturii, istoriei, religiei și artei în activități comune. Elevii pot realiza prezentări despre tradițiile locale, interviuri cu membrii comunității sau expoziții tematice dedicate obiceiurilor românești.

Experiența didactică demonstrează că elevii manifestă interes crescut pentru activitățile care implică tradiții, povești și simboluri populare. Prin astfel de activități, școala contribuie la formarea identității culturale și la dezvoltarea respectului pentru valorile autentice.

6. Concluzii

Tradițiile, simbolurile și obiceiurile populare reprezintă componente fundamentale ale culturii românești și ale identității naționale. Literatura păstrează și valorifică aceste elemente, transformându-le în imagini artistice și repere spirituale.

În contextul actual, educația are misiunea de a apropia elevii de patrimoniul cultural și de a cultiva respectul pentru valorile autentice. Activitățile didactice bazate pe valorificarea tradițiilor contribuie la dezvoltarea sensibilității culturale, a creativității și a spiritului comunitar.

Prin literatură și prin activitățile cultural-educative, tradițiile românești pot fi păstrate vii și transmise noilor generații. Școala devine astfel un spațiu al continuității culturale și al dialogului dintre trecut și prezent.

Bibliografie

- Alecsandri, Vasile (1974). *Poezii*. București: Editura Minerva.
- Creangă, Ion (1989). *Amintiri din copilărie*. București: Editura Ion Creangă.
- Eliade, Mircea (1992). *Aspecte ale mitului*. București: Editura Univers.
- Ispirescu, Petre (1988). *Legende și basme populare*. București: Editura Minerva.
- Sadoveanu, Mihail (1982). *Baltagul*. București: Editura Minerva.
- Slavici, Ioan (1984). *Popa Tanda. În Nuvele*. București: Editura Minerva.
- Doxologia (2024). *Articole și studii despre tradițiile românești*. Iași: Mitropolia Moldovei și Bucovinei. Disponibil online la: <https://doxologia.ro/> (accesat în 2026).

EDUCAȚIA COPILULUI ÎN SPIRITUL VALORILOR NAȚIONALE

Prof. ed. timpurie Cîrciuvoianu Maria

Școala Gimnazială „Nicolae Crețulescu” Leordeni

„Pe-un picior de plai, pe-o gură de rai” ne-am născut și trăim și datoria noastră este de a păstra și a arăta atât semenilor noștri din acest spațiu, cât și altora, frumusețea datinilor și obiceiurilor noastre.

Tradițiile românești constituie una dintre valorile inimaginabile și incontestabile ale poporului nostru și nu trebuie să lăsăm timpul și evenimentele lumii moderne să ne facă să le uităm.

Alături de literatură, care constituie un factor cu eficiență deosebită în educație, arta populară are și ea o contribuție de seamă. În primul rând, copiii încep să înțeleagă specificul poporului din care fac parte, aspirațiile lui, idealurile de ieri și de azi, care sunt oglindite în obiceiurile locurilor și creațiile meșteșugarilor; în al doilea rând, punându-i pe copii, încă de la vârsta preșcolară în contact direct cu creația populară, le insuflăm respectul pentru tradițiile noastre și dorința de a duce mai departe tot ceea ce ne reprezintă ca națiune. Copilul simte admirația față de creațiile populare încă de când își ascultă bunica cum deapănă firul unui basm sau a unei legende, în care eroii sunt înzestrați cu calitățile țaranului român, simte din cântecul duios de leagăn al mamei, din proverbe și zicători, din ghicitori, din doinele cântate îndelung de moșii și strămoșii noștri.

Exprimată în cele mai diverse forme, creația populară românească este caracterizată de autenticitate și ingeniozitate, o trăsătură aparte fiind puternica ei unitate, care nu exclude însă o mare varietate de manifestări în arhitectura populară, port, țesut, olărit, prelucrarea lemnului, a metalului și nu în ultimul rând pictura icoanelor pe sticlă. Costumul popular românesc reflectă suprapus influențe date de tradițiile locale, așezare geografică, posibilități economice zonale, starea socială sau ocazia cu care este purtat. Toate acestea, precum și faptul că se observă o îndepărtare a tinerilor de la tradițiile populare ne face să insistăm pe cunoașterea de la cea mai fragedă vârstă a tradițiilor populare, pe educarea copiilor în spiritul respectului și păstrării acestora. Dezvoltarea dragostei pentru arta populară poate fi realizată prin activități de observare a costumului popular, prin dansuri, șezători, serbări, colinde, realizarea unor obiecte de artă populară, proverbe, ghicitori.

În activitățile de observare a costumului popular am început prin menționarea regiunii din care face parte, iar la prezentarea costumelor am ținut seama de elementele componente, începând cu podoaba capului și terminând cu încălțăminte. Copiii pot cunoaște mai bine elementele componente ale costumului popular prin îmbrăcarea lor cu ocazia serbărilor sau a diferitelor manifestări dedicate unor evenimente locale. Totodată copiii au făcut cunoștință cu produse artisanale reușite care pot fi apreciate ca artă propriu-zisă. În legătură cu obiectele de artizanat existente la colțul de artă populară amenajat în interiorul grădiniței, nu ne-am mărginit să prezentăm obiectele doar ca valoare intrinsecă, ci am căutat să atragem atenția copiilor și în ce privește munca depusă de către creatori, arătându-le în același timp că această muncă constituie o veche tradiție a poporului nostru: cioplitul în lemn, olăritul, țesutul, cusutul pe fir, confecționarea unor obiecte din materiale din natură.

La activitățile estetice și creative, copiii au realizat obiecte artisanale cu care am îmbogățit colțul de artă din grădiniță. În felul acesta au avut satisfacția unei munci finalizate, cât și satisfacții

de ordin estetic. În legătură cu formarea sentimentelor de prețuire a obiceiurilor populare legate de începutul Anului nou există tradiția ca în fiecare an să organizăm serbarea pomului de iarnă. Împodobirea bradului este un prilej de mare bucurie pentru copii dacă acesta este împodobit cu podoabe realizate de ei. Cu acest prilej copiii află că bradul simbolizează viața lungă, veșnic tânără, iar podoabele lui dorința omului pentru bunăstare și frumusețe.

Prin textele colindelor, copiii transmit urările de bine în legătură cu unele străvechi îndeletniciri ale poporului nostru legate de muncile agricole ca: aratul, semănatul și păstoritul.

Tradițiile și obiceiurile de Crăciun și Anul Nou, prin frumusețea costumelor, prin suplețea și expresivitatea mișcărilor, prin vioiciunea pe care o dau copiilor, contribuie în mare măsură la realizarea educației estetice a preșcolarilor.

Folclorul este o carte a vieții, un îndrumător pentru demnitate, muncă, cinste, omenie. Educând copiii în spiritul valorilor morale ale poporului nostru aducem folclorul ca izvor nesecat de valori culturale și naționale.

BIBLIOGRAFIE

- 1.MECT,CNFP „Managementul proiectului – Ghid practic pentru formatori și cadre didactice”București 2001.
- 2.MECT,Institutul de Științe al educației „Managementul Educațional pentru Instituțiile de Învățământ”, „Managementul educațional”, București 2001
- 3.Revista Învățământul Preșcolar nr.1-2, 2009

COLINDUL, ECOU AL CREDINȚEI ȘI AL TRADIȚIEI CREȘTINE

Prof. Buda Loredana-Geraldina
Liceul Tehnologic Iernut, jud. Mureș
Prof. Moldovan Adina
Liceul Tehnologic Iernut, jud. Mureș

Amintirea venirii în lume a Fiului lui Dumnezeu, prin Întruparea din Fecioara Maria, în Betleemul Iudeii, a trezit atunci ca și acum în fiecare om conștiința originii noastre divine. Și din an în an, în afară de comemorarea bisericească, amintirea actului din Betleem s-a păstrat prin atâtea datini frumoase într-un tezaur de mare preț.

Din comoara de neprețuit a folclorului românesc, se înalță colindele strămoșești, glasuri curate ale satului românesc, cântări pline de har, care poartă peste timp ecoul sufletului românesc și frumusețea obiceiurilor de odinioară.

Din străveche tradiție creștină și păstrate până astăzi, colindele s-au născut în veacuri bătrâne, la începuturile creștinării poporului nostru și s-au transmis prin viu grai, slefuindu-se odată cu vremea, ca pietrele prețioase.

Niciun popor nu a învăluit cu atâta poezie mistică Nașterea Mântuitorului, precum poporul român. Tradiția noastră numește Crăciunul „sărbătoarea creației”. Dintre toate sărbătorile creștinești niciuna nu s-a înveșmântat, la noi, în o mai bogată revărsare de poezie și cânt, de inspirație și creație religioasă, ca sărbătoarea Sfintei Nașteri a Domnului.

Crăciunul este prilej pentru români de a întoarce pagină cu pagină istoria biblică, răsfoind Scriptura cu fiecare colind sau cântec de stea. În colind fiecare vers, fiecare cuvânt are o încărcătură de afectiv din care se naște eternitatea.

Mai mult decât oricare dintre genurile literaturii populare, colindele exprimă esența spiritualității românești, ca sinteză între viziunea creștină a lumii și experiența de viață a poporului care le-a creat. Ele au avut și au rolul de a învăța și mișca sufletul omului. Cercetând bogăția colindelor noastre de Crăciun, a căror melodie răsună departe până sub coasta unui deal, pierzându-se ca unda murmurândă în ecoul nesfârșit, s-a constatat că obiceiul colindatului în țara noastră este la fel de vechi ca și creștinismul, având un fir neîntrerupt care se destramă încă din vremea Mântuitorului Iisus Hristos, fir care odată cu scurgerea timpului s-a colorat cu toate nuanțele plaiurilor românești. La poporul român, Nașterea lui Hristos se oglindește admirabil în colindele tradiționale care reprezintă expresia cea mai vie a culturii sale teologice și duhovnicești populare.

Colindele românești își fac drum până la cele mai îndepărtate bordeie de creștini. Ele sunt cântate de întreaga suflare creștină ortodoxă românească și fac parte din cultura noastră națională, formând un tot unitar cu celelalte genuri ale cântecului popular, precum doinele, baladele, cântecele patriotice și cântecele de vitejie. Prin măiestria versului și a melodiei, colindele se situează în rândul valorilor literar-artistice universale. Atrăgătoarele colinde sunt un prilej uimitor de a pătrunde în tainele sufletului românesc și de a surprinde pe viu felul în care un străvechi popor îmbogățește tradiționalele sărbători de iarnă. Românii s-au născut creștini odată cu colindele lor dragi care, prin conținutul lor superb, ne invită „să ascultăm cu folos / ce se spune de Hristos”.

În nicio altă sărbătoare, tradiția nu este atât de strâns îngemănată cu izvorul ei religios. Mai înainte icoanei rituale și a slujbei liturgice, colinda cântă la fereastră și-L vestește pe Dumnezeu-Pruncul. În credință și datină, copiii sunt înaintemergătorii preoților și, poate, cei mai autentici ambasadori ai veșnicului Bethleem, purtătorii adevăratei tradiții a colindelor, care ne oferă o tainică înțelegere a sufletului acestei superbe sărbători.

Colindele de Crăciun, opere colective ale creatorilor anonimi, evocă sentimentul Nașterii Domnului în versuri de mare adâncime și frumusețe, al căror lirism e alimentat de certitudinea credinței și de participarea afectivă direct.

Anonimii făcători de colinde, ne-au lăsat această bijuterie lirică de care creștinul nu se poate satura în veac:

*Mare-i seara de-astă seară,
Dar nu-i seara de-astă seară,
Ci e seara lui Crăciun,
Lui Crăciun celui bătrân*

*Când s'a născut Fiul Sfânt,
Fiul Sfânt pe-acest pământ.*

Colindele religioase românești au o mare valoare teologică, pentru că sunt inspirate din Sfânta Scriptură, Sfânta Tradiție, Viețile Sfinților, slujbele liturgice și chiar din iconografia bisericească. Acestea evidențiază însușirile morale ce împodobesc chipul românilor dreptcredincioși: evlavie, hărnicie, ospitalitatea, răbdarea și dragostea de pace și de spațiul autohton. De asemenea, ele scot în relief cumințenia, ingeniozitatea, spiritul creator și cinstirea eroilor și a strămoșilor noștri. Toate aceste virtuți consolidează unitatea de neam, de limbă și de credință, prin chemarea tuturor românilor să-L preamărească pe Dumnezeu, „în duh și în adevăr” (In. 4, 24). Îndemnul este reciproc: „Veniți azi toți credincioșii să săltăm, / De nașterea lui Hristos să ne bucurăm”. Atunci când mesajul colindelor nemuritoare este trăit în comuniune, el devine moleculă de viață și fibră de energie dumnezeiască.

Colindele s-au dovedit a fi o sursă inepuizabilă de inspirație pentru cultura noastră modernă. Mari poeți precum Octavian Goga, Nichifor Crainic, Vasile Voiculescu, Lucian Blaga și Tudor Arghezi au preluat teme, motive și mai ales duhul și atmosfera colindelor.

Nichifor Crainic spunea: „Colindele noastre cântă pe un Hristos care e al poporului acestuia. Un Hristos coborât din lumina Evangheliei și îmbrăcat în haina pitoarească, de un mit idilic, a unei mentalități naive în cucernicia ei. Istoria lui Iisus Pruncul, se prefăce astfel într-un mit crescut ca din vlagă pământului românesc. Colindele Îl amestecă printre ciobani și plugari, dar El nu se naște în stâna oilor zgomotoase, nici între caii neliniștiți, ci în ieslea boilor domoli și cuminți, care răsuflă de-ajută, aburesc de-ncălzesc și durerile împlânzesc. Plaiul și câmpul Îl culcă pe paiele grâului, pe florile fânului, în legănaș de pălținaș; iar vântul dulce tragăna, pruncul de mi-l leagăna; ploaia caldă dalb îl scaldă. Îngerii dau zvoană cu jerbe de stele în mâini, pământul însuși se înstelează ca văzduhul, paiele din staul auresc, ieslea se prefăce în Raiu, iar lacrimile minunii tremură ca mărgăritarul în ochii Maicei Domnului”.

Cât privește adevărurile religioase exprimate în colinde, creatorul anonim respectă cele două izvoare ale revelației: Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție. Prin frumusețea lor stilistică, prin caracterul arhaic, prin simplitatea exprimării, prin adevărurile creștine prezentate, colindele vor rămâne icoane de mare preț în altarul spiritual al fiilor Bisericii Ortodoxe Române, la care îngenunchem și noi cu evlavie legându-ne cu duhul creștin ortodox al strămoșilor și cu credința primelor veacuri creștine.

Putem spune, așadar, că textele colindelor românești ne surprind atât prin bogăția semnificațiilor teologice și spirituale pe care le conțin, cât și prin simplitatea formei artistice de exprimare a iubirii smerite și a sfințeniei Pruncului Iisus, Dumnezeu-Copilul, „*Cel ce din pântecul Maicii Sale conduce întreg universul*”, cum spunea Fericitul Augustin.

Poezie și cântare sfântă, evlavie și bucurie, colindele românești sunt aur, smirnă și tămâie în sens spiritual, izvorâte din inimi și purtate pe buze ca daruri și ofrande aduse Pruncului Iisus, ca răspuns la iubirea sa pentru noi”, spunea Patriarhul Daniel.

Așadar, colindul este o expresie artistică a poporului român, care conține mărturisirea vie a Tainei Întrupării Fiului lui Dumnezeu, pe baza mărturisirii apostolice: „*Cuvântul S-a făcut trup și S-a sălășluit între noi*” (Ioan 1, 14). Prin colinde, poporul român a păstrat și a transmis de-a lungul

veacurilor adevărul central al credinței creștine: *Dumnezeu S-a făcut om pentru ca omul să se îndumnezeiască.*

Bibliografie:

1. Bartolomeu Anania, *Cartea deschisă a Împărăției. O însoțire liturgică pentru preoți și mireni*, EIBMBOR, București, 2005;
2. Miloșescu Pantelimon, *Datini strămoșești de Crăciun și Anul Nou*, Editura Pentru Turism, București, 1990;
3. Boldea F., Boldea V., Pop V, Lazăr L, *Manual Religie pentru clasa a IX –a*, Editura Corvin, Deva, 2004;
4. Revista *Telegraful Român*, Nr. 45-48, Sibiu, 1-15 Decembrie, 1982;
5. Arhiepiscopia Ortodoxă Română Alba Iulia, IPS . Arhiepiscop Irineu, *Pastorală de Crăciun*, Alba –Iulia, 2020

RĂDĂCINI ȘI ARIPI: ARTA POPULARĂ CA EXPRESIE A IDENTITĂȚII ROMÂNEȘTI

Prof. înv. primar, Nițescu Elena

Instituția: Școala Gimnazială „Nicolae Crețulescu”-Leordeni, Argeș

Cultura unui popor reprezintă suma experiențelor acumulate de-a lungul veacurilor, cristalizată în obiceiuri, credințe, arte și meșteșuguri transmise din generație în generație. Tradițiile românești constituie unul dintre cele mai valoroase patrimonii culturale din spațiul european, îmbinând o spiritualitate profundă cu o expresivitate artistică remarcabilă. Înțelegerea acestor tradiții presupune o privire atentă nu doar asupra formelor de artă populară, ci și asupra dimensiunii lor umane: a oamenilor care le-au creat, a comunităților care le-au păstrat și a valorilor pe care le transmit.

Prezentul eseu își propune să exploreze relația organică dintre artă, cultură și umanitate în cadrul tradițiilor românești, pornind de la convingerea că meșteșugul popular, portul tradițional, ceramica, sculptura în lemn și obiceiurile calendaristice nu sunt simple artefacte, ci manifestări vii ale identității naționale. Conform UNESCO, „cultura tradițională și populară este ansamblul creațiilor unei comunități culturale fondată pe tradiție”, constituind totodată o expresie fundamentală a identității culturale și sociale a unui popor.

Cultura românească își are rădăcinile în moștenirea latină, preluată odată cu colonizarea Daciei de către Imperiul Roman în secolul al II-lea d.Hr. Latinitatea limbii române reprezintă unul dintre cele mai puternice elemente identitare ale poporului român, continuată prin tradiții populare, creații literare și muzică tradițională. Această matrice latină s-a îmbinat cu substratul geto-dacic și cu influențele ulterioare slave, bizantine și orientale, creând un profil cultural original și rezistent la presiunile timpului.

Pe parcursul Evului Mediu, cultura românească a asimilat influențe de la vecini — slavi, maghiari, turci — fără să-și piardă esența. Dimpotrivă, a dezvoltat elemente proprii în viața spirituală ortodoxă și în artele populare: ceramică, cusături, sculptură în lemn. Portul popular, motivele ornamentale, colindele și doinele au devenit expresii profunde ale unei culturi rurale ce îmbina simbolismul cu viața cotidiană. Filosoful Constantin Noica sintetiza această realitate în formula sa emblematică: „Tradiția înseamnă păstrarea într-un spirit a ceea ce a fost bun în trecut.”

Institutul de Etnografie și Folclor Constantin Brăiloiu al Academiei Române, principala instituție de cercetare în domeniu, a documentat sistematic fenomenele culturii populare tradiționale și contemporane, subliniind că obiceiurile calendaristice, ritualurile ceremoniale și meșteșugurile specifice reprezintă elemente ale unei identități colective în continuă evoluție, dar rezistente la uitare.

Arta populară românească este una dintre cele mai bogate și complexe expresii culturale din Europa. Ea nu reprezintă o simplă colecție de obiecte vechi, ci un cod vizual viu, un manual nescris al credințelor și viziunii asupra lumii ale țăranului român. De la cusăturile fine de pe ii, încărcate de simboluri, până la sculpturile în lemn ce împodobesc porțile și fațadele caselor, meșteșugurile românești continuă să transmită, printr-o șoaptă tăcută, povești despre răbdare, frumos și o identitate culturală adânc înrădăcinată.

Ceramica de Horezu, din Oltenia, recunoscută ca Patrimoniu Cultural UNESCO, este probabil cel mai faimos exemplu al acestei moșteniri. Meșterii olari nu doar creează vase, ci le și sculptează, îmbinând o tehnică tradițională rafinată cu o spontaneitate artistică unică. Simbolurile autentice care împodobesc aceste vase — cocoșul de Horez (simbol solar al timpului și al vigilenței), spirala vieții sau cercul fertilității (reprezentări ale eternității și ciclurilor naturii) — vorbesc despre o gândire simbolică sofisticată, elaborată în secole de experiență comunitară. Alte centre ceramice importante, precum Marginea (ceramica neagră, arhaică) sau Corund (cu motivele alb-albastre), completează harta acestui meșteșug fundamental.

Sculptura în lemn din Maramureș și Transilvania ilustrează o altă dimensiune esențială a artei populare românești. Porțile maramureșene, cu decorațiunile lor geometrice și simbolice, sunt adevărate monumente ale creativității populare. Simbolistica populară românească — geometrică, vegetală, zoomorfă sau antropomorfă — are origini în vremurile în care motivele ornamentale reprezentau primele forme de comunicare umană. Această simbolistică este prezentă pe toate obiectele de artizanat popular, indiferent că vorbim de ceramică, lemn, lână, cânepă, în sau borangic.

Portul popular românesc reprezintă una dintre cele mai expresive forme de manifestare a identității culturale și spirituale a poporului român. Acest ansamblu vestimentar, transmis din generație în generație, reflectă atât gustul estetic al comunităților rurale, cât și istoria, valorile și credințele acestora. Cercetătorii au observat că pe baza portului popular se pot stabili și studia date despre geneza istorică și formele de evoluție ale unei culturi, ariile de răspândire sau influențele asimilate de la alte civilizații.

Costumul popular românesc este cel mai colorat, bogat, ornamentat și încărcat de semnificații din întreg spațiul carpato-dunărean. Diversitatea portului popular, influențată de regiunile geografice, de condițiile de viață și de ocupațiile tradiționale, conturează o hartă complexă a spiritualității românești. Ia românească, cu alțița sa brodată, a devenit în ultimele decenii un simbol internațional al identității naționale, recunoscută și celebrată la nivel mondial prin Ziua Universală a Iei, marcată anual pe 24 iunie.

Încărcătura simbolică a ornamentelor reprezintă unul dintre cele mai importante aspecte ale costumului popular. Motivele geometrice, vegetale sau zoomorfe sunt inspirate din natură și din mitologia populară românească. În strânsă legătură cu pământul și cerul, cu religia și cu viața de zi cu zi, simbolurile populare românești aveau semnificații precise: rol de protecție față de spiritele rele, rol de ocrotire a casei, expresii ale fertilității sau ale echilibrului cosmic.

Tradițiile calendaristice românești — Crăciunul, Paștele, Mărțișorul, Sânzienele, Căluș — reprezintă momente de reînnoire a legăturii dintre om, natură și divinitate. Aceste obiceiuri nu sunt simple gesturi rituale, ci ritualuri de trecere care marchează existența umană în raport cu marile cicluri ale naturii. Analiza structurilor ritual-ceremoniale oferă oportunitatea de a înțelege stările și evoluția unei comunități, de a explora și de a înțelege necesitatea practicării acestor rituri în contextul vieții sociale și spirituale.

Meșteșugurile tradiționale, alături de folclor, obiceiuri și portul popular, sunt valori care definesc identitatea unui popor, oferindu-i unicitate, statornicie și perenitate în ciuda trecerii timpului. Aceste elemente de cultură și tradiție populară creează punți de legătură între generații, reprezintă documente grăitoare privind istoria și cultura unui popor. Dimensiunea umană a acestei moșteniri constă tocmai în faptul că ea nu a fost niciodată impusă de sus, ci a crescut organic din viața comunităților, din nevoile, temerile, bucuriile și aspirațiile lor.

Constantin Brâncuși, cel mai important sculptor român al secolului al XX-lea, a demonstrat că spiritualitatea populară poate deveni sursă de inspirație pentru o artă de anvergură universală. Rădăcinile sale în cultura populară oltenească se regăsesc în simplitatea formelor, în simbolistica cosmică și în dorința de a surprinde esența lucrurilor dincolo de aparențe. Astfel, tradiția și modernitatea nu se exclud, ci se fertilizează reciproc, dovedind vitalitatea inepuizabilă a patrimoniului cultural românesc.

Meșteșugurile populare românești se află astăzi la o răscruce. Influențele modernizării, globalizarea și schimbările demografice amenință continuitatea acestor tradiții. Cu toate acestea, comunitățile nu și-au abandonat în totalitate obiceiurile, practicile ceremoniale și meșteșugurile specifice. Studii recente arată că arta plastică, dansul, jocul popular și cântecul rămân semnificative pentru cunoașterea mentalității colective comunitare, chiar și în mediul urban.

Muzeul Național al Țăranului Român, considerat unul dintre cele mai importante muzee de etnografie din Europa, concentrează obiecte care reflectă tradițiile și viața rurală românească, îndeplinind o funcție esențială de conservare și transmitere a patrimoniului imaterial. Inițiative ale societății civile, proiecte educaționale și platforme digitale contribuie la revitalizarea și promovarea meșteșugurilor tradiționale, demonstrând că tradiția poate fi un vector de inovare și de construire a identității în lumea contemporană.

Arta, cultura și umanitatea în tradițiile românești formează un întreg inseparabil, o rețea de semnificații care traversează veacurile și rezistă presiunilor schimbărilor istorice. De la ceramica de Horezu la portul popular, de la doinele și colindele satelor la sculpturile în lemn ale Maramureșului, cultura populară românească vorbește despre un popor care și-a găsit în frumos și în simbolism un mod de a înfrunța fragilitatea existenței și de a-și afirma demnitatea.

Păstrarea și promovarea acestui patrimoniu nu reprezintă un act de nostalgie, ci o responsabilitate față de viitor. Generațiile prezente sunt, în același timp, depozitare ale unui trecut imens și creatoare ale unui viitor în care tradiția și modernitatea pot coexista fertil. Înțelegând că

meșteșugul popular este artă, că portul popular este identitate și că obiceiurile calendaristice sunt filosofie de viață, ne reafirmăm apartenența la o civilizație care a știut să facă din materie spirit și din spirit materie.

Cultura, în definitiv, este cel mai uman lucru pe care îl poate crea un popor. Iar tradițiile românești, în toată bogăția și complexitatea lor, sunt o mărturie vie că umanitatea se construiește și se transmite prin frumos.

BIBLIOGRAFIE

1. Ispas, Sabina (coord.) (2018). Raport de activitate — Institutul de Etnografie și Folclor. București: Academia Română.
2. Noica, Constantin (1987). Sentimentul românesc al ființei. București: Eminescu.
3. UNESCO (2003). Convenția pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial. Paris: UNESCO.
4. *** Revista de Etnografie și Folclor (serie nouă). București: Academia Română, 1990–2024.

Dragobetele- punte între tradiție, cultură și umanitate

prof. Chirica Neluța
Școala Gimnazială "Ion Băncilă", Brăila

Proiect de activitate

Tema: Dragobetele, punte între tradiție, cultură și umanitate

Tipul activității: educație pentru valori și identitate culturală

Competențe specifice:

- Manifestarea interesului pentru valorile culturale naționale
- Dezvoltarea capacității de exprimare a opiniilor personale
- Cultivarea respectului față de tradițiile românești
- Dezvoltarea spiritului de cooperare și comunicare

Obiective operaționale:

- Să descopere semnificația sărbătorii populare Dragobete
- Să identifice câteva tradiții specifice acestei zile
- Să precizeze valorile umane promovate de sărbătoarea Dragobetelui
- Să argumenteze importanța păstrării tradițiilor românești
- Să colaboreze eficient în activitățile de grup

Resurse:

Materiale: laptop, videoproiector, imagini tematice, fișe de lucru, coli, markere, post-it-uri

Metode și procedee: conversația euristică, brainstormingul, explicația, învățarea prin cooperare, dezbateră

Forme de organizare: frontal, individual, pe grupe

Desfășurarea activității:

I.Moment organizatoric

Profesorul salută elevii, verifică prezența, pregătește materialele necesare, crează un climat favorabil comunicării.

Elevii își pregătesc materialele, participă la organizarea clasei

II.Captarea atenției

Profesorul proiectează imagini cu: tineri îmbrăcați în costum popular, o familie, păsări în pereche, un sat românesc, un șnur tricolor, o inimă.

Ce au în comun toate aceste imagini?

Alte indicii: este o sărbătoare română

nescă, are loc la sfârșitul lunii februarie, este legată de iubire și prietenie, în această zi păsările își aleg perechea.

Toate sunt legate de o sărbătoare românească ce vorbește despre iubire, comunitate și identitate culturală.

Ați auzit de Dragobete? Ce știți despre această sărbătoare?

III.Anunțarea temei și a obiectivelor

Astăzi vom descoperi semnificația Dragobetelui, vom analiza tradițiile asociate acestei sărbători și vom

discuta despre valorile pe care le transmite generațiilor actuale.

IV.Dirijarea învățării

1) Descoperim Dragobetele

Profesorul prezintă originea sărbătorii, legenda Dragobetelui, data celebrării, obiceiuri tradiționale, expresia "Dragobetele sărută fetele"

Elevii urmăresc prezentarea și răspund la întrebări: Cine era Dragobetele în tradiția populară? De ce este asociat cu începutul primăverii? Ce rol avea această sărbătoare în comunitatea rurală?

2) Lucrul pe grupe

Grupa 1- Tradiții și obiceiuri

Răspundeți la întrebări: Ce activități desfășurau tinerii de Dragobete?

Ce simboluri apar în această sărbătoare?

Grupa 2- Valori umane

Identificați valorile promovate: iubire, respect, prietenie, solidaritate, armonie

Grupa 3- Dragobetele și identitatea culturală

Discutați: De ce Dragobetele este o sărbătoare românească?

Cum contribuie la păstrarea identității naționale?

Grupa 4- Tradiție și modernitate

Comparați Dragobetele cu Valentine's Day. Precizați asemănări și diferențe.

Elevii lucrează pe postere A₃ și prezintă concluziile în fața clasei.

Profesorul apreciază corectitudinea informațiilor, implicarea și colaborarea în cadrul grupului.

V.Fixarea cunoștințelor

Dezbateri: Profesorul propune afirmația "Tradițiile românești trebuie promovate mai mult în rândul tinerilor". Clasa este împărțită în două echipe: PRO și CONTRA. Fiecare echipă formulează două argumente și un exemplu concret.

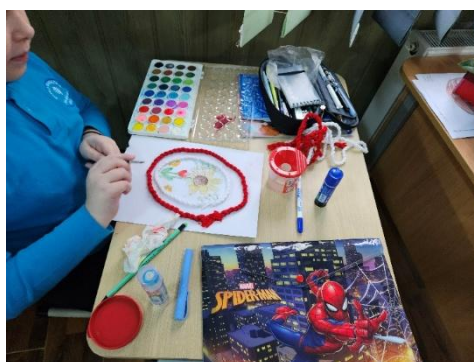
VI. Evaluarea activității

Fiecare elev primește un post-it și completează:

1. Un lucru nou pe care l-am aflat astăzi.....
2. O valoare asociată Dragobetelui este.....
3. Consider că tradițiile românești sunt importante deoarece...

Elevii lipesc răspunsurile pe un panou. Profesorul analizează răspunsurile și oferă feedback.

Elevii vor continua activitatea la ora de Educație plastică unde vor realiza o felicitare sau un desen pe tema Dragobetele.

Bibliografie:

1. I. Neacșu, M. Suditu- Educația emoțional –afectivă, Iași, Ed. Polirom, 2020
2. I. Nicolau- Ghidul sărbătorilor românești, București, Ed. Humanitas, 1998
3. T. Pamfile- Sărbătorile la români, București, Ed. Saeculum I.O., 2005

EDUCAȚIA PRIN CULTURĂ ȘI TRADIȚIE ÎN CICLUL PRIMAR

Giurgiu Denisa, Mircu Oana-Maria,

Școala Gimnazială Orțișoara

Educația reprezintă unul dintre cei mai importanți factori ai formării și dezvoltării personalității copilului. Prin intermediul educației, elevul dobândește cunoștințe, își formează deprinderi, valori și atitudini care îl pregătesc pentru integrarea în societate. În contextul actual, marcat de dezvoltarea rapidă a tehnologiei și de influențele globalizării, păstrarea identității culturale și promovarea tradițiilor autentice devin obiective esențiale ale școlii românești.

Cultura și tradițiile unui popor constituie expresia spiritualității și a experienței acumulate de-a lungul timpului. Ele reflectă modul de viață, credințele, obiceiurile și valorile morale transmise din generație în generație. În cazul poporului român, tradițiile populare reprezintă adevărate comori culturale care definesc identitatea națională și contribuie la păstrarea legăturii dintre trecut, prezent și viitor.

Ciclul primar ocupă un loc important în procesul educativ, deoarece în această etapă se formează primele deprinderi intelectuale, morale și sociale ale copilului. Elevii din clasele primare sunt receptivi la experiențe noi, sensibili la frumos și dornici să descopere lumea înconjurătoare. Din acest motiv, integrarea culturii și tradițiilor în activitatea didactică reprezintă o modalitate eficientă de formare armonioasă a personalității elevilor.

Educația prin cultură și tradiție contribuie la dezvoltarea sentimentului de apartenență, la cultivarea respectului pentru valorile autentice și la formarea unei conduite morale bazate pe bunătate, solidaritate și responsabilitate. Prin activități inspirate din folclor, obiceiuri și artă populară, școala poate transforma procesul instructiv-educativ într-o experiență atractivă și profund formativă.

Cultura tradițională românească reprezintă un patrimoniu spiritual deosebit de valoros, format din obiceiuri, datini, legende, cântece populare, dansuri, meșteșuguri și creații artistice transmise din generație în generație. Aceasta reflectă modul de viață al poporului român și valorile morale care au stat la baza existenței comunităților tradiționale.

În lumea satului românesc, tradițiile aveau un rol important în organizarea vieții sociale și familiale. Fiecare sărbătoare, fiecare obicei și fiecare moment important din viața comunității era însoțit de practici și simboluri cu semnificații profunde. Prin intermediul acestora, oamenii își exprimau credința, respectul pentru natură, solidaritatea și dragostea față de familie și comunitate.

În prezent, numeroase tradiții riscă să fie uitate din cauza ritmului accelerat al vieții moderne și a influențelor culturale externe. De aceea, școala are responsabilitatea de a valorifica și transmite aceste valori către generațiile tinere. Copiii trebuie să cunoască și să înțeleagă importanța tradițiilor pentru a putea aprecia identitatea culturală a propriului popor.

În ciclul primar, contactul elevilor cu tradițiile românești contribuie la formarea respectului pentru patrimoniul cultural și la dezvoltarea sentimentului de mândrie națională. Prin intermediul activităților educative, elevii descoperă frumusețea portului popular, semnificația sărbătorilor

tradiționale și bogăția creației populare românești. Educația prin cultură și tradiție are un rol complex în formarea personalității copilului. Aceasta contribuie nu doar la transmiterea unor informații despre trecut, ci și la dezvoltarea intelectuală, morală, artistică și afectivă a elevului.

Un prim aspect important îl reprezintă dezvoltarea limbajului și a capacității de comunicare. Literatura populară, prin povești, basme, legende, proverbe și ghicitori, îmbogățește vocabularul elevilor și stimulează imaginația acestora. Copiii învață să își exprime ideile și emoțiile într-un mod creativ și coerent. Totodată, activitățile inspirate din cultura tradițională dezvoltă sensibilitatea artistică și gustul pentru frumos. Elevii descoperă motive decorative populare, învață cântece și dansuri tradiționale, participă la activități practice și își dezvoltă creativitatea. Contactul cu arta populară contribuie la educarea estetică a copilului și la cultivarea respectului pentru valorile autentice.

Educația prin tradiție are și un important rol moral-formativ. Tradițiile românești promovează valori precum respectul față de părinți și bunici, iubirea față de familie, ospitalitatea, cinstea și solidaritatea. Prin participarea la activități culturale și tradiționale, elevii învață să colaboreze, să comunice și să respecte regulile grupului. De asemenea, astfel de activități contribuie la dezvoltarea sentimentului apartenenței la comunitate. Copiii înțeleg că fac parte dintr-o colectivitate care are propriile valori și tradiții și învață să respecte atât cultura proprie, cât și diversitatea culturală.

Integrarea culturii și tradițiilor în procesul instructiv-educativ poate fi realizată prin intermediul numeroaselor activități desfășurate atât în cadrul orelor, cât și în activitățile extracurriculare.

La disciplina Limba și literatura română, elevii pot descoperi creații populare precum basmele, legendele, proverbele și ghicitorile. Acestea transmit valori morale și contribuie la dezvoltarea gândirii și a imaginației. Textele populare îi familiarizează pe elevi cu înțelepciunea populară și cu frumusețea limbii române.

La Muzică și mișcare, copiii pot învăța colinde, cântece populare și dansuri tradiționale. Astfel, elevii își dezvoltă simțul ritmic, sensibilitatea artistică și spiritul de echipă. Participarea la serbări și programe artistice contribuie la dezvoltarea încrederii în sine și a capacității de exprimare.

În cadrul orelor de Arte vizuale și abilități practice, elevii pot realiza obiecte decorative inspirate din motive tradiționale românești. Confecționarea unor ii din hârtie, realizarea de măști populare sau decorarea unor obiecte cu motive tradiționale stimulează creativitatea și interesul pentru cultura populară.

Activitățile extracurriculare ocupă, de asemenea, un loc important în promovarea tradițiilor. Organizarea unor șezători, expoziții tematice, vizite la muzee etnografice sau întâlniri cu meșteșugari populari oferă elevilor experiențe educative autentice și atractive.

Sărbătorile tradiționale constituie momente deosebite pentru desfășurarea unor activități culturale. Crăciunul, Paștele, Ziua Iei sau alte evenimente specifice tradiției populare pot fi valorificate prin activități artistice, dramatizări, concursuri și expoziții. Succesul educației prin cultură și tradiție depinde în mare măsură de implicarea cadrului didactic și a familiei. Învățătorul are rolul de a selecta și adapta activitățile educative astfel încât acestea să fie atractive și accesibile elevilor.

Profesorul trebuie să creeze un climat educativ plăcut, bazat pe comunicare și participare activă. Utilizarea jocului didactic, a povestirii, a dramatizării și a activităților practice facilitează apropierea copiilor de tradițiile populare și transformă procesul de învățare într-o experiență plăcută.

Familia are, la rândul său, un rol important în transmiterea tradițiilor. Părinții și bunicii contribuie la păstrarea obiceiurilor și pot oferi copiilor exemple autentice de respect față de valorile culturale. Colaborarea dintre școală și familie favorizează continuitatea procesului educativ și întărește legătura copilului cu tradițiile comunității din care face parte. În multe situații, activitățile organizate în parteneriat cu familia au un impact emoțional puternic asupra elevilor. Participarea părinților la serbări, ateliere sau expoziții îi motivează pe copii și le oferă sentimentul apartenenței și al valorizării.

Societatea actuală este caracterizată prin schimbări rapide și prin influențe culturale diverse. Tehnologia și mediul online oferă numeroase oportunități educative, dar pot determina și îndepărtarea copiilor de valorile autentice și de tradițiile naționale. În acest context, educația prin cultură și tradiție devine o modalitate de păstrare a identității culturale și de formare a unor generații conștiente de importanța patrimoniului spiritual românesc. Copiii trebuie să înțeleagă faptul că tradițiile nu reprezintă simple obiceiuri ale trecutului, ci valori care definesc identitatea unui popor.

Păstrarea tradițiilor contribuie la menținerea legăturii dintre generații și la consolidarea relațiilor familiale și comunitare. Tradițiile oferă stabilitate, continuitate și sentimentul apartenenței într-o lume aflată într-o continuă schimbare.

Educația prin cultură și tradiție îi ajută pe elevi să devină persoane echilibrate, sensibile la frumos și capabile să respecte valorile morale și culturale ale societății.

Bibliografie

1. Pedagogie - Constantin Cucos, Editura Polirom, Iași, 2014;
2. Psihologia educației - Ioan Nicola, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2003;
3. Tratat de pedagogie școlară - Constantin Cucos, Editura Polirom, Iași, 2009;
4. Folclor literar românesc - Mihai Pop, Editura Minerva, București, 1998;
5. Obiceiuri tradiționale românești - Ion Ghinoiu, Editura Fundației Culturale Române, București, 2002;
6. Programa școlară pentru învățământul primar, Ministerul Educației;
7. Revista „Învățământul Primar”, articole de pedagogie și educație culturală.

ARTA, CULTURA ȘI UMANITATEA ÎN TRADIȚIILE ROMÂNEȘTI VĂZUTE CA UN TOT UNITAR

BRĂSLAȘU ELENA-CRISTIANA

GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT NR.23, PLOIEȘTI

Cuvântul „cultură” provine din latinescul *cultura*, inițial legat de activitatea agricolă, apoi extins metaforic la „îngrijirea” și „dezvoltarea” minții și sufletului. Cultura reprezintă totalitatea valorilor, cunoștințelor, credințelor, obiceiurilor, artei și produselor materiale ale unei comunități. Este un sistem complex de simboluri, practici și instituții care conferă identitate unui popor și sens experienței umane. Există două dimensiuni majore ale culturii:

- Cultura materială, adică obiectele, tehnicile, artele vizuale și clădirile.
- Cultura imaterială, adică limbajul, tradițiile, credințele, valorile sociale și modurile de viață.

Cultura nu este statică. Ea evoluează, se adaptează și se transformă continuu, fiind influențată de contactele interculturale, evenimentele istorice, migrații și transformările sociale.

Cultura românească își are rădăcinile în *moștenirea latină*, preluată odată cu colonizarea Daciei de către Imperiul Roman în secolul al II-lea d.Hr. Latinitatea limbii române reprezintă unul dintre cele mai puternice elemente identitare ale poporului român, fiind continuată prin tradițiile populare, creațiile literare și muzica tradițională. Pe parcursul Evului Mediu, cultura românească a fost influențată de vecini (slavi, maghiari, turci), dar a și dezvoltat elemente proprii, în special în viața spirituală ortodoxă și artele populare (ceramică, cusături, sculptură în lemn etc.). Portul popular, motivele ornamentale, colindele și doinele sunt expresii profunde ale unei culturi rurale care îmbină simbolismul cu viața cotidiană.

Secolul al XIX-lea a marcat pentru români o perioadă de modernizare culturală intensă. Inspirată de curente iluministe și romantice în Europa, cultura românească a trecut printr-un proces de reformă: s-au tradus opere clasice europene, s-au constituit academii, biblioteci, tipografii și s-a promovat alfabetul latin. Această epocă a dus la consolidarea unui sistem educațional modern și la apariția marilor personalități ale literaturii române: Mihai Eminescu, Ion Creangă, Bogdan Petriceicu Hașdeu etc.

Un aspect definitoriu al tradițiilor românești este legătura strânsă cu natura. Viața satului tradițional a fost organizată în funcție de ritmurile anotimpurilor și ale muncilor agricole, iar obiceiurile s-au dezvoltat în concordanță cu aceste cicluri. Sărbători precum Mărțișorul, asociat primăverii și renașterii naturii, sau cele de iarnă, bogate în simboluri magice și ritualuri de protecție, demonstrează respectul profund al omului față de mediul înconjurător. Astfel, tradițiile nu sunt întâmplătoare, ci reflectă o relație echilibrată între om și univers.

Arta populară românească este una dintre cele mai autentice forme de manifestare culturală. Fie că vorbim despre costumele tradiționale, despre țesături, sculptură în lemn sau ceramică, fiecare element poartă o simbolică aparte. Motivele decorative nu sunt alese întâmplător: ele exprimă credințe, aspirații și legătura omului cu natura. De exemplu, motivele geometrice sau florale întâlnite pe ei și covoare sugerează armonia universului și continuitatea vieții. Prin aceste creații, omul simplu devine artist, iar obiectele cotidiene capătă valoare estetică și spirituală.

De asemenea, arta ocupă un loc central în cultura tradițională românească. Prin obiecte realizate manual, precum costumele populare, țesăturile sau ceramica, se exprimă nu doar simțul estetic, ci și o bogată simbolică. Fiecare motiv decorativ transmite un mesaj legat de viață, credință sau speranță. În acest context, omul simplu devine creator, iar arta devine o formă de comunicare între generații. Muzica și dansurile populare, precum hora sau călușarii, contribuie la consolidarea spiritului comunitar, fiind expresii ale bucuriei, solidarității și identității colective.

Cultura tradițională românească se manifestă puternic și prin obiceiuri și sărbători. Evenimente precum Crăciunul, Paștele sau sărbătorile de peste an sunt însoțite de ritualuri specifice: colindele, dansurile populare, mesele festive și practicile simbolice. Aceste momente nu sunt doar ocazii de celebrare, ci și prilejuri de întărire a comunității și de reafirmare a valorilor colective. În satul tradițional, fiecare individ are un rol bine definit, iar participarea la aceste obiceiuri consolidează sentimentul de apartenență.

Folclorul, ca parte esențială a culturii tradiționale, completează acest univers artistic. Basmele, doinele și legende transmit valori morale și emoții profunde, oferind explicații simbolice asupra lumii. Prin intermediul lor, românii au reușit să-și păstreze identitatea chiar și în perioade dificile ale istoriei.

Umanitatea, ca valoare fundamentală, este profund înrădăcinată în tradițiile românești. Ospitalitatea, solidaritatea și respectul față de ceilalți sunt trăsături esențiale ale spiritului românesc. În mediul rural, oamenii se ajută reciproc în momentele importante ale vieții, fie că este vorba despre muncile agricole, despre evenimente familiale sau despre situații dificile. Aceste gesturi reflectă o concepție despre viață în care comunitatea și empatia sunt mai importante decât individualismul.

În plus, tradițiile românești păstrează o legătură strânsă cu spiritualitatea. Credința religioasă și practicile asociate acesteia contribuie la formarea unei viziuni asupra lumii bazate pe echilibru, speranță și respect față de sacru. Ritualurile de trecere – botezul, nunta și înmormântarea – sunt marcate de simboluri și gesturi care dau sens existenței și întăresc legătura dintre generații.

România a participat de timpuriu la expozițiile universale din secolul al XIX-lea (prin pavilioane la Londra 1851 sau Paris 1867), prezentând produse agricole, artă și costume tradiționale, ca parte a imaginii culturale naționale. La Expo 2025 Osaka, pavilionul românesc a fost conceput sub conceptul „Romania, Land of Tomorrow” („România, țara viitorului”) și a fost gândit ca un spațiu multisenzorial care îmbină tradiția, inovația și resursele naturale. Experiența expozițională a fost organizată în zone tematice (incluzând tradiție și tehnologie, natură și viață, gastronomie), pentru a „activa” toate simțurile și a transmite ideea de armonie între oameni, natură și progres. Acest pavilion a fost un exemplu contemporan al felului în care cultura tradițională românească (meșteșuguri, gastronomie) se intersectează cu tehnologia și sustenabilitatea.

Totodată, România a găzduit și a prezentat în cadrul pavilionului de la Expo Osaka expoziții tematice specifice, cum ar fi „HEMP : Back to the Future”, care explorează relația între inovație și tradiție în contextul sustenabilității.

În concluzie, tradițiile românești reprezintă un patrimoniu complex, în care arta, cultura și umanitatea se îmbină într-un mod unic. Ele nu aparțin doar trecutului, ci continuă să influențeze prezentul și să modeleze viitorul. Păstrarea și valorificarea acestor tradiții sunt esențiale pentru menținerea identității naționale și pentru transmiterea unor valori autentice către generațiile viitoare. Cultura românească este un caleidoscop de tradiție, expresie artistică și inovație. De la rădăcinile sale latine și moștenirile rurale, până la dialogul actual cu arta contemporană și participarea la expoziții internaționale prestigioase, cultura României reflectă o identitate complexă și dinamică. Ea nu este

doar un tezaur de artefacte și tradiții, ci un sistem viu de valori care se redefinește constant prin creație, performanță și dialog intercultural.

Bibliografie

<https://www.rador.ro/2026/01/15/cultura-romaneasca-identitate-traditie-si-actualitate/> accesat la data de 19.05.2026

Romania Expo Osaka 2025 – Conceptul pavilionului „Romanian Magic Box”. (Pavilionul României la Expo Osaka 2025)

Participarea României la Bienala de Arhitectură de la Veneția 2025 – proiectul *Human Scale*. (Comunitatea Mondială a Arhitecturii)

DIALOG ÎNTRE CULTURI: TRADIȚIILE ROMÂNEȘTI ȘI VALORILE EUROPENE

Prof. Ioniță Raluca Mihaela

Liceul de Transporturi Auto „Traian Vuia” Galați

Privite prin ochii unui profesor de limba franceză, tradițiile românești reprezintă o adevărată punte între trecut și prezent, între sensibilitatea artistică și identitatea unui popor care și-a păstrat valorile de-a lungul timpului. În fiecare cântec popular, în fiecare costum tradițional și în fiecare obicei transmis din generație în generație se regăsește o formă autentică de cultură și umanitate. Aceste tradiții nu sunt doar simple manifestări folclorice, ci expresii profunde ale sufletului românesc, comparabile cu marile valori culturale europene pe care le întâlnim și în spațiul francofon.

Ca profesor de limba franceză, observ adesea cât de important este dialogul dintre culturi. Cultura franceză pune accent pe rafinament, pe educație și pe conservarea patrimoniului artistic, iar tradițiile românești se înscriu în aceeași dorință de a păstra identitatea națională. În Franța, respectul pentru artă și pentru valorile istorice este considerat o datorie morală. În mod asemănător, în România, tradițiile populare constituie o moștenire spirituală care definește caracterul și sensibilitatea oamenilor.

Arta populară românească impresionează prin originalitate și expresivitate. Motivele cusute pe ii, sculpturile în lemn, ceramica de Horezu sau picturile pe sticlă demonstrează talentul artistic al poporului român. Aceste creații nu au fost realizate doar pentru frumusețe estetică, ci și pentru a transmite mesaje despre credință, natură și comunitate. În multe sate românești, arta populară continuă să fie o formă de comunicare între generații. Bunicii îi învață pe copii semnificația simbolurilor tradiționale, iar astfel cultura devine vie și durabilă.

Din perspectivă umană, tradițiile românești pun accent pe solidaritate și pe relațiile dintre oameni. Obiceiurile de Crăciun și de Paște, horele satului, nunțile tradiționale sau clăcile demonstrează faptul că românii au cultivat mereu spiritul comunitar. În lumea contemporană, dominată de tehnologie și individualism, aceste valori devin din ce în ce mai importante. Ele ne reamintesc că omul are nevoie de apartenență, de empatie și de legături autentice cu ceilalți.

Un profesor de limba franceză poate observa numeroase asemănări între tradițiile românești și cele franceze. De exemplu, atât în România, cât și în Franța, patrimoniul cultural este asociat cu ideea

de identitate națională. Festivalurile populare, muzica tradițională și gastronomia sunt apreciate nu doar ca elemente artistice, ci și ca forme de exprimare a istoriei și mentalității unui popor. În același timp, există diferențe care fac cultura românească unică. Spiritul rural, legătura profundă cu natura și influențele orientale și balcanice oferă tradițiilor românești o sensibilitate aparte.

Literatura română a valorificat adesea frumusețea tradițiilor. Scriitori precum Ion Creangă, Mihail Sadoveanu sau Lucian Blaga au descris satul românesc drept un spațiu al autenticității și al echilibrului spiritual. Din perspectiva unui profesor de limba franceză, aceste opere pot fi comparate cu scrierile autorilor francezi care au elogiat viața simplă și relația dintre om și natură. Astfel, literatura devine un mijloc prin care culturile comunică și se completează reciproc.

De asemenea, tradițiile românești au un rol educativ important. Ele contribuie la formarea identității tinerilor și la dezvoltarea respectului pentru valorile naționale. În procesul de învățare a unei limbi străine, elevii descoperă alte culturi și alte moduri de a gândi, însă acest lucru nu trebuie să ducă la uitarea propriei identități. Dimpotrivă, contactul cu alte civilizații îi poate ajuta pe elevi să înțeleagă mai bine bogăția culturii românești. În acest sens, profesorul are misiunea de a crea un echilibru între deschiderea către lume și respectul pentru tradițiile naționale.

În concluzie, arta, cultura și umanitatea se împletesc armonios în tradițiile românești, oferind o imagine profundă asupra valorilor care definesc poporul român. Din perspectiva unui profesor de limba franceză, aceste tradiții reprezintă nu doar o moștenire națională, ci și o parte importantă a patrimoniului cultural european. Ele demonstrează că identitatea unui popor se păstrează prin respect față de trecut, prin educație și prin transmiterea valorilor umane către noile generații. Într-o lume aflată într-o continuă schimbare, tradițiile românești rămân un simbol al continuității, al creativității și al umanității.

Un alt aspect important al tradițiilor românești îl reprezintă relația profundă dintre om și natură. În cultura populară românească, natura nu este doar un decor al vieții cotidiene, ci un element sacru, încărcat de simboluri și semnificații. Multe obiceiuri sunt legate de anotimpuri, de muncile agricole sau de sărbătorile religioase care marchează trecerea timpului. Colindele de iarnă, dansurile populare sau ritualurile de primăvară exprimă recunoștința oamenilor față de natură și speranța într-un viitor prosper. Această legătură armonioasă dintre om și mediul înconjurător este întâlnită și în literatura franceză, unde natura este adesea asociată cu sensibilitatea și reflecția interioară.

În plus, muzica tradițională românească reprezintă o formă autentică de exprimare artistică și emoțională. Doina, balada și cântecele populare transmit sentimente profunde de dor, iubire, speranță și nostalgie. Aceste creații muzicale au impresionat de-a lungul timpului numeroși artiști și cercetători europeni. Din perspectiva unui profesor de limba franceză, muzica populară românească poate fi comparată cu chanson-ul francez, deoarece ambele exprimă emoții sincere și experiențe umane universale. Prin muzică, oamenii reușesc să depășească barierele lingvistice și să comunice prin sensibilitate și artă.

De asemenea, portul popular românesc constituie o adevărată carte de identitate culturală. Fiecare regiune a țării are modele și culori specifice, care reflectă istoria și tradițiile locale. Ia românească, devenită simbol internațional al eleganței și autenticității, demonstrează rafinamentul artistic al meșteșugarilor români. În multe contexte culturale europene, costumul popular românesc este apreciat pentru originalitatea și valoarea sa estetică. Acest lucru confirmă faptul că tradițiile românești fac parte din patrimoniul cultural universal.

În societatea actuală, păstrarea tradițiilor reprezintă o provocare importantă. Globalizarea și dezvoltarea tehnologiei au schimbat stilul de viață al oamenilor, iar multe obiceiuri riscă să fie uitate. Totuși, există numeroase inițiative culturale și educative care contribuie la promovarea tradițiilor

românești în școli, muzee și festivaluri internaționale. Profesorii au un rol esențial în acest proces, deoarece îi pot încuraja pe elevi să descopere frumusețea patrimoniului național și să înțeleagă importanța diversității culturale.

Bibliografie

Blaga, Lucian, *Spațiul mioritic*, Editura Humanitas, București, 1994

Eliade, Mircea, *Aspecte ale mitului*, Editura Univers, București, 1978

Vulcănescu, Romulus, *Mitologie română*, Editura Academiei Române, 1987

Pamfile, Tudor, *Sărbătorile la români*, Editura Saeculum I.O., 2005

Ionescu, Gelu, *Literatura română și tradițiile populare*, Editura Didactică și Pedagogică, 1998.

Fișă de lucru – Limba și literatura română

Prof. învă. primar Anghel Oana-Cristina

Școala Gim. “Ion Băncilă” Braila

Tema: Colindul – obicei românesc

Clasa: a III-a

I. Citește textul:

Colindul este un obicei vechi românesc, practicat în perioada sărbătorilor de iarnă. Copiii sau cetele de colindători merg din casă în casă și vestesc Nașterea Domnului prin cântece speciale numite colinde. Gazdele îi primesc cu bucurie și le oferă mere, nuci, colaci sau bani. Colindele aduc veselie, speranță și întăresc legăturile dintre oameni.

II. Răspunde la întrebări:

1. În ce perioadă a anului se practică colindul?

2. Cine merge la colindat?

3. Ce primesc colindătorii de la gazde?

4. Ce aduc colindele în sufletele oamenilor?

III. Alege varianta corectă:

1. Colindele sunt:

- a) povești
- b) cântece
- c) ghicitori

2. Colindătorii merg:
- a) la școală
 - b) din casă în casă
 - c) la magazin

IV. Completează spațiile libere:

Colindătorii merg din _____ în _____ și cântă _____.

Gazdele îi răsplătesc cu _____ și _____.

V. Dă trei exemple de colinde:

.....

.....

.....

VI. Exercițiu de vocabular:

Scrie 3 cuvinte care îți vin în minte când auzi „colind”:

- 1. _____
- 2. _____
- 3. _____

VII. Redactează un text de 7- 10 rânduri despre o experiență trăită sau imaginată cu titlul “La colindat”.

FOLCLORUL LITERAR. ARC PESTE TIMP

Prof. Miercan Georgiana Nicoleta

GPP "Sfânta Marina" Câmpulung, Argeș

"Folclorul este imaginea vie, oglinda fidelă a sufletului unui popor, oglindă în care se reflectă întreaga lume însuflețită sau neînsuflețită, reală sau închipuită, în mijlocul și sub influența căreia el trăiește." Take Papahagi.

Folclorul literar reprezintă creația populară transmisă din generație în generație pe cale orală.

Acesta cuprinde povești, basme, poezii populare, ghicitori, proverbe, zicători, cântece și jocuri populare. În educația preșcolară, folclorul literar ocupă un loc important deoarece contribuie la dezvoltarea limbajului, a imaginației și a sensibilității artistice a copiilor.

Copiii sunt atrași de ritm, muzicalitate și personaje fantastice, iar creațiile populare le oferă posibilitatea de a învăța într-un mod plăcut și accesibil.

Prin intermediul folclorului literar, preșcolarii intră în contact cu valorile și tradițiile poporului român.

Folclorul literar are o mare valoare educativă. El contribuie la dezvoltarea armonioasă a personalității copilului și stimulează interesul pentru limbă și cultură.

Prin memorarea poeziilor, a numărărilor și a ghicitorilor, copiii își îmbogățesc vocabularul și învață să se exprime corect și clar. Repetarea versurilor dezvoltă pronunția și fluența în vorbire.

Textele scurte și ritmate îi ajută pe copii să memoreze mai ușor informațiile. Ghicitorile și proverbele stimulează gândirea și atenția.

Basmele și poveștile populare îi introduc pe copii într-o lume fantastică, plină de personaje și întâmplări interesante. Acestea stimulează imaginația și creativitatea.

Multe povești populare transmit valori precum bunătatea, hărnicia, cinstea și respectul. Copiii învață să deosebească binele de rău și să adopte comportamente pozitive.

Educatorea poate folosi folclorul literar în numeroase activități:

- × lecturi și povestiri;
- × dramatizări și jocuri de rol;
- × serbări și șezători;
- × jocuri muzicale și dansuri populare;

- × concursuri de ghicitori;
- × activități artistico-plastice inspirate din povești.

Prin aceste activități, copiii participă activ și își dezvoltă încrederea în sine și spiritul de echipă.

Folclorul literar are un rol esențial în educația preșcolarilor. Prin frumusețea și simplitatea sa, acesta contribuie la dezvoltarea limbajului, a imaginației și a comportamentului moral al copiilor. În același timp, îi apropie de tradițiile și valorile culturii românești. De aceea, folclorul literar trebuie să ocupe un loc important în activitățile desfășurate la grădiniță.

Evidențiind spiritualitatea românească, prin conținut și valoare artistică deosebită, valorificând tradițiile unui popor care a știut să lupte până la jertfe pentru a păstra și transmite aceste inegalabile valori, folclorul, prin modul de manifestare al creștinismului și suprapunerea lui peste vechea spiritualitate geto-dacă, incită apropierea cercurilor culturale, religioase și științifice.

Se cuvine să ne recunoaștem în nestematele folclorice ale căror sensuri au fost sublimite în creații culte, de la Luceafărul la Coloana Infinitului. Descoperirea culturii și civilizației românești a fost începută de mișcarea de renaștere națională din secolul trecut prin cercetările lui Mircea Eliade, Lucian Blaga, Octavian Buhoci, Nicolae Boboc, Mihai Coman și mulți alții.

Formele străvechi de cultură s-au constituit în efortul omului de a-și împlini rostul său în lume.

Așa cum trecerea timpului este marcată ciclic de obiceiurile de peste an, viața omului este experimentată nașterii, nunții și înmormântării.

Rădăcinile lor mitologice s-au lăsat descoperite în practica străveche, în variantele cântecelor de ritual, în semnificațiile obiceiurilor și datinilor.

Cele mai bogate date se concentrează pentru ciclul vieții în jurul nunții, iar pentru cel calendaristic la Crăciun și la Anul Nou, nu întâmplător se recunosc între ele interferențe. Obiceiurile Anului Nou păstrează urme evidente ale cultului soarelui prezent în Maramureș, mai ales în creștăturile de la vestitele porți maramureșene.

Basmele povestite de bătrâni aveau menirea de a-i familiariza pe copii cu lupta dintre bine și rău, cu frumosul și urâtul, cerul, pământul, tărâmul celălalt.

Nici micii născuți nu erau neglijăți, ci dimpotrivă, circulă numeroase ritualuri între naștere și botez.

În istoria veche, dar și cea nouă, au existat presiuni asupra tradițiilor moștenite din străbuni, dar și asupra credinței, ceea ce i-a îndârjit pe oameni să caute uneori cu disperare, și nu de puține ori, în epoca ceaușistă, cu riscul pierderii carierei profesionale, soluții salvatoare care să păstreze curată identitatea religioasă și culturală.

Astăzi avem datoria nobilă de a continua cultivarea acestor valori inestimabile, care vor duce mai departe credința creștină și sensibilitatea fără egal a sufletului românesc.

Bibliografie:

1. Iorga N., Istoria literaturii Române, vol I, 1925, București

ARTA CUVÂNTULUI ȘI VALORILE UMANE ÎN TRADIȚIILE ROMÂNEȘTI

Prof. Gărăiman Georgeta
Liceul Tehnologic „Dimitrie Dima”, Pitești

Tradițiile românești reprezintă una dintre cele mai importante componente ale identității naționale, fiind un tezaur viu care păstrează, de-a lungul timpului, valori morale, spirituale și culturale fundamentale pentru formarea echilibrată a individului. Într-o societate contemporană aflată într-o continuă transformare, dominată de expansiunea tehnologică și de fenomenul globalizării care tinde să uniformizeze culturile, tradițiile continuă să ofere repere stabile. Acestea nu sunt doar relicve ale trecutului, ci forme de manifestare a spiritului românesc care se adaptează constant realității. Arta, cultura și umanitatea se regăsesc organic împletite în fiecare gest ritualic, în bogăția literaturii populare, în simbolistica sacră a portului tradițional sau în armonia muzicii folclorice, toate acestea devenind piloni pe care se sprijină conștiința de sine a poporului nostru. Prin păstrarea și valorificarea lor, nu doar conservăm o moștenire, ci cultivăm activ în rândul tinerilor sentimentul de apartenență.

Literatura română a valorificat constant universul tradițional, transformându-l într-un izvor inepuizabil de inspirație și într-o formă de rezistență culturală. Marii scriitori ai literaturii noastre au surprins în operele lor nu doar frumusețea idilică a satului românesc, ci și mecanismele complexe ale credințelor populare, ale ritualurilor de trecere și ale legăturii organice dintre individ și colectivitate. În scrierile unor autori canonici precum Ion Creangă, Mihail Sadoveanu sau Liviu Rebreanu, tradițiile depășesc rolul de simplu decor etnografic sau cadru spațio-temporal al acțiunii. Ele devine forțe vii, care modelează psihologia personajelor și le guvernează alegerile etice. De exemplu, universul humuleștean al lui Creangă este o proiecție a copilăriei universale trăite sub semnul rânduielii străvechi, în timp ce la Sadoveanu, natura și tradiția fuzionează într-o dimensiune mitică, oferind lecții despre demnitate și stoicism. Prin analiza acestor texte la clasă, elevii de liceu au ocazia să decodifice simbolistica profundă a lumii tradiționale și să internalizeze valori morale fundamentale: respectul necondiționat față de familie, importanța cuvântului dat, solidaritatea în momente de cumpănă și iubirea față de semenii, văzută ca formă de comuniune spirituală. Astfel, literatura devine un liant între generații, facilitând înțelegerea faptului că omul modern își poate găsi echilibrul doar printr-o raportare conștientă la valorile perene ale trecutului său.

În cadrul orelor de limba și literatura română, tradițiile pot deveni un instrument didactic polivalent și un mijloc eficient de a crea o punte de legătură între universul interior al elevilor și valorile umane autentice. Această abordare transformă ora de curs dintr-un simplu transfer de informații într-o experiență de învățare activă, care valorifică patrimoniul cultural ca pe un organism viu, nu ca pe un artefact prăfuit. Activitățile didactice care integrează elemente de etnografie, folclor sau istorie a mentalităților contribuie decisiv la dezvoltarea sensibilității estetice a elevilor și la stimularea interesului pentru lectură, oferindu-le un context cultural coerent în care să își plaseze cunoștințele. Mai mult decât atât, prin raportarea la tradiție, procesul educațional capătă o dimensiune etică și socială, facilitând dezvoltarea competențelor de comunicare interculturală, cooperare și exprimare creativă. Elevii nu mai sunt doar receptori pasivi ai unui conținut teoretic, ci devin mici cercetători care descoperă cum simboluri străvechi se regăsesc în sensibilitatea lor modernă. Această metodă de predare-învățare-evaluare reușește să dea sens actului educațional, punând accent pe

formarea caracterului și pe consolidarea unei conștiințe naționale deschise către dialog și respect reciproc.

În cadrul orelor de limba și literatura română, tradițiile pot deveni un mijloc eficient de apropiere a elevilor de cultură și de valorile umane autentice. Activitățile didactice care valorifică patrimoniul cultural contribuie la dezvoltarea sensibilității estetice și la stimularea interesului pentru lectură și pentru cultura națională. În același timp, acestea facilitează comunicarea, cooperarea și exprimarea creativă a elevilor.

În activitatea desfășurată la clasă, am realizat împreună cu elevii un proiect educațional intitulat „Tradiții și obiceiuri românești de iarnă”, în cadrul căruia elevii au avut sarcina de a identifica și prezenta obiceiuri specifice diferitelor regiuni ale țării. Elevii au lucrat pe echipe, au căutat informații, imagini și texte literare relevante, iar la final au realizat prezentări și colaje tematice. Activitatea s-a încheiat printr-o expoziție de desene și costume populare improvizate, realizate cu ajutorul materialelor reciclabile. Reacția elevilor a fost una pozitivă, aceștia manifestând interes și entuziasm, mai ales în momentul prezentării tradițiilor specifice zonelor din care provin familiile lor.

O altă activitate apreciată de elevi a fost organizarea unei șezători literare dedicate obiceiurilor românești. Elevii au citit fragmente din opere literare inspirate din lumea satului românesc, au interpretat colinde și au discutat despre importanța păstrării tradițiilor în societatea contemporană. Atmosfera creată în cadrul activității a contribuit la apropierea dintre elevi și la dezvoltarea respectului față de valorile culturale românești.

În cadrul săptămânii „Școala Altfel”, am desfășurat un atelier de creație intitulat „Simboluri tradiționale românești”, în care elevii au realizat semne de carte, afișe și postere inspirate din motive populare românești. Activitatea a stimulat creativitatea elevilor și interesul pentru arta tradițională. Mulți dintre ei au afirmat că nu cunoșteau semnificația simbolurilor populare și au fost surprinși să descopere bogăția culturală a tradițiilor românești.

Tradițiile populare au și o importantă dimensiune artistică. Costumele populare, dansurile, cântecele și meșteșugurile reflectă sensibilitatea și creativitatea poporului român. Fiecare regiune a țării păstrează elemente specifice, care definesc identitatea locală și contribuie la diversitatea culturală a României. În același timp, aceste manifestări artistice promovează valori universale precum respectul, bunătatea, solidaritatea și iubirea față de aproape.

Impactul acestor demersuri didactice asupra colectivului de elevi a fost unul vizibil și măsurabil prin gradul de implicare și prin calitatea produselor finale realizate. Dincolo de simpla acumulare a unor noțiuni teoretice despre etnografie și folclor, am observat o schimbare de atitudine în rândul liceenilor: o creștere a stimei de sine culturale și o dorință autentică de a explora istoricul propriilor familii și comunități. Evaluarea acestor activități nu s-a limitat la acordarea unor note, ci a vizat în special feedback-ul calitativ și analiza progresului individual. Elevii au completat fișe de reflexie în care au menționat că astfel de momente facilitează înțelegerea textelor literare studiate pentru examenul de bacalaureat, oferindu-le un context cultural concret. Mai mult, s-a observat o îmbunătățire semnificativă a coeziunii grupului, barierele de comunicare fiind diminuate prin efortul colectiv la proiecte care vizează rădăcinile comune. Aceste rezultate confirmă faptul că valorificarea tradițiilor în mediul școlar reprezintă o strategie pedagogică eficientă în combaterea dezinteresului față de lectură și față de valorile identitare naționale.

În prezent, tehnologia poate deveni un sprijin important în promovarea tradițiilor și a culturii naționale. Elevii utilizează frecvent platforme digitale și resurse online, iar integrarea acestora în activitatea didactică poate transforma procesul educațional în unul mai atractiv. Vizionarea

documentarelor, realizarea prezentărilor digitale sau participarea la tururi virtuale ale muzeelor contribuie la apropierea elevilor de patrimoniul cultural românesc.

Într-o societate contemporană în care valorile autentice par uneori eclipsate de fenomenul superficialității, de materialism și de un individualism accentuat, tradițiile românești rămân repere fundamentale și veritabile repere morale în procesul complex de formare a tinerilor. Acestea nu reprezintă doar o întoarcere nostalgică spre trecut, ci un sistem de valori care cultivă respectul profund pentru structura familiei, spiritul de solidaritate comunitară și o legătură indisolubilă cu moștenirea strămoșească. Școala, în calitatea sa de principal factor de cultură și civilizație, are responsabilitatea nobilă de a acționa ca un mediator, transmițând aceste valori și formând profilul unui elev conștient de importanța propriei identități culturale într-un context globalizat. Prin explorarea rădăcinilor noastre, tinerii învață că libertatea și modernitatea capătă sens doar atunci când sunt dublate de responsabilitate și de cunoașterea propriului fundament spiritual. Astfel, mediul educațional devine spațiul în care tradiția se transformă în resursă pedagogică, oferind elevilor stabilitate emoțională și un sentiment de apartenență care îi va ghida în definirea lor ca viitori cetățeni europeni, mândri de specificul lor național.

Prin activitățile desfășurate la clasă, elevii pot înțelege că tradițiile nu aparțin doar trecutului, ci fac parte din prezent și pot fi adaptate într-un mod creativ și modern. Educația prin cultură și tradiție contribuie la formarea unor personalități echilibrate și responsabile, capabile să respecte valorile autentice ale societății.

În concluzie, arta, cultura și umanitatea nu sunt doar concepte abstracte, ci realități care se regăsesc în mod autentic în universul tradițiilor românești, constituind resurse pedagogice inestimabile pentru educația tinerei generații. Valorificarea acestui patrimoniu în cadrul activității didactice depășește sfera transmiterii de informații, reușind să dezvolte organic interesul elevilor pentru actul cultural, să stimuleze creativitatea prin reinterpretarea simbolurilor străvechi și să contribuie decisiv la formarea unui respect profund față de identitatea națională. Într-o lume a schimbărilor rapide, școala rămâne principalul vector de conservare a acestui echilibru între inovație și moștenire. Prin intermediul unor strategii educaționale moderne și atractive, tradițiile românești pot continua să transmită generațiilor viitoare nu doar frumusețea estetică a folclorului, ci mai ales profunzimea valorilor umane universale care au asigurat continuitatea noastră spirituală. Astfel, educația prin tradiție devine un act de onoare și o investiție într-un viitor în care tinerii vor ști să prețuiască rădăcinile, integrându-se cu demnitate în peisajul cultural global.

Bibliografie:

Călinescu, George, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Editura Minerva, București, 1982.

Eliade, Mircea, *Aspecte ale mitului*, Editura Univers, București, 1978.

Pamfile, Tudor, *Sărbătorile la români*, Editura Saeculum I.O., București, 2004.

Vulcănescu, Romulus, *Mitologie română*, Editura Academiei Române, București, 1987.

Ritualuri legate de venirea pe lume – începutul vieții sub binecuvântare divină

Prof.Gânju Alexandra
Școala Gimnazială nr.1 Sulița

Nașterea, numită și „învremuire” sau intrarea omului în timp reprezintă primul prag în viață. Toate practicile săvârșite din perioada premergătoare nașterii și din timpul nașterii până la botez, au rolul de a controla destinul și forțele răului, care vor să strice, să facă rău celui ce vine pe lume. Oamenii credeau că orice inexactitate ritualică poate fi consecința unor dezechilibre în existența noului născut.

Principalul eveniment ce urmează nașterii pruncului este încreștinarea, adică botezul acestuia. Dacă copilul era firav și familia se temea să nu moară nebotezat, botezul se făcea cât mai curând. Se spunea de asemenea că acei copii care nu sunt botezați și plâng mult cer botezul.

În multe zone se obișnuiește ca nașii de cununie ai părinților să boteze și primul copil. Se considera un păcat schimbarea nașilor iar nașii, la rândul lor, nu aveau voie să refuze botezarea copiilor finilor lor. Finii mulți sunt cei care scot pe nași la lumină din întuneric pe lume cealaltă, căci le ies înainte cu lumânări în mâini. De aceea botezarea unui număr cât mai mare de copii este considerată benefică și de bun augur.

Nașii devin părinții spirituali ai finului, născându-l pentru viață nouă, în Hristos. Aceștia au datorii în privința vieții religioase-spirituale a finului, la fel cum părinții trupești au datorii pentru viața materială a copiilor lor.

Rânduiala Botezului este alcătuită din două părți: cea introductivă, a catehumenatului și Botezul propriu-zis, în care este încadrată și Mirungerea.

În cadrul părții pregătitoare preotul îl întâmpină pe copil care este purtat în brațe de naș. Apoi preotul suflă peste fața copilului de trei ori în chipul Sfintei Cruci și apoi face semnul Sfintei Cruci asupra pruncului la frunte, la gură și la piept, rostind: „Măinile Tale m-au făcut și m-au zidit”

Tot în partea pregătitoare preotul citește rugăciunile de exorcizare, primele două se citesc stând cu fața spre apus, deoarece sunt rugăciuni împotriva celui rău, iar celelalte două stând cu fața spre răsărit, deoarece sunt rugăciuni adresate Lui Dumnezeu. Apoi nașul cu pruncul în brațe este întors cu fața în sus și urmează lepădările de puterea răului, apoi se întoarce cu fața spre răsărit și se face unirea cu Hristos și mărturisirea credinței.

Rânduiala Botezului propriu-zis și a Mirungerii are următoarele părți principale: sfințirea apei de Botez, ungerea prebaptismală cu untdelemn, afundarea întreită în apă (partea principală a slujbei Botezului), ungerea cu Sfântul și Marele Mir, ritualul înconjurării mesei și creștelniței, citirea Apostolului și a Evangheliei, ritualul spălării pruncului, ritualul runderii părului.

Materia Botezului este apa. Aceasta este întrebuințată deoarece ea este elementul natural cel mai des folosit pentru curățenia trupească și, prin urmare, este și cel mai potrivit simbol a curățirii sufletești dobândite prin Botez. Apa potolește setea și dă forță trupească susținând viața, la fel cum Botezul regenerează sufletul și este aducător de mântuire.

Botezul valid se face prin afundare de trei ori în apă și prin rostirea cuvintelor: „Se botează robul/ roaba Lui Dumnezeu (Nume), în numele Tatălui. Amin. Și al Fiului. Amin. Și al Sfântului Duh. Amin. Acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.” Afundarea în apă simbolizează moartea față de păcat și îngroparea împreună cu Hristos, iar ieșirea din apă închipuie învierea noastră împreună cu

El, pentru viața cea nouă, în Hristos.

Copilul primește și Sfânta Taină a Mirungerii fiind uns cu Sfântul și Marele Mir în forma Crucii: la frunte, la ochi, la nas, la urechi, la piept, pe spate, la mâini și pe picioare. La fiecare ungere preotul rostește: „Pecetea darului Sfântului Duh”, semn că pruncul primește multitudinea darurilor Sfântului Duh, necesare pentru a se întări și a progresa duhovnicește.

Astfel, copilul este dăruit lui Dumnezeu și primit în Biserica lui Hristos. De aceea se și cântă la înconjurarea mesei și a cristelniței: „Câți în Hristos v-ați botezat în Hristos v-ați și-mbrăcat. Aliluia”

Haina albă cu care cel nou botezat este îmbrăcat după Botez simbolizează veșmântul luminat și nestrăcicios al celor spălați și curățiți de păcate. Aceasta are și o simbolică eshatologică, simbolizând lumina slavei și a nestrăciciunii de care se vor bucura Dreptii în viața viitoare.

Lumânarea pe care nașul o poartă în mâini după afundarea pruncului în apă închipuie lumina interioară a harului împărțit prin Botez și preînchipuie candela faptelor bune cu care cel botezat va întâmpina pe Mirele ceresc la fel ca și fecioarele cele înțelepte din Pilda celor zece fecioare.

Imediat după săvârșirea Sfintei Taine a Botezului și a Sfintei Taine a Mirungerii, noul botezat primește Sfânta Taină a Împărtășaniei, unindu-se cu Hristos prin primirea Trupului și Sângelui Său.

În concluzie Botezul, Mirungerea și Împărtășania sunt Tainele de căpetenie ale încreștinării, purtând o importanță deosebită și având rolul de a așeza pe prunc sub ocrotire divină, punându-i început bun spre dobândirea mântuirii.

Resurse bibliografice:

Braniște, Ene, *Liturgica specială pentru facultățile de teologie*, București, Editura BASILICA a Patriarhiei Române, 2016.

Colța, Rodica Elena, *De la naștere la moarte: rituri domestice și alte comportamente rituale contextualizate din județul Arad*, București, Editura Etnologică, 201

Gorovei, Artur, *Credințe și superstiții ale poporului român*, București, 1915, disponibil online la: <https://dspace.bcu-iasi.ro/handle/123456789/53502> (accesat la 19.05.2026)

PROIECT EDUCAȚIONAL

ARTĂ, CULTURĂ ȘI UMANITATE ÎN TRADIȚIILE ROMÂNEȘTI

Prof. Gherlan Georgiana-Monteola

Colegiul Economic "Hermes" Petroșani

1. Argument

Tradițiile românești reprezintă o componentă esențială a identității culturale și spirituale a poporului român. Ele reflectă legătura profundă dintre om, comunitate și valorile transmise din generație în generație. Prin acest proiect, elevii sunt încurajați să descopere frumusețea artei populare, diversitatea obiceiurilor și rolul acestora în păstrarea identității culturale.

Proiectul valorifică metode active și interactive de învățare, stimulând creativitatea, colaborarea și respectul față de patrimoniul cultural românesc.

2. Scopul proiectului

Dezvoltarea respectului față de tradițiile românești și a interesului pentru valorile culturale naționale prin activități interdisciplinare creative.

3. Obiective

La finalul proiectului, elevii vor fi capabili:

- să identifice elemente de artă și cultură tradițională românească;
- să descrie obiceiuri și tradiții din diferite regiuni ale României;
- să realizeze produse creative inspirate din folclorul românesc;
- să colaboreze în echipă pentru realizarea unor produse finale;
- să utilizeze resurse digitale pentru documentare și prezentare.

4. Competențe vizate

- exprimarea orală și scrisă corectă în limba română;
- valorificarea patrimoniului cultural;
- dezvoltarea competențelor artistice și digitale;
- gândire critică și creativă;
- lucru în echipă și colaborare.

5. Grup țintă

Elevi de gimnaziu (clasele V–VIII)

6. Durata proiectului

1–2 săptămâni (sau adaptabil în cadrul Săptămânii „Școala altfel”)

7. Activități propuse

Activitatea 1 – „Harta tradițiilor românești”

Elevii lucrează pe regiuni istorice și identifică:

- costume populare
- dansuri tradiționale
- obiceiuri specifice

Produs: hartă ilustrată sau digitală (Canva / Padlet)

Activitatea 2 – „Arta populară în obiecte”

Elevii analizează și prezintă:

- ii românești
- ceramică tradițională
- sculptură în lemn
- ouă încondeiate

Produs: colaj digital sau expoziție fizică

Activitatea 3 – „Povești din satul românesc”

Elevii redactează texte scurte inspirate din viața tradițională:

- obiceiuri de iarnă
- nunți tradiționale
- sărbători populare

Produs: mic volum digital sau jurnal colectiv

Activitatea 4 – Atelier creativ

- desen / pictură pe teme tradiționale
- realizarea de simboluri românești
- reinterpretare modernă a motivelor populare

Activitatea 5 – Expoziție finală / prezentare

- expoziție în școală sau online
- prezentări PowerPoint / Genially
- momente artistice (dansuri, poezii, muzică)

8. Metode și tehnici didactice

- învățare prin proiect
- învățare colaborativă
- brainstorming
- învățare prin descoperire
- utilizarea TIC

9. Resurse

- materiale digitale (Canva, Genially, YouTube educațional)
- manuale de limba română
- albume de artă populară
- materiale video despre tradiții românești

10. Evaluare

Evaluarea este formativă și sumativă și vizează:

- implicarea în activități
- creativitatea produselor realizate
- colaborarea în echipă
- corectitudinea informațiilor

Instrumente:

- grilă de observare
- autoevaluare
- portofoliu
- prezentare finală

11. Produse finale

- hartă digitală a tradițiilor românești

- colaj/album de artă populară
- text creativ (povești)
- expoziție sau prezentare multimedia

12. Extindere (opțional)

- vizită la muzeu etnografic
- interviu cu bunici despre tradiții locale
- participare la festivaluri locale
- Escape room pentru elevii clasei a V-a (opțional)

STRUCTURA ESCAPE ROOM (4 ETAPE + CHEIE FINALĂ)

ETAPA 1 – COSTUMUL POPULAR ROMÂNESC

Sarcină:

Asociază corect regiunea cu elementul vestimentar:

- Maramureș → cămașă cu broderii geometrice
- Moldova → ie cu motive florale
- Oltenia → costume viu colorate
- Dobrogea → influențe orientale

Task digital:

Drag & drop imagini → regiune

COD OBȚINUT: 2 (două asocieri corecte principale selectate în joc / nivel de bază)

ETAPA 2 – SĂRBĂTORI ȘI TRADIȚII

Sarcină:

Completează corect:

- Crăciunul este sărbătoarea _____.
- Ouăle roșii sunt specifice _____.
- Colindele se cântă de _____.

Răspunsuri:

- nașterii lui Hristos
- Paștelui
- Crăciun

COD OBȚINUT: 3 (trei răspunsuri corecte)

ETAPA 3 – ARTA POPULARĂ

Sarcină:

Identifică obiectele tradiționale:

- ie
- ceramică de Horezu

- furcă de tors
- covor popular

Întrebare finală:

„Ce exprimă aceste obiecte?”

✓ Răspuns: identitatea culturală românească

COD OBȚINUT: 4 (patru obiecte corect identificate)

ETAPA 4 – MUZICĂ ȘI DANS

Sarcină:

Ordonează pașii dansului „Hora”:

1. prinderea mâinilor
2. formarea cercului
3. mișcarea sincronizată

Întrebare:

„Ce simbolizează hora?”

✓ Răspuns: unitatea comunității

COD OBȚINUT: 1 (un răspuns corect final)

CHEIA FINALĂ

Dacă elevii rezolvă corect toate etapele, obțin codul: 2341

ECRAN FINAL (în Genially)

„Ai reușit să restaurezi Biblioteca Tradițiilor Românești!”

✓ Introdu codul: **2341**

✓ Dacă este corect → se deblochează mesajul final:

„Tradițiile românești sunt fundamentul identității noastre culturale și trebuie păstrate și transmise mai departe.”

EVALUARE

- fiecare etapă = 1 punctaj
- cod corect final = reușită completă
- feedback imediat în Genially

OBSERVAȚIE IMPORTANTĂ

Codul **2341** nu este arbitrar:

- fiecare cifră vine din numărul de răspunsuri corecte / elemente identificate
- este ușor de implementat în Genially (input final sau quiz final)

13. Bibliografie

- Pamfil, A. (2019). *Limba și literatura română în gimnaziu*, Editura Paralela 45, Pitești.
- Ministerul Educației (2017). *Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura română – gimnaziu*, București.
- Vulcănescu, R. (1987). *Mitologie română*, Editura Academiei, București.

OBICEIURI PASCALE ROMÂNEȘTI ȘI FRANȚUZEȘTI

-PROIECT DIDACTIC-

Profesor Jucan Vasilica-Loredana,

Colegiul Vasile Lovinescu Fălticeni, județul Suceava

Profesor: Jucan Vasilica-Loredana

Data: 1.04.2026

Clasa: a –IX-a

Disciplina: Limba franceză

Tema: Obiceiuri pascale românești și franțuzești

Componenta : Educația pentru receptarea valorilor culturale

Tipul lecției : mixtă

Obiective operaționale :

- să cunoască semnificația sărbătorii Învierii Domnului
- să-și îmbogățească viața spirituală și sufletească cunoscând tradiții, obiceiuri din diferite zone ale României, din diferite țări ale Europei
- să găsească elemente comune ale tradițiilor și obiceiurilor românești raportate la cele specifice celorlalte țări europene cu ocazia celebrării Paștelui
- să participe activ la realizarea activităților prin contribuție personală
- să aprecieze valorile spirituale ce aparțin poporului român
- să-și consolideze deprinderile de colaborare, toleranță
- să aplice principiile ascultării active, ale comunicării eficiente cu ceilalți.

Resurse :

A. Metodologice

a) Strategia didactică

-după particularitățile evolutive ale gândirii- mixtă

-după gradul de dirijare- dirijată

- b) Metode și procedee : conversația, explicația, expunerea, lectura, observația, dezbateră, activitate independentă.
 - c) Mijloace didactice : prezentare power point, chestionare
 - d) Forme de organizare : frontală, individuală
- B. Temporale : 50 de minute

DESFĂȘURAREA LECȚIEI

1. Moment organizatoric – Organizarea clasei. Pregătirea materialelor necesare pentru lecție. Crearea condițiilor optime pentru desfășurarea activităților.

2. Captarea atenției:

Ce reprezintă pentru fiecare din voi sărbătoarea Paștelui?

Cum celebrați această sărbătoare ?

3. Anunțarea temei și a obiectivelor activității

Profesorul informează elevii asupra conținutului învățării și al nivelului performanțelor așteptate. El va scrie titlul lecției pe tablă și elevii pe caiete **Obiceiuri pascale românești și franțuzești**, scopul ei fiind cunoașterea și respectarea datinilor, obiceiurilor și tradițiilor specifice sărbătorii de Paști.

4. Desfășurarea activității

Întreaga oră se desfășoară pe baza unui dialog presărat cu momente de activitate pe grupuri de elevi sau cu intervenții ale elevilor la întrebările profesorului :

Care este semnificația sărbătorii Paștelui ?

Paștele este o sărbătoare nu numai a românilor ci și a întregii creștinătăți. Paștele este o sărbătoare religioasă creștină anuală ce comemorează Învierea lui Iisus Hristos - conform tradiției creștine - Fiul lui Dumnezeu, care a biruit moartea. Paștele este sărbătoarea cea mai sfântă din calendarul creștin, urmată de Crăciun.

Când sărbătorim Paștele ? De ce nu există o dată fixă a celebrării acestei sărbători ?

Paștele este o sărbătoare a cărei dată este variabilă, pentru că nu corespunde unei date fixe din calendarul gregorian (care urmărește mișcarea Soarelui și schimbarea anotimpurilor). După primul sinod de la Niceea din 325, s-a decis ca Paștele să fie sărbătorit duminică de după a 14-a zi din prima lună lunară din primăvară (teoretic, prima duminică după o lună plină, începând cu data echinocțiului de primăvară). O problemă care a apărut mai târziu este diferența de practică dintre Bisericele apusene și răsăritene. Primele au adoptat calendarul gregorian pentru a calcula data Paștelui, iar ultimele calendarul iulian. A fost propusă o reformă pentru metodologia de calculare a datei Paștelui prin summitul de la Alep, (Siria), din 1997, care ar fi permis eliminarea diferențelor de dată între bisericile occidentale și orientale; reforma ar fi trebuit să intre în vigoare în 2001, dar a

eșuat. Calculul datei de Paște este cunoscut sub numele de pascălie (lat. *computus*). În timp au apărut pe lângă metodele tradiționale și unii algoritmi, precum cel realizat de matematicianul Carl Friedrich Gauss.

Ce reprezintă cuvântul *Pasti* ?

Cuvântul *Paști* (acceptat și ca *Paște*) provine în limba română din forma bizantino-latină *Pastihae* a cuvântul de origine evreiască *Pesah* (trecere), moștenit de evrei de la egipteni. Evreii numeau Paseha (Paști) — sau sărbătoarea azimilor — sărbătoarea lor anuală în amintirea trecerii prin Marea Roșie și a eliberării lor din robia Egiptului, care se prăznuia la 14 Nisan și coincidea cu prima lună plină de după echinocțiul de primăvară. Termenul ebraic de *Paști* a trecut deci în vocabularul creștin pentru că evenimentele istorice care sunt comemorate în sărbătoarea creștină, adică patimile, moartea și Învierea Domnului au coincis cu Paștile evreilor din anul 33. Însă obiectul sau motivul Paștilor creștine este cu totul altul decât al Paștilor evreilor, între vechea sărbătoare iudaică și cea creștină nefiind altă legătură decât una de nume și de coincidența cronologică. O altă interpretare, răspândită în secolele trecute la catolici, a fost aceea de *pascha* – *passione*, de la *passione* – *suferință* (în greacă *πάσχω* (páscho – sufăr), *πάσχει* (páschei – suferă)).

Care sunt obiceiurile la români, specifice de Paști ?

Cel mai răspândit obicei creștin de Paști este vopsirea de ouă roșii, a căror prezență este obligatorie pe masa de Paști, deși în prezent se vopsesc ouă și de alte culori (verzi, albastre, galbene etc.). În folclorul românesc există mai multe legende creștine care explică de ce se înroșesc ouă de Paști și de ce ele au devenit simbolul sărbătorii Învierii Domnului. Una dintre ele relatează că Maica Domnului, care venise să-și plângă fiul răstignit, a așezat coșul cu ouă lângă cruce și acestea au fost înroșite de sângele care picura din rănilor lui Iisus. Cu ocazia sărbătorilor Pascale gospodinele prepară și alte mâncăruri tradiționale: pască, cozonac, drob.

În Bucovina, fetele se duc în noaptea de Inviere în clopotnita și spală limba clopotului cu apă neîncepută. Cu această apă se spală pe fața în zorii zilei de Paști, ca să fie frumoase tot anul și așa cum aleargă oamenii la Inviere când se trag clopotele la biserică, așa să alerge și băieții la ele. În zona Câmpulung Moldovenesc, datina se deosebește prin complexitatea simbolurilor, a credinței în puterea miraculoasă a rugăciunii de binecuvântare a bucatelor. În zorii zilei de duminică, credincioșii ies în curtea bisericii, se așază în forma de cerc, purtând lumanările aprinse în mână, în așteptarea preotului care să sfințească și să binecuvânteaze bucatele din coșul pascal. În coșul acoperit cu un șervet țesut cu model specific zonei sunt așezate, pe o farfurie, simbolurile bucuriei pentru tot anul: semințe de mac (ce vor fi aruncate în râu pentru a alunga seceta), sare (ce va fi păstrată pentru a aduce belșug), zahăr (folosit de câte ori vitele vor fi bolnave), făină (pentru ca rodul grâului să fie bogat), ceapă și usturoi (cu rol de protecție împotriva insectelor). Deasupra acestei farfurii se pune pască, șuncă, brânză, ouăle roșii, dar și ouăle încondeiate, bani, flori, pește afumat, sfeclă roșie cu hrean, și prăjituri. După sfințirea acestui coș pascal, ritualul de Paști se continuă în familie. În părțile Sibiului, există obiceiul ca de Paști să fie împodobit un pom (un arbust) asemănător cu cel de Crăciun. Singura deosebire constă în faptul că în locul globurilor se agață ouă vopsite (golite de conținutul lor). Pomul poate fi așezat într-o vază frumoasă și farmecul sărbătorii sporește cu o podoabă de acest fel.

O foarte frumoasă datină se păstrează în Maramures, zona Lăpuşului. Dimineata în prima zi de Paşti, copiii (până la vârsta de 9 ani) merg la prieteni şi la vecini să le anunţe Învierea Domnului. Gazda dăruieşte fiecărui urător un ou roşu. La plecare, copiii mulţumesc pentru dar şi urează gospodarilor “Sărbători fericite”. La această sărbătoare, pragul casei trebuie trecut mai întâi de un băiat, pentru ca în acea gospodărie să nu fie discordie tot restul anului. În Argeş, printre dulciurile pregătite de Sfintele Paşti se numără covrigii cu ou (numiţi aşa pentru că în compoziţia lor se adaugă multe ouă, 10-15 ouă la 1 kg de făină). Fiecare gospodar se străduieşte să pregătească o astfel de delicată, care este şi simbolul belşugului. În Banat, la micul dejun din prima zi de Paşti, se practică tradiţia tămâierii bucatelor. Apoi, fiecare mesean primeşte o linguriţă de paşti (vin+pâine sfinţite). În meniul acestei mese festive se include ciolanul de porc fiert, ouă albe şi mâncăruri tradiţionale, apoi se continuă masa cu friptura de miel. În Tara Moţilor, în noaptea de Paşti se ia toaca de la biserică, se duce în cimitir şi este păzită de băieţi. Iar dacă nu au păzit-o bine, şi a fost furată, sunt pedepsiţi ca a doua zi să dea un ospăţ, adică mâncăruri şi băuturi din care se înfruptă atât “hoţii”, cât şi “păgubaşii”. Dacă cei care au încercat să fure toaca nu au reuşit, atunci ei vor fi cei care vor plăti ospăţul. Pe valea Crişului Alb, la Almaş, toată suflarea comunei se adună în curtea bisericii. Femeile şi fetele din localitate se găsesc în straie de sărbătoare, şi vin în curtea bisericii unde vopşesc şi încondeiază ouă.

Elevii prezintă obiceiuri şi tradiţii specifice acestei sărbători în Franţa. Se vor pune întrebări şi se vor face diferite comparaţii între diferitele datini celebrate în alte ţări.

Profesorul expune elevilor o prezentare power point în care sunt prezentate comparativ obiceiurile specifice de Paşti la români şi la francezi. Elevii vor completa o fişă de lucru înmanată de către profesor.

5. Asigurarea feed – back-ului

În funcţie de cele prezentate, se vor trage diferite concluzii privind semnificaţiile şi obiceiurile acestei sărbători, concluzii ce vor fi notate la flip-chart. Prin abordarea acestei teme s-a urmărit reînvierea credinţelor, obiceiurilor şi tradiţiilor strămoşeşti. Se vor face aprecieri asupra activităţii.

Tradiţii şi obiceiuri franţuzeşti- fişă

Paştele (Pâques) în Franţa înglobează mai multe celebrări, strâns legate una de cealaltă, începând cu câteva săptămâni înainte, cu Mardi Gras şi continuând cu Miercurea Mare (Mercredi des Cendres), Joia Mare, Vinerea Paştelui şi duminica de Paşti, urmată de o întreagă săptămână dedicată sărbătorilor pascale. În general, francezii obişnuiesc să petreacă Paştele în familie, la o masă bogată incluzând şi tradiţionalele ouă, neuitând să meargă la liturghia de Paşti.

Mardi Gras (Marteia Grasa) este celebrată în ultima zi dinaintea Postului Mare, prima zi a acestuia fiind numită Miercurea Cenuşii. Întrucât urmează o perioadă de înfrânare şi ascetism, Mardi Gras culminează cu Carnavalul, o revărsare exuberantă de muzică şi dans. Deşi carnavalul de Mardi Gras a devenit faimos mai ales în New Orleans şi Rio de Janeiro, acest eveniment de sunet şi culoare îşi are originea, de fapt, în oraşul Nice. Carnavalul de la Nice durează aproape două săptămâni şi include parade, focuri de artificii, baluri mascat şi, o multime de spectacole.

Potrivit unei tradiţii începute în secolul XII, în fiecare an, începând cu Joia Mare, clopotele bisericilor din oraşele şi satele franceze amuşesc, în semn de respect faţă de moartea lui Iisus pe cruce. Legenda spune că, clopotele tuturor bisericilor din Franţa isi iau zborul către Roma o dată cu

ziua de Miercurea Cenușii. Duminica, ziua Învierii lui Iisus, clopotele de Paști (les cloches de Pâques) revin în biserici și catedrale și, în drumul lor de reîntoarcere de la Roma, lasă să cadă din cer ouă, ciocolate și alte bunătăți.

O altă tradiție din preajma Paștelui și a zilei de 1 aprilie este Poisson d'Avril (Peștele de aprilie). Cu această ocazie copiii decupează peștișori din hârtie și încearcă să îi agațe de spatele a cât mai mulți adulți. Dacă vreun "om mare" simte ceva și se întoarce să vadă ce se întâmplă, cei mici îi strigă cu toții "Poisson d'Avril !". În această împrejurare, nu este deloc întâmplător ca magazinele și cofetariile să fie pline în această perioadă cu ciocolate în forma de pește.

În prima zi de Paști, copiii se trezesc devreme, nerăbdători, să caute ouăle pascale ascunse prin casă sau în grădină. Ouăle decorate, alături de iepurași și găinușe, reprezintă simboluri specifice Paștelui din Franța. Un alt obicei răspândit printre copii este să se angajeze într-o competiție în care ouăle de Paști sunt lăsate să se rostogolească de-a lungul unui mic plan înclinat. Singurul ou care "supraviețuiește" este declarat, la fel ca și proprietarul său, drept învingător. Acest joc pornește de la asemănarea între rostogolirea oului și prăvălirea stâncii ce închidea mormântul lui Iisus.

Intrucât Paștele și Învierea lui Hristos se sărbătoresc o dată cu sosirea primăverii, simbolurile renașterii și vieții au ajuns să fie sinonime cu Paștele. Și, pentru că francezii iau în serios bucătăria, mâncărurile lor tradiționale de Paști încorporează acest simbolism, mai ales cu ocazia prânzului din duminica Paștelui. Mielul (un important simbol al Paștelui) este gătit în diverse variante, dar cel mai adesea potrivit unei rețete tradiționale numită "Gigot D'agneau". De obicei, înaintea de servirea fripturii de miel se mănâncă un fel de mancare mai ușor, în special omlete.

Fișă de lucru

Completează tabelul de mai jos:

Numele țării-	România	Franța
Costume tradiționale		
Gastronomie		
Obiceiuri tradiții		
Personalități		
Un simbol asociat		

BIBLIOGRAFIE:

<https://ro.wikipedia.org/wiki/Pa%C8%99ti>

<https://muzeulbucurestiului.ro/sarbatorile-pascale-traditii-si-credinte/>

<https://www.muzeuetnocta.ro/oul-de-paste-traditie-si-simbol/>

TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE IARNĂ

“ SFINTELE SĂRBĂTORI LA ROMANI ”-eseu

Prof inv. primar Schiopu Elena

Scoala Primara Nr.2 Suharau ,Jud. Botosani

La români sărbătorile de iarnă în special Crăciunul sunt sărbătorile de suflet. Amintirea copilăriei ce ne revine puternic în suflet și în minte ,zăpezile bogate și prevestitoare de rod îmbelșugat,colindele și clinchetele de clopoței,mirosul proaspăt de brad dar și de cozonaci,nerabdarea așteptării darurilor sub pomul de iarnă toate crează în sânul familiei o atmosferă de liniște si iubire. Decembrie este luna cadourilor și a sărbătorilor de iarnă (Sfântul Nicolae, Crăciunul, Anul Nou) și poate unul dintre cele mai așteptate momente ale anului mai ales pentru cei mici care ard de nerăbdare să vadă ce primesc de la Moș Nicolae în ghetuțele pregătite de cu seară.

De la Sfântul Nicolae până la Sfântul Ion românii se simt în sărbători.Cel mai important este Crăciunul considerat ca sărbătoarea nașterii Domnului nostru Iisus Hristos.Oamenii au adaptat-o creând tradiții si obiceiuri conform culturii lor specifice . Acest obicei din seara Sfântului Nicolae a luat naștere la oraș și s-a răspândit și în mediul rural. Fiecare trăiește din plin sărbătorile, însă nu toată lumea cunoaște adevăratele istorii și semnificații ale datinilor de iarnă . Pentru a aprecia mai mult tradițiile, vă oferim o mică istorie a Moșului Nicolae.

Pe 6 decembrie, este ziua Sfantului Nicolae iar, dupa traditia populară, aceasta este prima zi de iarnă. Credincios, Sfantul Nicolae este faptuitor de minuni si martir pentru credința în Iisus. La romani, Sfantul Nicolae este închipuit ca un moș cu barba albă care poate aduce ninsoarea scuturandu-și bărbia. Datorită tradiției occidentale, Moș Nicolae este și cel care face cadouri celor mici. În seara din Ajun (5 decembrie), parinții pun în încălțăminte copiilor, pe care aceștia și-o pregătesc cu mare grijă, multe dulciuri și, uneori, jucării. În unele locuri există și obiceiul de a pune alături de cadouri și o nuielușă care ar trebui să îi cumintească, măcar în principiu, pe copiii care nu s-au purtat bine în timpul anului.”Copiii cumiți primesc dulciuri și jucării iar cei obraznici nuielușe “așa auzeam în copilărie de la parinții nostri .Acum la vremea maturitatii ne amintim cu bucurie de acele seri minunate când ne pregăteam cizmulite și asteptam cu nerăbdare să vină Moș Nicolae să ne lase dulciuri și jucării. Sfantul Nicolae mostenește la moartea ambilor părinti, toată averea familiei pe care se hotărăște să o folosească în scopuri umanitare, ajutându-i pe cei săraci. El este cunoscut ca protector al copiilor mici, al călătorilor, al comercianților, al celor acuzați pe

nedrept, al fetelor nemăritate și mireseilor.

Legenda istoriei lui Moș Nicolae vorbește despre un nobil sărac care avea 3 fete pe care nu le putea marita din cauza situației financiare precare. Se spune că Nicolae de Mira, înainte de a deveni Sfant, a decis să-l ajute pe acest nobil lasând câte un saculeț cu aur la ușa casei acestuia de fiecare dată când una dintre cele trei fete a ajuns la vârsta măritişului. Vrând să știe cine îi face aceste cadouri, nobilul a urmarit la cea de-a treia fată ușa casei. Povestea spune că Nicolae s-a urcat pe acoperiș și a dat drumul saculețului prin hornul casei în niște sosete puse la uscat. Astfel s-a născut ideea ciorapilor atarnați la gura sobelor și a șemineelor în care se primeau cadourile.

Crăciunul mai este numit și sărbătoarea familiei, este sărbătoarea când toți se reunesc părinți ,copii, nepoți își fac daruri,se bucură de momentele și atmosfera din jurul mesei,cu credință ca prin cinstirea cum se cuvine a sărbătorii vom avea un an mai bun și mai bogat.La sate sunt pastrate mai bine tradițiile și obiceiurile specifice acestei sărbători.Repertoriul tradițional al obiceiurilor și tradițiilor românești cuprinde pe lângă colindele propriu-zise - cântece de stea, vicleimul, plugușorul, sorcova, vasilica, jocuri cu măști (țurca, cerbul, brezaia), teatrul popular, dansuri (căluții, călușerii) - și o seamă de datini, practici, superstiții, ziceri, sfaturi cu originea în credințe și mituri străvechi sau creștine. Dintre acestea, care exprimă înțelepciunea populară, realul sau fantasticul, esențe ale bogăției noastre spirituale, redăm câteva specifice diferitelor zone ale țării.Pe 20 decembrie în calendarul ortodox se sarbatorește ziua Sfantului Ignat. În aceasta zi datina randuiește să fie tăiat porcul de Crăciun. Pentru că taranii cred că un porc neînjunghiat în aceasta zi nu se mai îngrasa pentru că își visează cutitul. Nerespectarea acestui obicei poate provoca, după unii, incidente neplacute. În mod evident, și acest obicei pastrează elemente de ritual pagan (în Egiptul Antic și în Grecia Antică porcul era sacrificat în cinstea unor zeități. În Bucovina, în Ajunul Crăciunului se pun pe masă un colac și un pahar de apă, deoarece se crede că sufletele celor răposați vin în această noapte pe la casele lor, gustă din colac și-și udă gura cu apă.

În Ajunul Crăciunului, cei ce cresc albine, nu dau nimic din casă, ca albinelor să le meargă bine, și să nu părăsească stupul pe vremea roitului.

În Ajunul Crăciunului nu e bine să te bați, nici măcar în glumă, cu cineva, căci faci buboaie peste an.

Cu o săptămână înainte de Crăciun, în zona Moldovei încep pregătirile pentru colindat, culminând în cele două zile anterioare sărbătorii, când se pregătesc mâncărurile și se împodobesc interioarele locuințelor: masa cu fața brodată, fețe de perne ornamentate, pe pereți se pun ștergare și blide ornamentate, crengi de brad, banița, busuioc. Aluatul frământat în noaptea de Crăciun e bun de deochi pentru vite.

Se crede că la miezul nopții, înspre Crăciun, apa se preface în vin, iar dobitoacele vorbesc.

La cele trei sărbători mari - Crăciun, Paște și Rusalii - să te speli cu apa în care au fost puși bani de argint și vei fi bănos.

Nu e bine ca în Ajunul Crăciunului să fie pus pe masă mai întâi rachiul, pentru că nu el are întâietate în această seară, ci bucatele.

Dacă visezi grâu verde în postul Crăciunului e semn bun că anul care vine are să fie mănos în toate.

În Ajunul Crăciunului se leagă pomii cu paie, pentru că acești pomi să lege rod bogat. Pomul Crăciunului îmbracă în sate din zona Codru aspecte diferite, deosebindu-se de bradul cu elemente ornamentale cumpărate din oraș.

Cel mai răspândit era pomul cu cercuri din nuiele de salcie sau din sârmă, îmbrăcate în hârtie colorată, peste ele sunt trecute sfori din ață de fuior pe care sunt înșirate boabe de fasole albă.

În alte sate se făcea pom împodobit cu paie de grâu tăiate scurt și înșirate pe sfoară, delimitate de floricele de porumb. Fasolea albă simboliza "curățirea sufletului". Unii locuitori preferau pomul de vâsc, pe care se aplicau panglici de hârtie colorată.

În seara de 23 spre 24 decembrie, până după miezul nopții și în unele locuri până la ziua, cete de copii merg din casă în casă cu colinda: Moș-Ajunul, Bună-dimineața, Colindișul sau Bună-dimineața la Moș-Ajun.

Prin unele părți, băieții, dar mai cu seamă cântăreții bisericești umbla cu icoana în ziua de Ajunul Crăciunului - o icoană pe care este zugrăvită nașterea lui Iisus Hristos în mijlocul staulului. Oamenii, când se dau la băut rachiu sau vin în sărbătorile Crăciunului, nu zic că beau, ci că se cinstesc.

În unele părți, când este aproape de a se revărsa zorile, colindători cu lăutari sau fără lăutari pleacă pe la casele gospodarilor înstăriți și le cânta la fereastră un cântec sau mai multe, aceste cântece numindu-se "zori", spunându-se că atunci "cânta zorile".

Prin Transilvania, se înțelege sub numele de "zorit" datina de a se cânta colinde de către feciori și oameni însurați la "zoritul" în ziua de Crăciun.

Începând cu întâia zi de Crăciun și în următoarele zile ale acestei sărbători, copiii umblă cu Steaua, cântând colinde de stea prin care vestesc nașterea lui Iisus Hristos.

"Vicliemul" sau "Irozii" este datina prin care tinerii reprezintă la Crăciun nașterea lui Iisus Hristos, șiretenia lui Irod, care a poruncit uciderea pruncilor, de a afla Pruncul și adesea înfruntarea necredinței, personificate printr-un copil sau printr-un cioban. Capra, Turca, Brezaia fac parte dintre datinile de Crăciun și Anul Nou. Dimitrie Cantemir spune în "Descrierea Moldovei" că "Țurca este o joacă iscodită încă din vremurile bătrâne, din pricina ciudei și scârbei ce o aveau moldovenii împotriva turcilor". Cu țurca, capra sau brezaia umblă tinerii începând de la Ignat și sfârșind cu zilele Crăciunului și prin unele părți în ziua de Sf. Vasile până seara. Numele de Țurca, Capra sau Brezaia îl poartă unul dintre tinerii mascați.

Despre cei Trei Crai de la Răsărit sau Magii călători se spune că au venit să se închine lui Iisus, după unii din Arabia, iar după alții din Persia. Tradiția ne arată că ei se numesc: Melchior, Gaspard și Balthazar.

Datina împodobirii bradului de Crăciun pare a fi de obârșie germană, așa cum este și cântecul "O, brad frumos!". În Germania, această sărbătoare este cunoscută sub numele de Cristbaum.

Împodobirea Pomului de Crăciun a pătruns din Alsacia în Franța la sfârșitul secolului al XIX-lea, precum și în Țările de Jos, Spania, Italia, Elveția. Tot pe la sfârșitul secolului al XIX-lea, această datină se întâlnește în casele nemților din orașele românești și apoi se răspândește pe cuprinsul țării, odată cu cântecul bradului "O, Tannenbaum!" (O, brad faimos!)

Despre Moș Ajun se spune că a fost baciul aflat în slujba lui Moș Crăciun, stăpânul staulului unde Maica Domnului l-a născut pe Iisus Hristos.

Colinda a dobândit o destinație precisă ca formă de magie benefică, ea marcând rodnicia câmpurilor, sporul animalelor domestice, creșterea copiilor, împlinirea prin căsătorie a tinerilor, pacea și tihna bătrânilor, influențarea, în sens pozitiv, a vieții oamenilor și a naturii.

Vinul era în unele regiuni ale țării și simbol al comuniunii, al unirii a doi tineri. În momentul solemn al căsătoriei li se toarnă vin peste mâinile lor împreunate, simbolizând puterea vieții,

trăinicia și fericirea noii familii. "Paharul de aur" este paharul ritual cu care se bea la zile mari, cum este sărbătoarea Crăciunului, din care s-a băut cândva în momente solemne, la botez , la cununie, și care reprezenta un bun al familiei, transmițându-se din generație în generație. La origine are un înțeles magic, proprietăți curative, unele dintre astfel de pahare poartă inscripții cu caracter misterios.

La miezul nopții, de Anul Nou, fetele iau de pe masă colacul ornamentat care se ține pe masă de sărbători, îl țin pe vârful capului, se așează pe tăietor și așteaptă să audă un sunet dintr-o direcție oarecare și din ce parte vine sunetul, în acea parte își va găsi ursitul.

În Țara Oașului, în vatra focului de la stână se introduc patru potcoave pe care, după ce se înroșesc, se mulg oile peste ele, crezându-se că oile "stricate", care nu dau lapte, se vindecă datorită funcției magice a fierului.

În tinda casei se pune un vas de grâu ca să treacă colindătorii peste el, apoi grâul se da la păsări și la animale, "să fie cu spor ca și colindătorii".

În Ajunul Crăciunului, în unele părți se umblă de către dascăli tineri bisericești cu icoana pe care este zugrăvită nașterea lui Iisus Hristos. Intrând în casă, icoana este ținută la piept de către dascăli cântând troparul Nașterii Mântuitorului.

În Ajunul Anului Nou, feciorii care merg la colindat schimbă porțile unor săteni care s-au certat în cursul anului, determinându-i astfel să vorbească și să se împace.

În ziua de Crăciun nu se scoate gunoiul afară , deoarece dacă-l arunci "îți arunci norocul!"

În părțile Muscelului se crede că primele patru zile, începând cu 24 decembrie, corespund în ordine celor patru anotimpuri: prima zi e de primăvară, a doua de vară, a treia de toamnă și a patra de iarnă, și cum va fi vremea în aceste zile așa vor fi și anotimpurile. În seara de Crăciun, în satele maramureșene, se ung cu usturoi vitele pe la coarne și șolduri, și ușile de la grajduri pentru a alunga spiritele rele să nu ia laptele vacilor. Cu usturoi se ung și oamenii pe frunte, pe spate, la coate și la genunchi, precum și ușile și ferestrele casei pentru a îndepărta demonii nopții.

În dimineața de Crăciun e bine să ne spălăm cu apa curată, luată dintr-un izvor sau fântână în care punem o monedă de argint, pentru ca tot anul să fim curați ca argintul și feriți de boli.

BIBLIOGRAFIE

- 1.Constantin Eretescu –"Folclorul literar al românilor",editura Compania 2007.
- 2.Narcisa Alexandru Stiuca-Sarbatoarea noastra de toate zilele –sarbatori in cinstea iernii,Editura Cartea de buzunar,2005

ARTĂ, CULTURĂ ȘI UMANITATE ÎN TRADIȚIILE ROMÂNEȘTI LA GRĂDINIȚĂ

PROF. EDUC. TIMPURIE: CHIRA MIHAELA IOANA

COLEGIUL NAȚIONAL „AVRAM IANCU”/

GRĂDINIȚA P.P. „PITICOT” CÂMPENI, ALBA

În universul magic al copilăriei, tradiția nu este un simplu concept istoric, ci o experiență vie, senzorială și emoțională. Grădinița reprezintă primul spațiu în care copilul descoperă că aparține unei comunități cu rădăcini adânci, unde **arta**, **cultura** și **umanitatea** se împletesc pentru a forma identitatea viitorului adult.

Arta populară este, pentru preșcolar, un limbaj universal. Atunci când mânuțele mici trasează „calea răătăcită” pe o planșă sau pictează motive geometrice pe un ou de Paște, copilul nu doar exersează motricitatea, ci intră în dialog cu estetica neamului său. Arta tradițională românească, prin simplitatea și simbolistica ei (soarele, spicul, arborele vieții), este accesibilă spiritului ludic. Ea transformă activitatea practică într-un act de creație ce poartă în el ADN-ul cultural al multor generații.

Cultura în grădiniță se transmite prin „cuvântul trăit”. Basmele, legendele, colindele și jocurile cu strigături nu sunt doar forme de divertisment, ci piloni de cunoaștere. Prin intermediul lor, copiii învață valorile fundamentale ale poporului român: respectul pentru pământ, importanța familiei și ritmurile naturii. Sărbătorirea sărbătorilor precum Dragobetele, Mărțișorul sau Șezătoarea în grupă le oferă celor mici un sentiment de continuitate și apartenență, transformând grădinița într-o „vatră” simbolică a cunoașterii.

Cea mai profundă dimensiune a tradițiilor rămâne însă **umanitatea**. Obiceiurile românești sunt, prin definiție, colective. Ele ne învață despre comuniune, despre bucuria de a dăru și despre empatie. Când copiii învață o horă, ei învață de fapt că forța stă în unitate și că brațele împletite creează un cerc de protecție și prietenie. Tradiția educă „omul din copil”, cultivând bunătatea (omenia), ospitalitatea și respectul față de bătrâni – valori care stau la baza unei societăți sănătoase.

Deci, integrarea tradițiilor românești în curriculumul preșcolar nu este o întoarcere nostalgică spre trecut, ci o investiție în viitor. Prin artă, cultură și umanitate, noi le oferim copiilor nu doar cunoștințe, ci o „busolă interioară”. Un copil care își cunoaște rădăcinile va avea întotdeauna aripi mai puternice pentru a explora lumea, purtând cu sine frumusețea și demnitatea spiritului românesc.

Iată câteva exemple de activități practice și aplicate, pentru a exemplifica modul în care arta, cultura și umanitatea prind viață la grupă:

1. „Șezătoarea micilor meșteșugari” (Cultură și Comunitate) În loc de o lecție clasică, grupa se transformă într-o șezătoare autentică. Copiii stau în cerc, poartă costume populare și, în timp ce lucrează (înșiră mărgel, cos pe carton perforat sau desfac boabe de porumb), ascultă povești populare sau „ghicitori din bătrâni”. Elementul de umanitate: Se pune accent pe ajutorul reciproc – copiii mai îndemânatici îi ajută pe ceilalți, simulând întraajutorarea din comunitățile rurale de odinioară.

2. „Alfabetul semnelor cusute” (Artă și Simbolică) Copiii descoperă că motivele de pe ie nu sunt doar desene, ci „litere” magice. Ei pot picta pe pietre sau pe lut simboluri simple: linia șerpuită (apa), rombul (pământul) sau punctul (sămânța). Elementul de artă: Transformarea unor elemente din natură în obiecte decorative, învățând despre echilibrul culorilor specifice zonei lor geografice.

3. „Coșul cu bunătăți de dăruit” (Umanitate și Tradiție) Legat de sărbătorile mari (Paște sau Crăciun), copiii pot pregăti colăcei din aluat sărat sau pot încondeia ouă prin tehnici simple (cu ceară sau prin amprentare cu frunze). Scopul moral: Aceste obiecte nu sunt păstrate, ci sunt dăruite unor bunici din comunitate sau altor copii. Astfel, tradiția devine un vehicul pentru generozitate și omenie.

4. „Jocul de-a Hora și Strigăturile” (Cultură și Mișcare) Învățarea pașilor de bază ai horei și a unor strigături scurte și amuzante. Impact: Hora îi învață pe preșcolari despre sincronizare și apartenența la grup. Este cea mai vizibilă formă de „unitate în diversitate” la nivelul grădiniței.

5. „Muzeul din grupa noastră” (Identitate) Fiecare copil aduce un obiect vechi de acasă (un ștergar de la bunica, o ulciță, o fotografie veche). Copiii devin „ghizi de muzeu” pentru o zi, prezentând istoria obiectului lor. Conexiunea: Se creează o punte emoțională între familie și grădiniță, valorizând istoria personală ca parte din cultura națională.

Concluzie

Integrarea artei și culturii tradiționale în activitățile din grădiniță nu înseamnă o întoarcere nostalgică în trecut, ci o investiție în viitor. Prin contactul cu tradiția, copilul își dezvoltă „busola interioară” a umanității. Un copil care știe să poarte cu mândrie un costum popular, care cunoaște semnificația măștișorului sau care vibrează la sunetul unui colind, va fi un adult care va respecta nu doar propria cultură, ci și diversitatea lumii întregi.

Grădinița devine astfel un spațiu magic unde tradiția nu doar se povestește, ci se trăiește, transformându-se în fundamentul pe care se clădește un caracter frumos și demn.

Bibliografie:

1. **Bernea, Ernest**, *Spațiu, timp și cauzalitate la poporul român*, Editura Humanitas, București, 2005. (Pentru fundamentele antropologice ale tradiției).
2. **Cucoș, Constantin**, *Educația. Reîntemeieri, dinamici, prefigurări*, Editura Polirom, Iași, 2017. (Pentru legătura dintre cultură și actul pedagogic).
3. **Ministerul Educației**, *Curriculum pentru educația timpurie*, 2019. (Cadrul legislativ care susține promovarea valorilor naționale).
4. **Popescu, Alexandru**, *Tradiții populare românești*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1991.
5. **Stoica, Georgeta**, *Dicționar de artă populară*, Editura Enciclopedică, București, 1997.
6. **Varzari, Elena**, *Cunoașterea mediului înconjurător și tradițiile populare la preșcolari*, Editura Didactică și Pedagogică, București.

TRADIȚII ROMÂNEȘTI – OGLINDA ARTEI, CULTURII ȘI VALORILOR UMANE

PROFESOR EDUCAȚIE TIMPURIE MIHAI MARCELA-ȘTEFANIA

GRĂDINIȚA CU P.P. NR.9 BÂRLAD

Tradițiile românești reprezintă una dintre cele mai valoroase expresii ale identității naționale. Ele reflectă modul în care poporul român și-a construit de-a lungul timpului relația cu natura, credința, comunitatea și valorile umane fundamentale. În cadrul satului tradițional românesc, arta populară, obiceiurile și cultura orală au constituit mijloace prin care oamenii și-au exprimat sensibilitatea, creativitatea și solidaritatea. Prin cântec, dans, port popular, meșteșuguri și ritualuri, românii au transmis din generație în generație nu doar forme artistice, ci și principii morale precum respectul, ospitalitatea, iubirea de familie și credința.

Tema „Arta, cultura și umanitate în tradițiile românești” evidențiază faptul că tradițiile nu sunt simple vestigii ale trecutului, ci forme vii de manifestare spirituală și culturală. Într-o lume dominată de tehnologie și globalizare, păstrarea tradițiilor devine o datorie morală și culturală.

Arta populară – expresie a sufletului românesc

Arta populară românească impresionează prin diversitate, rafinament și simbolism. Costumul popular, ceramica, sculptura în lemn, țesăturile și icoanele pe sticlă reprezintă dovezi ale creativității poporului român. Fiecare regiune istorică și-a dezvoltat propriile modele și motive decorative, inspirate din natură și din credințele străvechi.

Ia românească, simbol al identității feminine, este recunoscută la nivel internațional pentru frumusețea și valoarea sa artistică. Modelele cusute manual nu au doar rol estetic, ci și simbolic, reprezentând protecția, fertilitatea sau legătura omului cu universul. De asemenea, sculpturile în lemn din Maramureș sau ceramicile de Horezu demonstrează măiestria meșterilor populari și respectul pentru tradiție.

Muzica populară ocupă un loc esențial în cultura românească. Doina, balada și colindul exprimă emoții profunde: dorul, bucuria, suferința sau speranța. Instrumentele tradiționale precum naiul, fluierul sau cobza contribuie la autenticitatea folclorului românesc. Dansurile populare, precum hora sau călușul, unesc comunitatea și simbolizează armonia și solidaritatea dintre oameni.

Cultura tradițională și rolul ei în comunitate

Cultura tradițională românească s-a format în jurul familiei, al bisericii și al comunității rurale. Obiceiurile de peste an – colindele de Crăciun, uratul de Anul Nou, tradițiile pascale sau sărbătorile agricole – au avut rolul de a întări legăturile dintre oameni și de a menține echilibrul spiritual al comunității.

În satul tradițional, fiecare eveniment important era însoțit de ritualuri și manifestări artistice. Nașterea, nunta și înmormântarea erau considerate momente sacre, iar obiceiurile asociate lor reflectau respectul pentru viață și pentru continuitatea neamului. Nunta românească, de exemplu, îmbină muzica, dansul, poezia și portul popular într-un adevărat spectacol cultural.

Literatura populară a avut un rol important în păstrarea identității culturale. Basmele, legendele și proverbele au transmis valori morale și modele de comportament. Personajele populare precum Făt-Frumos sau Ileana Cosânzeana simbolizează curajul, frumusețea și victoria binelui asupra răului.

Umanitatea reflectată în tradițiile românești

Un element definitoriu al tradițiilor românești este umanitatea. Spiritul de solidaritate și ospitalitate a caracterizat întotdeauna comunitățile românești. Oamenii se ajutau reciproc la muncile câmpului, la construcția caselor sau în momentele dificile ale vieții. Claca și șezătoarea erau forme de muncă și socializare prin care se consolidau relațiile dintre membrii comunității.

Respectul față de bătrâni și grija pentru familie reprezintă alte valori fundamentale ale tradiției românești. Bătrânii erau considerați păstrători ai înțelepciunii și ai experienței, iar sfaturile lor aveau o mare importanță în viața comunității.

Tradițiile promovează și legătura profundă dintre om și natură. Sărbătorile agricole, obiceiurile legate de anotimpuri și credințele populare demonstrează respectul românului pentru pământ și pentru ritmurile naturii. Această relație armonioasă contribuia la echilibrul spiritual al comunității.

Importanța păstrării tradițiilor în societatea contemporană

În prezent, tradițiile românești se confruntă cu riscul uitării din cauza modernizării și a influențelor culturale externe. Totuși, numeroase instituții culturale, școli și organizații promovează patrimoniul tradițional prin festivaluri, expoziții și activități educative.

Tinerii trebuie încurajați să cunoască și să valorifice tradițiile, deoarece acestea contribuie la formarea identității culturale și la dezvoltarea respectului pentru valorile autentice. Păstrarea tradițiilor nu înseamnă întoarcerea în trecut, ci integrarea valorilor culturale în prezent și transmiterea lor către generațiile viitoare.

Globalizarea poate deveni o oportunitate pentru promovarea culturii românești în lume. Arta populară, muzica tradițională și obiceiurile românești sunt apreciate pe plan internațional și reprezintă adevărate ambasadoare ale identității naționale.

Arta, cultura și umanitatea din tradițiile românești constituie un patrimoniu spiritual de neprețuit. Ele reflectă sensibilitatea, creativitatea și valorile morale ale poporului român. Prin tradiții, oamenii și-au exprimat identitatea, credința și respectul față de comunitate și natură.

Într-o societate aflată într-o continuă schimbare, tradițiile rămân repere esențiale pentru păstrarea identității culturale și pentru cultivarea valorilor umane autentice. De aceea, protejarea și promovarea patrimoniului tradițional reprezintă o responsabilitate comună a școlii, familiei și societății.

Bibliografie

1. Istoria literaturii române, Editura Minerva, București, 1982.
2. Simion Florea Marian, Sărbătorile la români, Editura Fundației Culturale Române, București, 1994.
3. Romulus Vulcănescu, Mitologie română, Editura Academiei Române, București, 1987.
4. Ernest Bernea, Spațiu, timp și cauzalitate la poporul român, Editura Humanitas, București, 2005.
5. Academia Română, Dicționarul general al literaturii române, Editura Univers Enciclopedic, București, 2004.

OBICEIURI LOCALE -CALOIANUL

Profesor- **Mustață Camelia**

Școala Gimnazială "Ion Băncilă", Brăila

În Câmpia Bărăganului , loc sacru pe harta României , scăldat în razele de soare, legănat de brațele unduioase ale Dunării , fetele se îmbracă cel puțin o dată pe an în straie populare și iau la pas ulițele pentru a invoca ploaia. Este un ritual arhaic păstrat din stăbuni . În folclor, Caloianul este o păpușă din lut galben, trimisul oamenilor la zeul ploilor, în timp de secetă, pentru a- l determina să dezlege ploile. Denumirea de Caloian vine din cuvântul slav "kaljeni", adică „de lut“, și simbolizează fertilitatea și belșugul.

Caloianul este un obicei folcloric românesc care datează, conform unor scrieri, încă din anii 1700. Este specific Munteniei.

Conform obiceiului vechi de secole, la trei săptămâni după Paște , într-o zi de marți sau joi , fetele mari și femeile tinere fac un mic omuleț pe care îl pun într-un sicriu, imitând ritualul înmormântării.

În pregătirea Caloianului, se urmărește un întreg ritual. Și anume: de dimineață se formează o ceată de fete, după care se organizează , se pregătesc toate materialele, se confecționează caloianul din lut galben. Se împodobește cu coji de ou roșu oprit de la Paște, ce simbolizează Învierea . Urmează etapa morții Caloianului și prohodirea .

Alaiul pornește pe ulițele satului să înmormânteze Caloianul într-un loc cu verdeață. Din grup nu lipsesc preotul și localnicii. Un coș plin cu bucate și colivă este dus de fetele care interpretează cântece triste și bocesc.

La trei zile după ce este așezat în iarbă, plâns și îngropat cu tot ritualul alaiul de fete împreună cu băieții vin , îl dezgroapă și și merg să-l arunce în trei fântâni sau într-o apă curgătoare . Ulterior, fetele împodobite cu frunze de salcie joacă dansul paparudei, pentru a invoca ploaia .

Caloianul , practicat mai ales în vremuri de secetă, aduce la viață credințele străbunilor despre legătura dintre om și natură, reface legătura cu înaintașii noștri și oferă copiilor și tinerilor repere solide privind rădăcinile noastre ca popor păstrător al valorilor .

Bibliografie:

Mica enciclopedie de tradiții românești , Ion Ghinoiu , Editura Agora , 2008

Sărbători și obiceiuri , Ion Ghinoiu , Editura Etnologica ,2009

SIMBOLURI FOLCLORICE ȘI LITERARE ÎN CULTURA TRADIȚIONALĂ ROMÂNEASCĂ. VALORIFICĂRI DIDACTICE

Pricop Elena-Lăcrămioara
Profesor de Limba și literatura română
Școala Profesională Mogoșești, Iași

1. Introducere

Literatura și cultura tradițională românească valorifică numeroase simboluri provenite din imaginarul popular. Acestea reflectă relația profundă dintre om, natură și spiritualitate, păstrând în structura lor experiențe colective, credințe și valori transmise din generație în generație. Simboluri precum bradul, fântâna, drumul sau lupul nu reprezintă simple elemente decorative, ci adevărate repere ale identității culturale românești. În contextul actual, marcat de schimbări culturale și tehnologice rapide, elevii sunt tot mai puțin conectați la universul tradițiilor și al valorilor satului românesc. Din acest motiv, valorificarea simbolurilor folclorice în activitatea didactică devine o modalitate eficientă de apropiere a acestora de patrimoniul cultural național.

În literatura română, simbolurile folclorice sunt preluate și reinterpretate artistic, devenind mijloace de exprimare a identității culturale și spirituale. Literatura populară și literatura cultă păstrează astfel o legătură profundă, bazată pe motive, mituri și imagini simbolice comune.

Prin studierea acestor simboluri, elevii își dezvoltă nu doar competențele de interpretare literară, ci și sensibilitatea culturală și respectul pentru valorile tradiționale românești.

2. Bradul – simbol al vieții și al continuității

În cultura tradițională românească, bradul ocupă un loc privilegiat datorită prezenței sale constante în ritualurile de trecere: naștere, nuntă și înmormântare. Permanența frunzișului și verticalitatea sa transformă bradul într-un simbol al vieții veșnice și al continuității. În numeroase cântece populare și balade, bradul este personificat, devenind martor al destinului uman sau însoțitor simbolic al omului. În balada „Miorița”, bradul este asociat nunții cosmice și ideii de trecere într-un alt plan al existenței.

În romanul „Baltagul” de Mihail Sadoveanu, peisajele montane străjuite de brazi reflectă verticalitatea morală și echilibrul lumii tradiționale. Natura devine o prelungire simbolică a destinului personajelor.

La clasă, simbolul bradului poate fi valorificat prin activități de interpretare simbolică, compuneri creative sau comparații între textele populare și cele culte. Elevii pot realiza desene simbolice sau scurte reflecții despre relația dintre om și natură.

Astfel, lecțiile despre folclor și simboluri devin experiențe de învățare cu puternic impact formativ și emoțional.

3. Fântâna – simbol al destinului și al inițierii

Fântâna reprezintă unul dintre cele mai importante simboluri ale culturii populare românești. Asociată apei, vieții și purificării, ea apare frecvent în basme, doine și opere literare. În mentalitatea tradițională, fântâna era considerată un spațiu sacru, aflat la granița dintre lumi. Ea simboliza atât viața, cât și adâncul necunoscutului și al destinului. În „Povestea lui Harap-Alb” de Ion Creangă, coborârea eroului în fântână marchează pierderea identității inițiale și începutul drumului maturizării. Fântâna devine astfel un simbol al renașterii spirituale și al transformării.

În „Fântâna dintre ploi” de Mihail Sadoveanu, spațiul fântânii capătă dimensiuni tragice și misterioase, devenind loc al destinului și al fatalității.

La clasă, simbolul fântânii poate fi valorificat prin activități creative, interpretări de text și discuții despre simbolurile apei și ale transformării. Elevii pot realiza compuneri imaginative sau dialoguri simbolice între personaje și spațiul fântânii.

4. Lupul – animal totemic și simbol al lumii arhaice

Lupul reprezintă unul dintre cele mai complexe simboluri din mitologia românească. El este, în același timp, animal temut și protector, simbol al forței, libertății și al legăturii cu lumea spiritelor. În tradițiile populare românești, lupul era considerat o ființă sacră, aflată sub protecția unor divinități sau sfinți. Existența unor sărbători dedicate lupului demonstrează importanța sa în mentalitatea populară.

Stindardul dacic cu cap de lup sugerează vechimea și forța acestui simbol în imaginarul colectiv românesc. Lupul este asociat vitejiei și spiritului războinic. În basmul „Capra cu trei iezi”, lupul devine simbol al pericolului și al încercării morale. Dincolo de rolul negativ, el reprezintă confruntarea personajelor cu forțele necunoscute ale lumii. Discutarea acestui simbol la clasă stimulează gândirea critică și dezvoltarea interpretării simbolice. Elevii descoperă că personajele și simbolurile din basme au semnificații mai profunde decât cele aparente.

5. Drumul – simbol al destinului și al inițierii

Simbolul drumului apare frecvent în literatura română, reprezentând viața, destinul, alegerea și transformarea interioară. În basme și opere epice, drumul marchează procesul maturizării și al descoperirii de sine. În „Povestea lui Harap-Alb”, drumul are valoare inițiativă, marcând trecerea eroului de la inocență la maturitate. Obstacolele întâlnite pe parcurs devin probe necesare formării sale morale.

În romanul „Baltagul”, călătoria Vitoriei Lipan este un drum ritualic al căutării adevărului și al restabilirii ordinii morale.

În literatura fantastică, drumul capătă semnificații metafizice. În „La țigănci” de Mircea Eliade sau în „La hanul lui Mânjoală” de I. L. Caragiale, traseul personajelor devine o trecere simbolică între realitate și fantastic.

Valorificarea simbolului drumului în activitățile didactice facilitează interpretarea textelor literare și dezvoltarea capacității elevilor de a identifica sensuri simbolice.

6. Relația dintre simbol și identitate culturală

Simbolurile populare reprezintă expresia unei mentalități colective și a unei identități culturale construite în timp. Ele reflectă modul în care comunitățile tradiționale înțelegeau lumea și relația omului cu natura, destinul și sacrul.

Prin intermediul literaturii, aceste simboluri continuă să transmită valori și modele culturale generațiilor actuale. Elevii descoperă că multe dintre imaginile și motivele întâlnite în operele literare provin din tradiția populară și păstrează sensuri universale. Într-o societate dominată de tehnologie și globalizare, educația culturală devine esențială pentru păstrarea identității naționale. Studiul simbolurilor folclorice contribuie la dezvoltarea respectului pentru patrimoniul cultural și pentru valorile tradiționale. Literatura are rolul de a păstra memoria colectivă și de a transmite mai departe experiențele spirituale și culturale ale comunității românești.

7. Valorificări didactice

Simbolurile folclorice și literare pot fi integrate eficient în activitățile didactice prin metode interactive și creative. Profesorul poate porni de la experiențele elevilor, realizând conexiuni între tradiții, texte literare și realitatea contemporană. Activitățile didactice pot include realizarea unor hărți conceptuale, compuneri creative, desene simbolice, proiecte interdisciplinare sau comparații între literatura populară și literatura cultă. O metodă eficientă este utilizarea imaginilor și a poveștilor personale pentru introducerea simbolurilor.

Astfel, lecțiile devin mai apropiate de universul afectiv al elevilor și contribuie la dezvoltarea sensibilității estetice și culturale. Prin abordarea simbolică a textelor literare, elevii înțeleg că literatura nu transmite doar informații, ci și valori, modele culturale și experiențe umane fundamentale.

De asemenea, activitățile interdisciplinare pot integra elemente de istorie, religie, artă și educație civică, contribuind la formarea unei perspective culturale complexe.

8. Concluzii

Simbolurile folclorice reprezintă o componentă esențială a patrimoniului cultural românesc. Prezența lor în literatura populară și cultă demonstrează continuitatea valorilor tradiționale și a imaginarului colectiv.

Bradul, fântâna, lupul sau drumul nu sunt doar motive literare, ci forme de exprimare a relației dintre om și univers. Ele păstrează ecouri ale unei mentalități arhaice și contribuie la definirea identității culturale românești.

Valorificarea didactică a acestor simboluri contribuie la dezvoltarea sensibilității culturale, a interpretării literare și a respectului pentru tradițiile românești.

Într-o societate aflată într-o continuă schimbare, educația prin cultură și tradiție rămâne una dintre cele mai importante forme de păstrare a identității naționale și de formare a unor generații conectate la valorile autentice ale culturii române.

Bibliografie

1. Eliade, Mircea – *Aspecte ale mitului*, Editura Univers.
2. Eliade, Mircea – *De la Zalmoxis la Genghis-Han*, Editura Științifică.
3. Sadoveanu, Mihail – *Baltagul*, ediții școlare.
4. Creangă, Ion – *Povestea lui Harap-Alb*, ediții școlare.
5. Caragiale, I. L. – *La hanul lui Mânjoală*, ediții școlare.
6. Vulcănescu, Romulus – *Mitologie română*, Editura Academiei.
7. *Literatura populară românească – balade, basme și legende*.
8. Manuale de Limba și literatura română pentru gimnaziu și liceu.

PROIECT DE ACTIVITATE DIDACTICĂ INTEGRATĂ

Prof. educație timpurie Munteanu Loredana
Grădinița Zâna Florilor, București

GRUPA: Mică

TEMA ANUALĂ: „CINE SUNT/SUNTEM?”

TEMA SĂPTĂMÂNII: „SUNT UN MÂNDRU ROMÂNĂȘ”

TEMA ZILEI: “Românași și româncuțe”-Activitate integrată

ACTIVITATE PE DOMENII EXPERIENȚIALE: **DȘ** (activitate matematică) + **DOS** (activitate practică)

TIPUL ACTIVITĂȚII: Fixare și consolidare de cunoștințe, priceperi și deprinderi

FORME DE ORGANIZARE: Frontal, pe grupe, individuală

PROGRAMUL ZILEI

❖ ACTIVITĂȚI DE DEZVOLTARE PERSONALĂ :

ÎNTÂLNIREA DE DIMINEAȚĂ : ” *Bun găsit prieteni dragi!*”

RUTINE: „*După tine-i rândul meu!*”-Deprinderea de a sta la rând
„*Servim micul dejun!*”- Deprinderea de autoservire

TRANZIȚII: ”*Luați seama bine!*”

”*Alunelu, alunelu, hai la joc!*”

❖ ACTIVITĂȚI LIBER ALESE (ALA)

I. 1. JOC DE MASĂ: *Din jumătate întreg – Căutăm jumătatea corectă*

2. **ARTĂ:** *Ceșcuțe tradiționale din lut – Dactilopictură*

3. **CONSTRUCȚII:** *Construim rafturi pentru ceșcuțele din lut– Cuburi din plastic*

II. 1. “Ștafeta românașilor” – joc de mișcare

2. „*Hai la horă, măi flăcăi!*” – dans popular

❖ ACTIVITĂȚI PE DOMENII EXPERIENȚIALE

DȘ (activitate matematică) – “**Românași și româncuțe**” - joc didactic

DOS (activitate practică) – “**Românași și româncuțe**” – machetă

SCOPUL ACTIVITĂȚII: Consolidarea cunoștințelor referitoare la pozițiile spațiale cât și forma geometrică pătrat și atributele ei , culoare, mărime.

Consolidarea cunoștințelor matematice dobândite anterior și abilităților practice utilizând corect materialele și tehnicile de lucru.

COMPETENȚE:

1. Inițierea interacțiunilor cu adulții și cu copiii de vârste apropiate;

- Inițierea/participarea la interacțiuni pozitive cu copii de vârste apropiate

2. Manifestarea curiozității, a interesului și a inițiativei în învățare ;

- Inițierea de activități de învățare noi și de interacțiuni cu copiii sau cu adulții din mediul apropiat

3. Finalizarea sarcinilor și a acțiunilor (persistență în activități);

- Realizarea sarcinilor de lucru cu consecvență

4. Utilizarea unor cunoștințe și deprinderi elementare matematice pentru rezolvarea de probleme și cunoașterea mediului apropiat;

- Efectuarea operațiilor de seriare, grupare, clasificare, măsurare a obiectelor.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

DȘ – Activitate matematică

O1: Să sorteze românașii după criteriul mărimii ;

O2: Să verbalizeze acțiunea;

O3: Să recunoască pozițiile spațiale;

DOS – Activitate practică

O1: Să folosească corespunzător instrumentele de lucru;

O2: Să lipească îngrijit materialul;

O3: Să execute corect tehnicile de lucru învățate;

O4: Să lucreze cu grijă pentru a păstra aspectul îngrijit al lucrării

STRATEGII DIDACTICE:

METODE ȘI PROCEDEE: Conversația, elementul surpriză, explicația, demonstrația, exercițiul, jocul didactic, problematizarea, dialogul dirijat, lucrul individual, în perechi sau în grupuri mici, metoda *“Turul galeriei”*;

MIJLOACE DIDACTICE: Figurine polistiren românaș și româncuță, machetă ”hora românașilor”, minge, steguleț, traistă tradițională, cufărul cu surprize, românași mari și mici, creioane colorate, CD, cântece populare, calculator, lipici, costume naționale, șablon, fotografii, elemente tradiționale decorative pentru lipit- specifice temei, tablă magnetică, etc.

„Românași și româncuțe” – joc didactic

Regulile jocului: Educatoarea numește cu ajutorul unei mingi un copil care va veni lângă cei doi musafiri (românașul și româncuța) și va lua un plic ce conține o sarcină pe care va trebui să o rezolve, iar cu fiecare răspuns corect copilul îi va ajuta pe românași să își găsească noi prieteni alături de care să sărbătorească 1 Decembrie- Ziua Națională a României. Răspunsurile corecte vor fi aplaudate și recompensate cu un jeton sub formă de steag. Educatoarea va alege pe rând câte un copil din fiecare echipă, cu ajutorul mingii.

Desfășurarea jocului:

Un baiat și o fetiță, îmbrăcați în costum popular, de aceeași vârstă cu copiii din grupă vin în vizită la grădiniță, ei vor să își facă prieteni noi alături de care să petreacă de 1 Decembrie, cei doi au pregătit surprize pentru această zi specială.

Pentru a afla dacă sunt copii dornici să le devină prieteni, cei doi românași în roagă pe copiii să fie atenți la doamna educatoare și să dea cele mai bune răspunsuri.

Copiii, chemați, pe rând cu ajutorul mingii vor veni aproape de românaș și româncuță și vor extrage câte un plic din traista lor (roșu/galben/albastru). Copilul va rezolva sarcina primită (exemplu: să formeze mulțimea românașilor/româncuțelor mici/mari, să pună românașii/româncuțele mari în pătratul mare și mulțimea românașilor mici în pătratul mic, să verbalizeze (ex. –acesa este o româncuță mică.... și-o voi așeza în pătratul mic). Dacă sarcinile au fost rezolvate corect, vor fi aplaudați și vor primi un jeton sub formă de steag, echipa cu cele mai multe steaguri câștigă. Dacă greșește poate cere ajutorul colegilor din grupă. Jocul se reia, până ce vor rezolva toți copiii câte o sarcină.

Varianta 2 (complicarea jocului): În partea a doua a jocului copiii vor fi aleși cu ajutorul unui steguleț să desfășoare un joc, intitulat ”Unde se află româncuța?”. Fiecare plic se află în cufăr și ascunde o sarcină și o piesă de puzzle. Copiii vor fi atenți la educatoare și vor spune poziția păpușii, îmbrăcată în costum național. La finalul jocului toate piesele de puzzle vor fi puse pe un panou magnetic și rezolvat puzzle-ul. Puzzle-ul va forma un steguleț care ne va ajuta să descoperim

surpriza pregătită de cei doi românași (bomboane de ciocolată într-un ambalaj în concordanță cu tema).

Elemente de joc: aplauze, recompensa, surpriza.

SCENARIUL ZILEI

Se pregătesc sala de grupă și materialele didactice înaintea sosirii copiilor. După sosire, copiii se vor așeza în semicerc pentru desfășurarea întâlnirii de dimineață. Ziua debutează cu întâlnirea de dimineață prin intermediul salutului "Bună dimineața românași!". Salutul începe cu educatoarea și este continuat de copiii din grupă. Urmează prezența copiilor "Câți românași/româncuțe au venit astăzi să-i întâlnească și să-i cunoască pe cei doi musafiri?", se va urmări ca fiecare copil să se prezinte. Apoi, împreună cu copiii se va completa "Calendarul naturii" – se vor stabili împreună: ziua, luna, anotimpul și vremea de afară.

În cadrul momentului Noutatea zilei se anunță activitățile ce urmează să fie desfășurate. Captarea atenției se va realiza cu ajutorul conversației prin prezentarea invitațiilor surpriză-Românașul și româncuța, apoi se va anunța tema zilei: "Românași și româncuțe". Cu ajutorul tranziției "Suntem românași voinici/Și ne plimbăm pe aici/Ne învârtim, ne răsucim/ La centre noi pornim/ Pe scaunele poposim" copiii vor vizita centrele pregătite pentru activitățile zilei și vor alege centrul unde vor dori să lucreze mai întâi. Vor extrage câte o cocardă dintr-un coșuleț în culoarea echipei din care vor face parte (roșu/galben/albastru) :

La centrul **JOC DE MASĂ**, copiii vor căuta jumătatea și vor forma un întreg; La centrul **ARTĂ** vor avea de pictat cu ajutorul degetelor prin tehnica dactilo-pictură, ceșcuțe din lut, folosind cele trei culori ale tricolorului, iar la centrul **CONSTRUCȚII** copiii vor construi cu ajutorul cuburilor, rafturi pentru ceșcuțele din lut.

Trecerea de la activitățile liber alese la cele pe domenii experiențiale se va face cu ajutorul tranziției: "**Luați seama bine!**".

"Românași și româncuțe" este prima activitate pe domenii experiențiale care aparține domeniului știință-activitate matematică și va fi realizată cu ajutorul unui joc didactic. Vor apărea cei doi românași, care au venit în vizită la grupa "albinuțelor" să își caute prieteni noi alături de care vor petrece Ziua Națională a României. Ei au adus multe surprize pentru noii prieteni, pe care le vom descoperi pe parcurs. Se va explica jocul copiilor iar apoi se trece la executarea jocului. Trecerea între cele două activități pe domenii experiențiale va fi realizată prin tranziția "**Alunelu, alunelu, hai la joc!**". În cadrul activității practice copiii vor lipi costumele naționale și fotografiile personale (portret) pe suportul pregătit. După ce au terminat de lucrat, se va face turul galeriei și fiecare copil va așeza la machetă românașul sau româncuța. Copiii vor lucra pe suport muzical.

Dupa finalizarea activității educatoarea le propune un joc în cadrul **ALA**: „Ștafeta românașilor” și executarea unui dans popular, "Hai la horă, măi flăcăi!". Ziua se încheie într-un moment de bună dispoziție copiii primind câte o diplomă pentru participarea cu interes la activitățile desfășurate de Ziua Națională a României.

ALA II.

Dupa finalizarea activităților copiii sunt invitați în fața clasei. Educatoarea îi invită pe copii să se prindă de mânuțe într-o horă și le spune că se vor juca un joc distractiv și vor dansa un dans popular. Pentru participarea cu interes la activitățile desfășurate, copiii vor primi câte o diplomă.

BIBLIOGRAFIE

- Aplicarea noului curriculum pentru educatie timpurie ,Ed. Diana , Pitești 2009;
- M.E.C.I. -Curriculumul pentru învățământul preșcolar (3-6/7 ani), București,2008;

- ***, Metoda proiectelor la vârstele timpurii, Ed. Miniped, București, 2002;
- ***, Activitatea integrată din Grădiniță – Ghid pentru cadrele didactice din învățământul Preuniversitar, Didactica Publishing House, 2008;

Obiceiuri de iarna pe Valea Amaradiei

Nicola Paula
Școala Gimnazială Crușeț
Comuna Crușeț, județul Gorj

Prin păstrarea datinilor rămâne vie conștiința neamului din care facem parte. Obiceiurile, tradițiile țin de conștiința poporului român pentru că exprimă înțelepciunea milenară a acestui neam, sunt esențe ale bogăției noastre spirituale.

Descrierea caracterizează toată poezia obiceiurilor de iarnă și determină realizarea lor artistică. Venind de departe, de foarte departe, din lumea ancestrală a satului românesc, colindele sunt cântece de urare ce exprimă, în versuri și melodii de mare frumusețe, bucuria Nașterii Domnului și a întâmpinării Anului Nou, toate speranțele ce se leagă de aceste sărbători. Spre deosebire de incantații, de descântece, unde poezia însoțea actul magic și se adresa numai unor forțe supranaturale, urarea din colinde rămâne un mod poetic de a inspira omului încredere în anul ce vine, de a-l face să creadă cu tărie în împlinirea urării. Aceasta calitate face ca urarea să se realizeze prin descrierea vieții fericite și îmbelșugate, prin prezentarea întâmplărilor de mult trecute *”Trei crai de la răsărit / Spre stea au călătorit ...”*. Descrierea unor vechi ceremonialuri este atât de clară în colindele cele mai realizate, încât sugerează pe lângă rostul de urare al cântecului și pe acel de carte de protocol sau de indicator de comportare.

Din punct de vedere al compoziției, colindele încep cu câteva versuri de punere în temă, de pornire a acțiunii, cu aproape aceeași funcție față de întreg ca și începuturile basmelor. Aceste versuri sunt premerse de versul de invocare: *Florile, flori dalbe de măr! Domnului, domnu bun ! Lerui, Doamne, ler* etc. Versurile invocatoare revin în corpul colindei însoțind refrenele muzicale. La început indicau sensul colindei și au fost probabil simboluri, legate de anumite categorii de urări. Ele și-au pierdut de mult semnificația străveche, și prin aceasta și legătura precisă cu categoriile respective de colinde, și sunt azi doar podoabe poetice. Partea descriptivă, plină de imagini de mare frumusețe, de hiperbole, de întâmplări miraculoase, formează de fapt miezul colindei, descrierea vieții idilice, invocarea belșugului etc. Totuși accentul urării nu cade asupra ei, ci asupra părții de încheiere, în care se afirmă ceea ce este menit, se formulează, în moduri tradiționale de exprimare, felicitarea, urarea. Dincolo de faptul că astăzi colinda se cântă fără păstrarea riguroasă a categoriilor tradiționale, versurile de încheiere indică rostul străvechi al ei. Colindele ce vestesc sărbătoarea descriu ceremonialurile cu care altă dată era întâmpinată venirea Crăciunului sau a Anului Nou, ceremonialuri azi dispărute.

Tradițiile românești ale sărbătorilor de iarnă cuprind pe lângă colindele propriu-zise și o seamă de datini, practici, superstiții, ziceri, sfaturi cu originea în credințe și mituri străvechi sau creștine.

Un obicei foarte cunoscut, cu o savoare aparte, mai ales în zona rurală, este „tăierea porcului”. În zona satelor Gorjului se mai pastrează tradiția ca porcul să se taie de Ignat. Se zice că porcul care n - a fost tăiat în această zi nu se mai îngrașă, căci și - a văzut cuțitul și și - a visat moartea.

La tăierea porcului nu e bine ca cei miloși din fire să stea, deoarece se zice că porcul moare cu mare greutate, iar carnea va fi tare și va fierbe greu. Unii bătrâni spun că după ce porcul a fost tăiat, pârlit și spălat, e bine să pui o pătură pe el și un copil să-l încalece. Asta va aduce un an fără boli și plin cu bogății și sănătate. Este bine ca înainte de sacrificare, cel care a tăiat porcul să spună: *Doamne ajută, să-l mâncăm sănătoși*. Aceste cuvinte erau adresate pentru iertarea uciderii voite a animalului, atât sfântului care patrona ziua de tăiere cât și lui Dumnezeu.

Un alt obicei spune că pe fruntea copiilor este bine să se facă semnul crucii cu sângele animalului sacrificat la Ignat, pentru a fi plini de sănătate. În ajunul Ignatului se fierbe grâu din care să mănânce toți membrii familiei, iar ce rămâne se dă păsărilor a doua zi în zori. Acest obicei se face pentru bunul mers al vieții și al treburilor.

Ignatul este o divinitate solară care a preluat numele și data de celebrare a Sf. Ignatie Teofanul din calendarul ortodox, sinonim cu Ignatul Porcilor. Animalul sacrificat în această zi este substitut al zeului care moare și renaște, împreună cu timpul, la solstițiul de iarnă. În antichitate, porcul a fost simbol al vegetației, primăvară, apoi sacrificiul lui s - a transferat în iarnă. Imediat după sacrificare, gospodarul face pomana porcului: oferă celor care l-au ajutat la tăiat șorici, carne proaspătă prajită și un pahar de vin sau țuică fiartă.

Ca o particularitate în zona satelor noastre de pe Valea Amaradiei cu Steaua umblă în noaptea Ajunului Crăciunului câte patru băieți dar pot să meargă și patru fete. Numele obiceiului vine de la steaua care avea douăsprezece cornuri cu care umblau și urau colindătorii. Cele douăsprezece cornuri simbolizează cele douăsprezece luni ale anului, cu smocuri de fâșii de hârtie colorată așezate pe un cadru circular. Se confecționează și stele cu mai puține cornuri. Sosirea stelarilor se anunță prin cântec. Dacă sunt primiți, colindătorii vor aprinde lumânarea și apoi vor cânta „*Steaua sus răsare*” și alte cântece din care în zona noastră foarte cerut este „*Ceasurile*” - o parabolă a existenței omului și a răsplatei după moarte. Un lucru deosebit este că aceste stele sunt învărtite nu sunt ținute imobile ca în alte localități. Mișcarea stelei crează un cadru deosebit, mai ales, cei mici fiind foarte încântați. La sfârșit stelarul coordonator lasă câteva fâșii de hârtie colorată din stea care se crede că aduc noroc și sănătate în casa în care s-a urat.

În noaptea de Revelion, poți afla cum va fi vremea tot anul. Așezi 12 foi de ceapă pe masă, presari sare și botezi fiecare frunză cu numele lunilor. Frunzele în care se adună apă sunt luni bogate în precipitații, iar cele care rămân uscate sunt secetoase. Un alt obicei arată cât de bogat va fi noul an îl mai mențin unii bătrâni care sparg un cărbune în bucăți, cărora le pun nume de cereale. Bucata care se face scrum vestește o recoltă bogată, iar cea care rămâne intactă indică un an neroditor.

În noaptea de Bobotează, fetele își pun busuioc sub pernă pentru a-și visa ursitul. Din bătrâni se spune că, în noaptea de Bobotează, fetele cărora le arde de măritiş trebuie să lege pe inelar un fir roșu de lână ori mătase, de care să înnoade o rămurică de busuioc luată de la popă și să pună apoi crenguța sub pernă. Seara se face o turtă de făină foarte sărată; nu se bea apă, ci doar un strop de agheasmă, apoi se mănâncă turtă și se merge la culcare. Noaptea, tinerele își vor visa ursitul. În plus, fetele care cad pe gheață în ziua de Bobotează pot fi sigure că se vor mărita în acel an.

Jocul caprei prezintă o atracție deosebită pentru copii. Capul caprei este confecționat din lemn de mesteacăn cioplit în forma cea mai apropiată de reprezentarea naturală, partea de jos a botului fiind

lucrată într-un lemn aparte prins cu un cui, astfel încât trăgându-se de sfoară cu care este prins, botul caprei să poată clămpăni. În partea de sus a capului se fixează coarnele - căpriori, alteori simple imitații de lemn, capul fiind apoi completat cu urechi, ochi de mărgelă, ținte de alamă, totul pentru a reda veridic simbolul pe care îl reprezintă. Capul, astfel construit, se fixează într-un suport alcătuit dintr-un băț de lungime variabilă în funcție de înălțimea interpretului. Corpul caprei este format dintr-un laicer, lasându-se loc liber pentru ca interpretul să poată vedea acțiunea pentru a se putea integra jocului. Împodobirea caprei nu are îngrădiri, făcându-se în funcție de fantezia și personalitatea fiecărui interpret. Capra joacă după fluier, iar la terminare, unul din flăcăi; apropiindu-se de masa unde sunt membrii familiei, începe să vornicească. Flăcăii joacă pe stăpâna casei și pe fete dacă sunt în casă, și apoi mulțumind se îndepărtează.

Nu putem încheia fără a aminti obiceiul cel mai iubit de copii: datina Bradului de Crăciun, o practică veche, pe care unii o consideră chiar mai veche decât creștinismul și care simbolizează - pomul vieții. Cei care îi atribuie o semnificație creștină spun că bradul este pomul cunoașterii binelui și răului, împodobirea acestuia cu mere roșii amintind de păcatul originar. În zilele noastre, în ajunul Crăciunului, în fiecare casă se împodobește câte un brad cu beteală, globuri, figurine, ghirlande, bomboane, artificii și lumânări sau becuțe. Noaptea, Moș Crăciun aduce daruri, pe care le pune sub brad, bineînțeles, numai celor care merită.

Crăciunul mai este numit și sărbătoarea familiei, este ocazia când toți se reunesc, părinți, copii, nepoți își fac daruri, se bucură de clipele petrecute împreună în jurul mesei, cu credința că prin cinstirea cum se cuvine a sărbătorilor vor avea un an mai bogat.

Însă nu trebuie uitată adevărata semnificație a Crăciunului - Nașterea Domnului - promisiunea de mântuire a neamului omenesc. Copiii nu trebuie învățați numai despre Moș Crăciun ci în primul rând despre semnificația acestei sărbători cu privire la nașterea Mântuitorului.

Vestea bună nu constă doar în venirea lui Moș Crăciun ci, în primul rând, în faptul că Pruncul Iisus S-a născut! Vestea bună constă în faptul că Hristos a fost trimis pe acest pământ pentru mântuirea noastră a tuturor.

„Dar îngerul le-a zis: Nu vă temeți ! Căci, iată, vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul. Că vi s-a născut azi Mântuitor, Care este Hristos Domnul, în cetatea lui David.” (Luca 2:10-11 Biblia Ortodoxă).

Bibliografie:

1. Nicolau Irina, 1998, Ghidul sărbătorilor românești, Editura Humanitas, București;
2. Pamfile Tudor, 1977, Mitologie românească, Editura All, București
3. Rădulescu – Codin Constantin și Mihalache, 1909, Sărbătorile poporului, Academia Română, Tipografia „Cooperativa”, București.

TRADIȚIA ROMÂNEASCĂ- PUNTE ÎNTRE ARTĂ, CULTURĂ ȘI FORMAREA VALORILOR UMANE LA ELEVII DE CLASA I

Prof. înv. primar Cojocaru Georgeta Iuliana

Școala Gimnazială Liliești, Oraș Băicoi

PROIECT EDUCAȚIONAL

Titlul proiectului: *TRADIȚII ȘI OBICEIURI ROMÂNEȘTI*

I. ARGUMENT

Tradițiile românești reprezintă o componentă esențială a identității naționale și un reper important în formarea personalității copiilor încă din primii ani de școală. Artă populară, obiceiurile, portul tradițional, cântecele, dansurile, meșteșugurile și sărbătorile specifice poporului român contribuie la dezvoltarea respectului pentru valorile autentice și la cultivarea sentimentului de apartenență culturală.

În învățământul primar, mai ales la clasa I, contactul direct al elevilor cu tradițiile românești facilitează dezvoltarea armonioasă a acestora, stimulează creativitatea, empatia, colaborarea și înțelegerea valorilor umane fundamentale: respectul, solidaritatea, bunătatea și recunoștința. . Copiii descoperă lumea prin experiență, prin joc și prin emoție. Prin activități simple și atractive, elevii pot învăța să aprecieze frumusețea obiceiurilor, a artei populare și a valorilor umane transmise din generație în generație.
artei populare și a valorilor umane transmise din generație în generație.

II. SCOPUL PROIECTULUI

Formarea la elevii clasei I a respectului și interesului pentru valorile culturale românești, dezvoltarea creativității și a sensibilității față de tradiții.

III. OBIECTIVE

- Să recunoască elemente de artă populară românească;
- Să identifice obiceiuri și tradiții specifice diferitelor sărbători;
- Să participe activ la activități artistico-plactice și practice inspirate din tradiții;
- Să manifeste atitudine pozitivă față de valorile spirituale și culturale românești

IV. GRUP ȚINTĂ

Elevii clasei I

V. DURATA:

Un proiect interdisciplinar desfășurat pe parcursul a două luni, cu activități integrate.

VI. ACTIVITĂȚI PROPUSE:

1. *Comoara din lada de zestre*

Activitatea „Comoara din lada de zestre” a fost realizată prin amenajarea unui colț tradițional în clasă și prezentarea unei lăzi simbolice care a conținut obiecte populare precum ia, ștergarul,

lingura de lemn, ulciorul sau opincile. Elevii au descoperit aceste obiecte, le-au observat și au discutat despre denumirea și rolul lor în viața de odinioară.

Prin conversație dirijată, copiii au identificat importanța păstrării tradițiilor și au făcut legătura cu experiențele din familie. În partea practică, elevii au colorat și decorat o ie românească sau un ștergar popular pe fișe de lucru. La final, s-a realizat o mini-expoziție cu lucrările elevilor și o scurtă reflecție despre tradițiile pe care le cunosc și le apreciază.

2. Micii meșteșugari

Activitatea „Micii meșteșugari” a fost realizată prin organizarea unui atelier practic în care elevii au descoperit frumusețea meșteșugurilor tradiționale românești. Au fost prezentate imagini și exemple de obiecte realizate manual, precum brățări tradiționale, semne de carte, ornamente și decorațiuni populare.

Elevii au participat activ la confecționarea unor obiecte simple inspirate din arta populară, folosind hârtie colorată, lipici, fire decorative și alte materiale accesibile. Prin această activitate, copiii și-au dezvoltat creativitatea, îndemânarea și interesul pentru păstrarea tradițiilor.

3. Sărbători și obiceiuri românești

Activitatea „Sărbători și obiceiuri românești” a fost realizată prin prezentarea unor imagini, povești și discuții despre tradițiile specifice sărbătorilor de Crăciun, Paște și altor momente importante din viața satului românesc.

Elevii au aflat informații despre colinde, ouă încondeiate, portul popular și obiceiurile de familie, iar apoi au realizat felicitări și desene tematice. Activitatea a contribuit la înțelegerea valorilor spirituale și culturale transmise din generație în generație.

4. Joc și dans popular

Activitatea „Joc și dans popular” a fost realizată prin învățarea unor pași simpli de dans popular și prin participarea elevilor la jocuri tradiționale de grup. Copiii au ascultat muzică populară românească și au fost încurajați să descopere bucuria jocului în echipă.

Prin această activitate, elevii au învățat să coopereze, să respecte regulile de grup și să aprecieze dansul popular ca formă de exprimare artistică și culturală.

5. Povești din bătrâni

Activitatea „Povești din bătrâni” a fost realizată prin invitarea bunicilor sau a părinților în clasă pentru a povesti despre tradițiile copilăriei lor, despre obiceiurile de altădată și despre sărbătorile petrecute în familie.

Elevii au ascultat cu interes, au adresat întrebări și au realizat desene inspirate din poveștile auzite. De asemenea, copiii au comparat obiceiurile din trecut cu cele din prezent și au identificat tradițiile păstrate în propriile familii. Prin această activitate, elevii au înțeles mai bine importanța respectării valorilor familiale și culturale.

Activitatea a consolidat legătura dintre școală și familie, a stimulat comunicarea între generații și a contribuit la dezvoltarea respectului față de experiența și înțelepciunea celor vârstnici, precum și la formarea sentimentului de apartenență la comunitate și la tradițiile românești.

6. Expoziția Tradițiile noastre

Activitatea „Expoziția Tradițiile noastre” a fost realizată la finalul proiectului prin organizarea unei expoziții cu toate lucrările elevilor: desene, fișe de lucru, obiecte confecționate, colaje tematice și decorațiuni inspirate din tradițiile românești.

Elevii și-au prezentat lucrările, au discutat despre experiențele trăite în cadrul proiectului și au reflectat asupra importanței păstrării tradițiilor românești. Expoziția a reprezentat o modalitate de valorizare a muncii elevilor și de implicare a familiei în viața școlii.

În continuarea activității, s-a organizat un spectacol folcloric în cadrul căruia elevii au recitat poezii despre satul românesc, au interpretat cântece populare și au participat la un moment de dans popular simplu, învățat anterior. Unii copii au purtat elemente de costum popular, iar atmosfera creată a evidențiat frumusețea tradițiilor și bucuria de a le transmite mai departe.

Spectacolul a oferit elevilor ocazia de a-și exprima emoțiile, de a-și dezvolta încrederea în sine și de a valorifica într-un mod artistic tot ceea ce au învățat pe parcursul proiectului.

Rezultatele așteptate au vizat dezvoltarea respectului față de valorile culturale românești, creșterea încrederii în sine, îmbunătățirea exprimării orale și artistice, precum și consolidarea relației dintre școală, familie și comunitate. Elevii au demonstrat implicare activă, creativitate și interes pentru păstrarea tradițiilor.

Sustenabilitatea proiectului a fost asigurată prin păstrarea colțului tematic al tradițiilor în clasă, valorificarea expoziției în cadrul altor activități școlare și continuarea organizării unor momente artistice cu tematică tradițională în cadrul sărbătorilor și evenimentelor școlare viitoare. Astfel, tradițiile românești au rămas o prezență constantă în viața clasei și un sprijin real în formarea valorilor umane ale elevilor.

VII. PRODUSE ALE ACTIVITĂȚII

- Expoziție cu lucrări realizate de elevi
- Album „Tradițiile noastre”
- Spectacol folcloric

VIII. EVALUARE

- Observarea participării și implicării elevilor
- Expoziție cu lucrările realizate
- Reflecții orale

IX. CONCLUZIE

Prin activitățile desfășurate, copiii descoperă cu bucurie frumusețea tradițiilor românești, învață să le prețuiască și să le transmită mai departe.

Proiectul *Tradiții și obiceiuri* a demonstrat importanța integrării tradițiilor românești în activitatea didactică, încă din primii ani de școală. Prin activități variate, atractive și adaptate vârstei elevilor, copiii au avut posibilitatea de a descoperi frumusețea artei populare, semnificația obiceiurilor și valoarea patrimoniului cultural românesc.

Participarea activă la ateliere practice, jocuri, dansuri populare, povești și activități artistice a contribuit la dezvoltarea creativității, a exprimării orale, a spiritului de echipă și a respectului față de valorile autentice ale poporului român. De asemenea, implicarea familiei și a comunității a consolidat relația dintre școală și mediul social apropiat al copilului.

Educația prin tradiție înseamnă educație pentru suflet, pentru identitate și pentru formarea caracterului. Valorificarea tradițiilor românești în învățământul primar reprezintă o resursă valoroasă pentru formarea unor elevi echilibrați, responsabili și atașați de rădăcinile lor culturale.

Prin continuitate și implicare, astfel de proiecte contribuie la păstrarea și transmiterea valorilor naționale către generațiile viitoare.

Bibliografie:

1. Bocoș, Mușata (coord.), *Ghid metodic pentru activități educative și extracurriculare în învățământul primar*, Editura Paralela 45, Pitești, 2022.

2, Dulamă, Maria Eliza, *Ghid metodic pentru activități educative și extracurriculare în învățământul primar*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2021.

Artă, cultură și umanitate în tradițiile românești - Obiceiul colindelor în tradiția românească –

**Prof.înv.pr. Levârdă Cătălina
Școala Gimnazială "Ion Băncilă", Brăila**

Tradițiile românești reprezintă o sinteză valoroasă între artă, cultură și umanitate, constituind o adevărată moștenire spirituală transmisă din generație în generație. În satul românesc s-au păstrat de-a lungul timpului obiceiuri, credințe, creații artistice și valori morale care definesc identitatea poporului român. Aceste tradiții nu sunt doar expresii ale trecutului, ci și punți de legătură între oameni, între generații și între comunități.

Într-o lume dominată de tehnologie și globalizare, păstrarea tradițiilor devine o responsabilitate culturală și morală. Ele ne oferă sentimentul apartenenței, al continuității și al respectului pentru valorile autentice.

Colindele reprezintă una dintre cele mai frumoase și mai vechi tradiții ale poporului român. Aceste cântece specifice sărbătorilor de iarnă sunt expresii ale credinței, bucuriei și solidarității dintre oameni. În fiecare an, în perioada Crăciunului, glasurile colindătorilor aduc lumină și emoție în casele românilor, păstrând vie legătura dintre generații.

Colindele nu sunt doar simple cântece, ci adevărate creații artistice și spirituale care reflectă identitatea culturală și religioasă a poporului român.

Originea colindelor este foarte veche și se leagă de obiceiurile practicate în perioada solstițiului de iarnă. În trecut, oamenii celebrau sfârșitul unui an și începutul altuia prin cântece ritualice și urări de prosperitate.

După creștinarea poporului român, aceste obiceiuri au căpătat semnificații religioase, fiind asociate cu Nașterea Domnului. Astfel, colindele au devenit mesaje de credință și speranță.

Colindele au o mare valoare spirituală și culturală. Ele:

- vestesc Nașterea lui Iisus Hristos;
- aduc urări de sănătate și belșug;
- promovează bunătatea și iubirea față de semenii;
- întăresc legăturile dintre oameni;

- păstrează tradițiile și identitatea națională.

Prin mesajele lor, colindele transmit emoție, pace și bucurie.

Colindatul începe în seara de Ajun și continuă în zilele de Crăciun. Grupuri de copii, tineri sau adulți merg din casă în casă și interpretează colinde tradiționale.

Gazdele îi primesc cu bucurie și îi răsplătesc cu:

- colaci;
- mere;
- nuci;
- dulciuri;
- bani.

În multe sate românești, colindatul este însoțit de port popular și de diferite obiceiuri specifice fiecărei regiuni.

Colindele pot fi clasificate în:

Colindele religioase

Aceste colinde prezintă evenimentul Nașterii Domnului și transmit un mesaj creștin profund.

Exemple:

- „O, ce veste minunată!”
- „Trei păstori”
- „Astăzi s-a născut Hristos”

Colindele tradiționale

Acestea conțin urări pentru gospodărie, familie și recolte bogate.

Colindele de ceată

Sunt interpretate de grupuri organizate de tineri și au caracter ceremonial. În trecut, participarea la ceata de colindători era considerată un semn al maturității.

Colindele îmbină:

- muzica;
- poezia;
- dansul;
- teatrul popular;
- portul tradițional.

Versurile sunt pline de imagini poetice și simboluri religioase. Melodiile au un caracter solemn și emoționant, iar interpretarea lor creează o atmosferă de sărbătoare și liniște sufletească.

Colindele au avut întotdeauna rolul de a uni oamenii. Ele contribuie la:

- păstrarea tradițiilor;
- întărirea relațiilor dintre membri comunității;
- educarea copiilor în spiritul respectului și credinței;
- promovarea valorilor morale și culturale.

În trecut, colindătorii erau considerați purtători de noroc și binecuvântare.

Importanța colindelor în educația copiilor

Colindele au un rol important în educația copiilor, contribuind la formarea valorilor morale și spirituale. Prin participarea la obiceiul colindatului, copiii învață respectul față de tradiții, credință, bunătate și solidaritate.

În același timp, colindele dezvoltă sensibilitatea artistică, memoria și capacitatea de comunicare. Participarea la serbări și activități culturale îi ajută pe copii să își exprime emoțiile și să descopere frumusețea patrimoniului popular românesc.

Prin transmiterea colindelor din generație în generație, se păstrează vie identitatea culturală și legătura dintre trecut și prezent.

Astăzi, colindele continuă să fie promovate prin:

- festivaluri de colinde;
- concerte și spectacole;
- activități școlare;
- emisiuni culturale;
- proiecte educaționale.

Chiar dacă societatea modernă s-a schimbat, tradiția colindelor rămâne vie și continuă să aducă oamenii împreună în spiritul sărbătorilor.

În concluzie, colindele reprezintă o comoară spirituală și culturală a poporului român. Ele exprimă credința, sensibilitatea și frumusețea sufletului românesc.

Prin păstrarea și transmiterea acestor tradiții către noile generații, contribuim la conservarea identității naționale și la promovarea valorilor autentice românești.

„Colindele sunt glasul sufletului românesc în zilele sfinte ale Crăciunului.”

Bibliografie orientativă

1. Simion Florea Marian – „Sărbătorile la români”
2. Romulus Vulcănescu – „Mitologie română”
3. Ovidiu Bârlea – „Folclor românesc”
4. Ernest Bernea – „Spațiu, timp și cauzalitate la poporul român”
5. Studii și materiale etnografice românești

Educația timpurie reprezintă fundamentul dezvoltării intelectuale, morale și sociale a copilului. În această etapă, valorile culturale și tradițiile populare au un rol esențial în formarea identității personale și naționale. Tradițiile românești constituie o expresie autentică a spiritualității, creativității și umanității poporului român, fiind transmise din generație în generație prin intermediul obiceiurilor, cântecelor, dansurilor, portului popular și sărbătorilor tradiționale. În contextul educației preșcolare, valorificarea acestor elemente culturale contribuie la dezvoltarea armonioasă a copiilor și la cultivarea respectului pentru valorile autentice ale comunității.

Grădinița are responsabilitatea de a crea contexte educative prin care copilul să intre în contact direct cu tradițiile și cultura națională. Prin activități artistice și practice, preșcolarii își dezvoltă sensibilitatea estetică, imaginația, capacitatea de comunicare și spiritul de cooperare. Totodată, integrarea tradițiilor în activitățile educative favorizează apropierea dintre generații și consolidarea relației dintre familie, școală și comunitate.

Rolul artei și culturii tradiționale în educația preșcolară

Arta populară românească reprezintă o sursă importantă de educație estetică și morală. Elementele decorative specifice costumului popular, motivele tradiționale, muzica și dansurile populare oferă copiilor oportunitatea de a descoperi frumusețea și originalitatea patrimoniului cultural românesc. Contactul cu valorile tradiționale contribuie la formarea gustului artistic și la dezvoltarea creativității.

În același timp, cultura tradițională transmite valori umane fundamentale, precum respectul, solidaritatea, ospitalitatea și iubirea față de familie și comunitate. Activitățile inspirate din tradițiile populare îi învață pe copii să coopereze, să comunice și să manifeste empatie față de ceilalți. Astfel, educația prin tradiții nu are doar un rol informativ, ci și unul formativ, contribuind la dezvoltarea unei personalități echilibrate.

Potrivit pedagogiei moderne, copilul învață mai eficient atunci când este implicat activ în procesul educativ. De aceea, activitățile practice și artistice bazate pe tradițiile românești reprezintă metode eficiente de stimulare a interesului și participării active a preșcolarilor.

Exemple de bună practică la grădiniță

1. Ateliere de creație inspirate din arta populară

Un exemplu de bună practică îl constituie organizarea atelierelor de creație în cadrul cărora copiii realizează obiecte inspirate din arta tradițională românească. Educatoarele pot propune activități precum decorarea unor modele de ii românești, realizarea de colaje cu motive populare sau confecționarea unor obiecte decorative specifice sărbătorilor tradiționale.

Prin astfel de activități, copiii descoperă simbolurile tradiționale și semnificația acestora. De asemenea, își dezvoltă motricitatea fină, spiritul creativ și capacitatea de concentrare. Activitățile practice stimulează imaginația și oferă copiilor posibilitatea de a se exprima liber prin culoare și formă.

2. Organizarea șezătorilor tradiționale

Șezătoarea reprezintă una dintre cele mai valoroase forme de promovare a tradițiilor în mediul preșcolar. În cadrul unei astfel de activități, copiii pot asculta povești populare, pot învăța ghicitori, proverbe și cântece tradiționale și pot participa la jocuri specifice satului românesc.

Implicarea părinților și a bunicilor contribuie la crearea unui cadru autentic și favorizează transmiterea experiențelor culturale între generații. Copiii învață să respecte persoanele vârstnice și să aprecieze importanța familiei în păstrarea tradițiilor.

Șezătorile dezvoltă limbajul, comunicarea și capacitatea de socializare, contribuind în același timp la formarea sentimentului apartenenței la comunitate.

3. Valorificarea tradițiilor și obiceiurilor de iarnă

Sărbătorile de iarnă oferă multiple posibilități de integrare a tradițiilor în activitățile educative. Colindele, Sorcova, Plugușorul sau jocul Caprei pot fi adaptate nivelului de înțelegere al copiilor și transformate în activități atractive și interactive.

Participarea la serbări tematice îi ajută pe copii să își dezvolte expresivitatea, memoria și curajul de a vorbi în fața unui public. Totodată, aceste activități promovează cooperarea și spiritul de echipă.

Confecționarea măștilor și a decorațiunilor tradiționale stimulează creativitatea și îi familiarizează pe copii cu simbolurile specifice culturii populare românești.

4. Dansul și muzica populară în activitățile zilnice

Muzica populară ocupă un loc important în educația artistică a preșcolarilor. Audițiile muzicale și jocurile ritmice inspirate din folclor contribuie la dezvoltarea sensibilității muzicale și a coordonării motrice.

În cadrul activităților de dans popular, copiii învață pași simpli și participă la jocuri tradiționale adaptate vârstei lor. Aceste activități stimulează socializarea și încrederea în sine, dezvoltând în același timp disciplina și capacitatea de lucru în grup.

Prin contactul direct cu muzica și dansul popular, preșcolarii își dezvoltă respectul față de patrimoniul cultural și își formează deprinderi estetice și artistice.

5. Activități culinare tradiționale

Educația prin tradiții poate include și activități culinare specifice culturii românești. Pregătirea unor produse simple, precum colăcei, plăcinte sau salate de fructe, îi ajută pe copii să descopere obiceiurile culinare tradiționale și să înțeleagă importanța muncii și colaborării.

Aceste activități contribuie la dezvoltarea autonomiei personale și a responsabilității. În plus, copiii învață reguli de igienă și deprinderi practice utile în viața de zi cu zi.

Importanța colaborării dintre grădiniță, familie și comunitate

Promovarea tradițiilor românești în educația preșcolară este mai eficientă atunci când există o colaborare permanentă între grădiniță, familie și comunitate. Participarea părinților și a bunicilor la activități culturale contribuie la consolidarea relațiilor afective și la transmiterea valorilor autentice către copii.

De asemenea, colaborarea cu instituții culturale, ansambluri folclorice sau meșteșugari populari oferă copiilor experiențe educative autentice și contribuie la diversificarea activităților desfășurate în grădiniță.

Arta, cultura și umanitatea reflectate în tradițiile românești reprezintă resurse educative deosebit de importante pentru dezvoltarea copiilor de vârstă preșcolară. Integrarea elementelor tradiționale în activitățile de la grădiniță contribuie la formarea identității culturale, la dezvoltarea sensibilității artistice și la cultivarea valorilor morale și sociale.

Exemplele de bună practică demonstrează faptul că tradițiile populare pot transforma procesul educativ într-o experiență atractivă și formativă. Prin intermediul artei populare, al muzicii, dansului și obiceiurilor tradiționale, copiii învață să respecte cultura națională și să păstreze legătura cu rădăcinile lor spirituale.

În concluzie, promovarea tradițiilor românești în grădiniță reprezintă o modalitate eficientă de educație prin cultură și umanitate, contribuind la formarea unor viitori adulți echilibrați, creativi și responsabili.

Bibliografie:

- Bocoș, Mușata, *Didactica educației preșcolare*, Editura Paralela 45, Pitești, 2017.
- Cucoș, Constantin, *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași, 2014.
- Cerghit, Ioan, *Metode de învățământ*, Editura Polirom, Iași, 2006.
- Vlăsceanu, Lazăr, *Psihopedagogia copilului preșcolar*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2002.
- Pamfil, Tudor, *Sărbătorile la români*, Editura Saeculum I.O., București, 2005.
- Eliade, Mircea, *Aspecte ale mitului*, Editura Univers, București, 1998.
- Ministerul Educației, *Curriculum pentru educație timpurie*, București, 2019.

SPIRITUALITATE ARHAICĂ ROMÂNEASCĂ

prof. Popa Marioara
Școala Gimnazială „Ion Băncilă”, Brăila

Poveștile și miturile populare românești au o mare importanță în cultura românească, deoarece transmit valorile și învățămintele poporului român. Acestea sunt povești transmise oral de la o generație la alta și au fost înregistrate și scrise în secolele trecute. Printre cele mai cunoscute povești și mituri populare românești se numără „Miorița”, „Meșterul Manole” și „Baba Dochia”. Aceste povești au o semnificație profundă și transmit învățăminte despre *curaj, iubire, sacrificiu și înțelepciune*. Sunt creații literare care oferă exemple *de valori morale și culturale* valorificate în orele de limba și literatura română.

Referindu-ne la opera literară a lui Mihail Sadoveanu, Constantin Ciopraga considera că „După Mihai Eminescu(...) nimeni nu a mai realizat o hartă a spiritualității poporului român în dominantele lui”. Fin și atent observator al vieții duse după anumite legi nescrise, vechi de când lumea, Sadoveanu surprinde în „Baltagul”, o societate arhaică, de la sfârșitul sec.al- XIX-lea și începutul sec. al XX-lea, ce trăiește schimbările de pătrundere a unei noi civilizații, dar pe care nu le acceptă cu ușurință, privindu-le cu reticență, teamă și neîncredere.

În concepția țaranului român, lumea este bine întocmită. La temelie are o rânduială cosmică ce-i conferă durabilitate și sens. Omul, făcând parte din această lume, considerându-se integrat în natură, trebuie să se supună acestei ordini de nedepășit, înțeleasă ca lege a firii, a existenței în toate formele ei: „Lumea, așa cum e, e zidită bine, n-o poți schimba după voie. Lumea e în cuprinsul ei și noi suntem în ea, lumea nu-i din cuprinsul nostru, al oamenilor.”(E. Bernea)

Descoperim, de asemenea, în scrierile lui Ion Creangă o ordine interioară de comuniune spirituală, autorul interpretând și comentând experiența unui neam, și nu una exterioară, de simplă descriere sau înregistrare a unor creații sau obiceiuri populare. Prin toate mijloacele, Creangă oferă o expresie, individuală, unică, acestui fond statornic de substanță, sensibilitate, gândire și expresie lingvistică românească. „Expresie fidelă a ideilor populare” (Garabet Ibrăileanu), opera lui Creangă dezvăluie un scriitor care a împrumutat unele teme din fondul popular, pe care apoi le-a dezvoltat în mod original, rescriindu-le în manieră proprie, cu pecetea geniului său. Sărbătorile tradiționale, cântecele și jocurile populare, horele, toate acestea sunt oglindite în opera lui Creangă într-un mod inegalabil.

Crăciunul este una dintre cele mai importante sărbători în cultura românească și este marcat de numeroase obiceiuri și tradiții specifice. Unul dintre cele mai cunoscute obiceiuri este colindatul, în care grupuri de copii sau adulți merg din casă în casă, cântând colinde și urându-le gazdelor un An Nou fericit. De asemenea, se obișnuiește să se aprindă lumânări în case și biserici, pentru a aduce lumină și căldură în timpul iernii. Semnificația și simbolistica acestor obiceiuri de Crăciun sunt adânc înrădăcinate în cultura românească. Colindatul reprezintă bucuria nașterii lui Isus Hristos și aduce binecuvântare și prosperitate în casele oamenilor. Aprinderea lumânărilor simbolizează lumina divină care a venit în lume prin nașterea lui Hristos.

Muzica tradițională românească și dansurile populare sunt o expresie autentică a culturii românești. Genurile muzicale tradiționale includ doinele, baladele, hora și cântecele de joc. Dansurile populare sunt energice și pline de viață, fiind interpretate în grupuri mari, în cadrul evenimentelor sociale sau religioase.

Aceste forme de artă au o semnificație profundă în cultura românească. Muzica tradițională și dansurile populare aduc oamenii împreună, promovând unitatea și bucuria comunității. De asemenea, acestea transmit valorile și tradițiile poporului român și contribuie la păstrarea identității culturale.

Cultura și tradițiile românești au evoluat de-a lungul timpului, fiind influențate de diversele popoare care au trecut prin teritoriul României. De la daci și romani, la slavi și turci, fiecare civilizație a adus propriile sale obiceiuri și tradiții, care s-au amestecat cu cele autohtone, formând astfel cultura românească actuală. Influențele culturale asupra tradițiilor românești pot fi observate în diferite aspecte ale vieții cotidiene. De exemplu, arhitectura bisericilor ortodoxe românești are influențe bizantine, iar bucătăria românească a fost influențată de bucătăria turcească și austriacă. De asemenea, limba română a fost influențată de limba latină, dar și de limbi slave și turcești. În timp, interferența cu alte culturi și-a pus amprenta, dar esențial este să prețuim și valorile tradiționale care ne-au definit și ne definesc de-a lungul timpului, ca popor.

Interculturalitatea este ceea ce definește secolul nostru, iar greutatea alegerii cuvântului care să exprime cu maximă proprietate adevărul a fost exprimată și de Eminescu în cunoscutele versuri: „Ah atuncia ți se pare/Că pe cap îți cade cerul/Unde vei găsi cuvântul/Ce exprimă adevărul?”

Bibliografie:

Revista nr. 3 de Limba și literatura română, Societatea de Științe Filologice din România, București, 2002

Cultură și Tradiții: Poveștile și obiceiurile care definesc România - Ciomîrtan

EDUCAȚIA PENTRU IDENTITATE CULTURALĂ PRIN VALORIFICAREA TRADIȚIILOR ROMÂNEȘTI

Prof. Ed. STINGHE Elena Luminița

Școala Gimnazială,, Petre Țuțea”, Boteni, Argeș

Educația timpurie reprezintă fundamentul dezvoltării armonioase a copilului. În grădiniță, tradițiile românești pot fi valorificate prin activități atractive care îmbină arta, cultura și valorile umane. Din perspectiva unei educatoare, apropierea copiilor de obiceiurile populare contribuie la formarea identității culturale și la dezvoltarea respectului pentru patrimoniul național.

Copiii preșcolari învață cel mai bine prin joc, experiențe practice și explorare. De aceea, elementele tradiționale pot fi integrate firesc în activitățile zilnice: confecționarea de obiecte inspirate din motive populare, audierea cântecelor tradiționale, dansuri populare, povești și legende românești, precum și cunoașterea portului popular și a sărbătorilor specifice fiecărei regiuni. Prin astfel de activități sunt dezvoltate creativitatea, limbajul, motricitatea fină și spiritul de colaborare. În același timp, copiii învață valori precum respectul, bunătatea, solidaritatea și aprecierea muncii.

Rolul educatoarei este de a crea contexte de învățare autentice și plăcute. Colaborarea cu familia și comunitatea, invitarea meșterilor populari sau organizarea unor ateliere tematice transformă învățarea într-o experiență memorabilă. Serbările cu tematică tradițională, expozițiile de lucrări și participarea la evenimente culturale îi ajută pe copii să trăiască și să înțeleagă valorile românești.

În activitatea de zi cu zi, educatoarea are posibilitatea de a valorifica tradițiile românești prin proiecte tematice, ateliere de creație, jocuri didactice, serbări și activități desfășurate împreună cu familiile copiilor. Implicarea părinților și a comunității locale contribuie la crearea unui mediu educațional autentic, în care copiii învață să aprecieze frumusețea obiceiurilor și a meșteșugurilor populare. Astfel, experiențele trăite în grădiniță devin ocazii valoroase de dezvoltare a creativității, a spiritului de colaborare și a respectului față de valorile culturale românești.

Promovarea artei, culturii și umanității în tradițiile românești încă din învățământul preșcolar contribuie la formarea unor copii creativi, sensibili și mândri de identitatea lor. Consider că educatoarea are misiunea de a transforma tradițiile în experiențe vii, adaptate vârstei copiilor, astfel încât acestea să fie iubite și transmise generațiilor viitoare.

Bibliografie

- Curriculum pentru educație timpurie, Ministerul Educației, 2019;
- Cucoș, C. – Pedagogie, Editura Polirom;
- Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani.

„Veșnicia s-a născut la sat” – Repere ale identității românești

Prof. înv. primar: Șendroi Maria-Mădălina
Liceul Tehnologic „Constantin Brâncuși” Peștișani, Gorj

Tradiția românească nu este doar un set de obiceiuri vechi, ci un limbaj estetic prin care poporul nostru și-a exprimat viziunea despre lume și viață. În spațiul românesc, arta nu a fost niciodată separată de utilitate sau de umanitate; un obiect casnic (un ștergar, o lingură de lemn, un ulcior) devenea operă de artă prin simbolurile sculptate sau țesute, menite să protejeze și să înfrumusețeze viața comunității. Din acest considerent simbolistica a fost împărțită în două mari categorii:

- *Simbolistica Geometrică*: Coloana infinitului, soarele (rozeta), arborele vieții și calea rătăcită nu sunt doar decoruri. Ele reprezintă legătura omului cu divinitatea și cu natura.
- *Cromatică*: Utilizarea culorilor naturale reflectă echilibrul și respectul față de pământ, element fundamental al culturii noastre rurale.

Tradiția românească pune mare preț pe umanitate prin spiritul de înțajutorare. Șezătoarea nu era doar un loc de muncă, ci un spațiu de transmitere a culturii orale: descântece, balade și proverbe. Omenia, concept specific românesc, se reflectă în ospitalitatea cu care primim străinii și în respectul față de bătrâni – „tezaurele vii” ale satului.

Într-o lume globalizată, reîntoarcerea la valorile tradiționale nu înseamnă un pas înapoi, ci o consolidare a identității. Conservarea acestor tradiții prin educație și prin astfel de simpozioane este esențială pentru a oferi noilor generații un fundament moral și cultural solid.

Portul Popular trebuie considerat ca fiind mult decât un obiect de vestimentație. Pentru micul școlar, prima întâlnire cu ia sau itarii este o lecție de istorie tactilă. Portul popular nu este o simplă uniformă a trecutului, ci o „hartă” brodată:

- *Ia (Cămașa cu altiță)*: Explicându-le copiilor că fiecare punct de cruciuliță reprezintă o dorință, o rugăciune sau un element din natură (râurile, creasta munților), transformăm un obiect vestimentar într-o poveste vie.
- *Motivele protectoare*: Elevii sunt fascinați să afle că motivele geometrice de pe pieptar sau de pe tivul poalelor aveau rolul simbolic de a „păzi” purtătorul de rele.

Într-o epocă a digitalizării, transmiterea tradițiilor în școală devine un act de rezistență culturală. Procesul nu trebuie să fie unul teoretic, ci unul de împărtășire prin care vom urmări:

- Dialogul între generații: Invitarea bunicilor la clasă pentru a povesti despre cum se făceau șezătorile sau cum se încondeiau ouăle creează o punte emoțională pe care niciun manual nu o poate înlocui.
- Sărbătoarea ca experiență: Învățarea colindelor, a jocurilor populare sau a descântecelor de primăvară (cum este Dragobetele sau Mărțișorul) îi ajută pe elevi să simtă ritmul naturii și al comunității.

Iubirea pentru tradiție nu se impune, ci se cultivă prin curiozitate și mândrie:

-Mândria de a purta costumul: Atunci când un copil îmbracă portul popular la serbările școlare, el nu se „deghizează”, ci își asumă o identitate. Sentimentul de apartenență la un neam cu o cultură bogată le oferă încredere în sine.

-Atelierele de creație: Când micii școlari încearcă să țeară la un gherghet mic, să modeleze lutul sau să coasă un semn de carte cu motive tradiționale, ei înțeleg efortul și migala din spatele artei populare. Această experiență transformă respectul în iubire autentică.

Pentru un elev, tradiția este ancora care îi permite să crească înalt fără a se rătăci. Învățându-i pe copii să prețuiască „lucrul vechi” și frumos, ne asigurăm că umanitatea și spiritul românesc vor continua să existe și în viitor, adaptate, dar nealterate în esență.

Arta, cultură și umanitate în tradițiile românești – studiu de specialitate valorificat prin proiect educațional la nivel preșcolar

**Profesor educație timpurie Tanasă Ana Maria
Școala Profesională” Sfântul Apostol Andrei” Smârdan**

Educația timpurie reprezintă fundamentul dezvoltării armonioase a copilului, iar contactul cu valorile autentice ale culturii naționale contribuie la formarea identității personale și sociale încă din primii ani de viață. În grădiniță, tradițiile românești devin un instrument educativ complex, prin care copiii descoperă frumusețea artei populare, valorile umanității, obiceiurile comunității și importanța apartenenței culturale.

Arta populară românească reflectă sensibilitatea, creativitatea și spiritualitatea poporului român. Costumele populare, dansurile, cântecele, meșteșugurile și sărbătorile tradiționale oferă copilului experiențe autentice de învățare, stimulând imaginația, limbajul, motricitatea și dezvoltarea emoțională. În același timp, tradițiile cultivă respectul pentru familie, comunitate și valorile morale transmise din generație în generație.

În contextul actual, marcat de influențe digitale și schimbări sociale rapide, valorificarea tradițiilor românești în educația preșcolară capătă o importanță deosebită. Grădinița are rolul de a crea contexte educaționale prin care copiii să păstreze legătura cu rădăcinile culturale și să dezvolte atitudini de apreciere față de patrimoniul cultural național.

1. Fundamentarea teoretică

1.1. Conceptul de tradiție în educația timpurie

Tradiția reprezintă ansamblul valorilor, obiceiurilor, credințelor și practicilor transmise de la o generație la alta. În educația preșcolară, tradițiile contribuie la dezvoltarea identității culturale și la formarea sentimentului de apartenență.

Copiii învață prin experiențe concrete și emoționale, iar activitățile inspirate din tradițiile românești oferă contexte autentice de învățare. Participarea la serbări populare, audierea muzicii

tradiționale sau realizarea unor obiecte decorative specifice stimulează implicarea activă și învățarea prin joc.

Valorificarea tradițiilor în grădiniță contribuie la:

- dezvoltarea limbajului;
- stimularea creativității;
- educarea sensibilității estetice;
- dezvoltarea relațiilor sociale;
- cultivarea respectului pentru valorile culturale;
- formarea conduitei morale.

1.2. Rolul artei populare în dezvoltarea copilului preșcolar

Arta populară românească reprezintă o resursă educațională valoroasă datorită bogăției cromatice și simbolice. Prin activități artistico-plastice inspirate din motive populare, copiii își dezvoltă:

- coordonarea motrică;
- atenția și răbdarea;
- simțul estetic;
- imaginația creatoare.

Decorarea unor modele inspirate din ii românești, realizarea de colaje cu motive populare sau modelajul tradițional dezvoltă creativitatea și expresivitatea artistică.

Dansurile și cântecele populare contribuie la:

- dezvoltarea ritmului;
- coordonarea mișcărilor;
- socializare;
- exprimarea emoțiilor.

Totodată, poveștile și legendele populare stimulează vocabularul și imaginația copiilor, oferind modele morale și exemple de comportament pozitiv.

1.3. Dimensiunea umană și morală a tradițiilor românești

Tradițiile românești promovează valori fundamentale precum:

- respectul;
- solidaritatea;
- ospitalitatea;
- iubirea de familie;
- credința;
- hărnicia.

În cadrul activităților educaționale, aceste valori pot fi integrate prin:

- povestiri;
- dramatizări;
- jocuri de rol;
- activități practice;
- proiecte tematice.

Copiii învață să colaboreze, să împărtășească materiale și să participe activ la activități de grup. Astfel, tradițiile devin un mijloc de educație moral-civică și emoțională.

2. Importanța proiectelor educaționale în valorificarea tradițiilor

Proiectul educațional reprezintă o metodă modernă și eficientă de organizare a învățării în grădiniță. Acesta permite integrarea mai multor domenii experiențiale și implicarea activă a copiilor, părinților și comunității.

Prin proiectele dedicate tradițiilor românești, copiii:

- învață prin descoperire;
- participă la activități practice;
- explorează elemente culturale autentice;
- își dezvoltă autonomia și spiritul de cooperare.

Proiectele educaționale facilitează colaborarea dintre grădiniță și familie, părinții devenind parteneri activi în procesul educativ. Implicarea bunicilor sau a meșterilor populari oferă autenticitate activităților și creează legături între generații.

3. Proiect educațional: „Comoara tradițiilor românești”

Nivel de vârstă- grupa mare;

Durata- 4 săptămâni;

Domenii vizate:

- Domeniul limbă și comunicare;
- Domeniul estetic și creativ;
- Domeniul om și societate;
- Domeniul psihomotric.

Scopul proiectului- formarea interesului pentru valorile culturale românești prin activități interactive și experiențe autentice de învățare.

Obiective

La finalul proiectului, copiii vor fi capabili:

- să recunoască elemente specifice tradițiilor românești;
- să participe activ la activități artistice și culturale;
- să utilizeze motive populare în creațiile plastice;
- să manifeste respect față de valorile culturale;
- să coopereze în activitățile de grup.

4. Exemple de activități din proiect

Atelierul „Ia românească”- Activitate: copiii observă modele tradiționale și decorează șabloane inspirate din ia românească folosind puncte, linii și motive populare.

Competențe dezvoltate:

- motricitate fină;
- creativitate;
- simț estetic.

Șezătoare românească- Activitate: amenajarea unui colț tradițional în sala de grupă, unde copiii ascultă povești populare și participă la jocuri tradiționale.

Beneficii:

- dezvoltarea limbajului;
- socializare;

- cunoașterea tradițiilor.

„Dansăm românește”- Activitate: învățarea unor pași simpli de dans popular și audierea cântecelor tradiționale.

Rezultate:

- dezvoltarea coordonării;
- educație muzicală;
- exprimare corporală.

„Târgul meșterilor populari”- Activitate: expoziție cu obiecte realizate de copii: ceramică decorativă, colaje, podoabe populare.

Părinții participă la organizarea expoziției și oferă materiale tradiționale.

5. Metode și mijloace didactice

Metode:

- conversația;
- observația;
- demonstrația;
- jocul didactic;
- învățarea prin descoperire;
- proiectul;
- dramatizarea.

Mijloace didactice:

6. Evaluarea proiectului

Evaluarea se realizează prin:

- observarea comportamentului copiilor;
- analiza produselor realizate;
- participarea la activități;
- expoziții tematice;
- feedback-ul părinților.

Indicatorii succesului proiectului:

- interes crescut pentru tradiții;
- implicare activă;
- dezvoltarea creativității;
- îmbunătățirea relațiilor sociale.

Tradițiile românești reprezintă o resursă educațională valoroasă în grădiniță, contribuind la dezvoltarea armonioasă a copilului preșcolar. Prin intermediul artei, culturii și valorilor umane, copiii descoperă frumusețea patrimoniului național și își dezvoltă respectul pentru identitatea culturală.

Proiectele educaționale dedicate tradițiilor creează contexte autentice de învățare, bazate pe participare activă, colaborare și experiențe emoționale pozitive. Activitățile artistice, muzicale și practice stimulează creativitatea, comunicarea și socializarea, transformând procesul educativ într-o experiență atractivă și semnificativă.

Într-o societate aflată în continuă schimbare, păstrarea și promovarea tradițiilor românești în educația timpurie devine o responsabilitate importantă a grădiniței și a familiei. Copiii care cresc în contact cu valorile culturale autentice vor deveni adulți capabili să respecte patrimoniul național și diversitatea culturală.

Bibliografie

1. Cucos, C. – *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași, 2014.
2. Vărășmaș, E. – *Educația timpurie*, Editura Aramis, București, 2012.
3. Bocoș, M. – *Instruirea interactivă*, Editura Polirom, Iași, 2013.
4. Neacșu, I. – *Metode și tehnici de învățare eficientă*, Editura Polirom, Iași, 2015.
5. Programă pentru educație timpurie, Ministerul Educației, 2019.
6. Pamfil, V. – *Folclor și tradiții românești*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2010.
7. Cerghit, I. – *Sisteme de instruire alternative și complementare*, Editura Polirom, Iași, 2008.

Nunta vrânceană între ritual și spectacol

PROF. TEMELIE FLORENTINA- MĂDĂLINA
LICEUL TEORETIC „DUILIU ZAMFIRESCU”-ODOBEȘTI

Obiceiurile din ciclul vieții, cele referitoare la naștere, nuntă, înmormântare sunt cele mai importante prin unicitatea lor. Nunta este cel mai important moment din viața omului, devenind „o manifestare a satului întreg, care interesează deosebite categorii sociale de oameni, categorii de neam, de stare materială, de sex” și „se realizează printr-o seamă de deprinderi sociale, de tradiții.” (Mihai Pop - *Obiceiuri tradiționale românești*)

Căsătoria, prin întregul proces al ceremonialului tradițional, reprezintă „o schimbare a statutului relațiilor sociale ale individului, trecerea de la un sistem de relații de familie și de grup, cu implicații în comportamentul protagoniștilor, care suportă, ei înșiși, schimbări fundamentale.” Este o „etapă existentială încărcată cu multe semnificații”, suita de obiceiuri fiind menită „să asigure trecerea celor doi tineri de la starea de fată și flăcău la categoria oamenilor maturi, a celor însurați.”

Nunta este o adevărată sărbătoare, ea implică întreaga comunitate, aproape tot satul ia parte la acest eveniment, pentru că este important atât pentru miri, cât și pentru obștea satească. „Căsătoria înseamnă trecerea de la societatea copilăriei sau adolescenței la societatea adultă, de la un anumit clan la altul, de la o familie la alta; adesea de la un sat la altul.” Această trecere a tinerilor de la o stare la alta este marcată de anumite niveluri, care sunt numite de unii specialiști „rituri de trecere” (Arnold van Gennep *Les rites de passages*, Paris, 1909).

Ceremonialului de nuntă îi este caracteristică o structură similară unei piese de teatru realizată cu multe și diverse personaje și pe mai multe scene. Actul I prezintă momentul **peștitului, logodna** sau încredințarea, apoi strigăturile sau vestirile, prin care se anunță comunitatea de căsătorie.

Un eveniment important la nunta vrânceană îl reprezintă „**colăcășia**”, orația de nuntă. **Orațiile de nuntă** sunt creații de mare amploare, răspândite pe parcursul desfășurării obiceiului în toate momentele-cheie, intensificând caracterul dramatic și spectacular al acestora, atmosfera

solemnă sau de bună voie. Orația mare de nuntă este o confruntare agonică între reprezentanții mirelui și cei ai miresei, textul având câteva momente fundamentale între care căutarea exhaustivă a miresei, unica potrivită pentru mire în ipostaza sa de erou. Peșitul se realizează de obicei numai în anumite perioade ale anului.

Câșlegile (intervalul dintre Crăciun și Lăsată Secului de Postul Mare) mai lungi sau mai scurte, în funcție de data Paștelui reprezentau o perioadă în care, într-un moment când orizontul începerii lucrărilor agricole era încă departe, se puteau celebra nunțile.

Dacă feciorul, ce voiește să se căsătorească, a căpătat prin trimișii săi cuvânt, atât de la părinții alesei sale cât și de la aceasta, atunci într-o joi sau sâmbătă seară urmează peșirea formală. Adică, feciorul merge acum cu părinții săi și cu vreo câteva neamuri mai de aproape, precum și cu vreo doi lăutari sau un cimpoieș, ca împreună, toți aceștia, să peștească pe aleasa sa. Finalul peșitului în realitate e o dezbatere extrem de strânsă pe teme economice, cu cedări și acceptări din partea ambelor părți, acest moment fiind marcat la vrânceni de „datul mâinii”. Peste mâinile strânse în semn de împăcare după divergențele inerente privind asigurarea resurselor noii familii (pământ, păduri, vite) se turna vin care pecetluia înțelegerea între viitorii soți și cuscii cu urarea de „noroc bun”.

Săptămâna dinaintea nunții era marcată de alegerea unor personaje cu rol cheie în desfășurarea nunții - „vornicii” și „pârcălăbițele”.

Fig. 1 Însemnele rangului de vornic

Primii formau două cete, fiind desemnați din partea miresei și respectiv din partea mirelui.

Însemnele demnității de vornic constau într-o năframă cusută, prinsă în piept sau aplicată pe plosca cu vin și dintr-un brăduleț împodobit cu fire colorate din lână.

„Pârcălăbițele”, două la număr, erau cele care, purtând ca și vornicii o ploscă împodobită cu o năframă chemau fetele din sat la „vedrele” de sâmbătă seara, în fapt o petrecere de rămas bun dată de mireasă la casa părintească.

Nota particulară a vedrelor în Vrancea constă în distincția absolută pe care o avea mireasa în mijlocul adunării de flăcăi și fete mari, purtând pe cap o „ghirlancă” așezată de pârcălăbițe. Zorii de duminică trebuiau să găsească zestrea miresei „scoasă afară” pe prispă.

Fig. 2 Ghirlanca miresei

Fig. 3 Cufar cu zestre

Ziua debuta cu unul din cele mai importante momente ale nunții **„datul miresei la apă”**.

În mijlocul horei se așază o cofiță plină cu apă care este răsturnată de mireasă cu piciorul de trei ori, gestul fiind însoțit de chiotele vornicilor, precedat de urmatorul dialog:

„Are cinste mireasa noastră? / Are / Lupu` flăcăi!”

Fig. 4 Cofiță pentru datul miresei la apă

Până în jurul prânzului când sosește alaiul mirelui, nunta propriu-zisă are loc numai la mireasă. Această secvență constituie actul II al spectacolului.

Aici, în mijlocul ogrăzii, este înălțat un brad cu trunchiul curățat de scoarță și uns cu parafină. Mireasa, când se pornește de la casa părintescă la mire, trebuie să lege de bradul acesta, câte o năframă cu ciucuri cusută de mâinile sale, podoabe ce revin cărașilor.

Fig. 5 Brad de nuntă

Momentul cel mai important al prânzului îl reprezenta sosirea mirelui. Acesta este însoțit de vornici și de nașii care aduc „darurile” - lumânările împodobite pentru cununii, voala miresei și o oglindă. Întreaga suită pătrunde pe poarta, pe sub un colac înfipt într-un brad și se oprește la prispa casei, în pragul căreia, însoțită de pârcălăbițe, îi întâmpină mireasa. Este clipa mult așteptată de asistență, a „spunerii colăcășiei”. Așezată dincolo de prag, mireasa se uită la mire printr-un inel și un colac susținut de pârcălăbițe, iar cu o creangă de busuioc îl stropește cu apă dintr-un vas.

Momentul „înhabodatului” este precedat de „jucatul voalului” actorii principali ai acestui ritual destul de complicat și cu evidente conotații simbolice, fiind mireasa și un vornic. După ce se așează la spatele miresei, ținând deasupra capului acesteia o ramură împodobită cu cel mai frumos dar al mirelui, lăutarii zic o melodie săltăreață, vornicul armonizându-și pașii de dans și mișcarea mâinilor în ritmul muzicii. După „înhabodat”, mirele este chemat să vadă mireasa.

La „ieșitul” **horei mari** afară, un frate mai mic sau un băiat din vecini blochează ușa de la tindă cu un băț, cerându-i mirelui plata iernatului sau vama. În Vrancea **„plata iernatului”** era un act de separație prin care mirele era obligat să respecte cererea și astfel reușea să-și recupereze mireasa. Mirele joacă în mijlocul horei cu nuna mare, mireasa cu nunul și în sfârșit mirele cu mireasa.

În semn de adio de la horă și de la cea mai frumoasă perioadă a vieții - cea de fată mare-mireasa este luată de mâini de pârcălăbițe și mutată de trei ori în locuri diferite, pentru a juca pentru ultima dată alături de fete și flăcăi. Niciunul din dansurile populare din Vrancea nu ține atât de mult ca „hora mare” tradițională, de la nuntă, fiind nu atât un joc, ci un dans-spectacol în care satul întreg admiră și comentează ținuta și comportamentul principalilor actori: miri, nuni, socri mari și mici.

La finalul horei are loc **„aruncarea colacului”** care este așezat pe capul miresei.

Ultimul episod la casa miresei este **„iertăciunea”** prilej de lacrimi și de luare aminte pentru tineri și pentru nuntașii atenți la versurile recitate de un barbat :

Frunză verde mărăciune, / Ie-ți copilă iertăciune! / De la frați, de la surori, / De la grădina cu flori, / De la mama, de la nene, / De la strat cu garofele, / De la fete, de la joc, / De la strat cu busuioc!

În Vrancea, înainte de ieșirea pe poartă a mirilor, cu alai cât mai mare, zestrea era „jucată” și așezată în care, astfel ca mireasa să plece cu „zestrea după ea”.

Fig. 6 Sanie cu zestrea miresei

Ca și astăzi, după închinarea la icoane și alegerea unui sfânt patron, mirii și alaiul se îndreptau, cu lumânările aprinse spre casa socrilor mari, în pragul căreia îi aștepta soacra cea mare.

„**Masa cea mare**” este și astăzi în Vrancea denumirea ospățului de nuntă și avea loc numai la casa mirelui. Când încep a se aduna oaspeții, mirele și mireasa, dimpreună cu o păreche de lăutari și cu un vornicel se duc după nunii cei mari, ca să-i poftescă și să-i aducă la masă. Cu puțin înainte de ivirea zorilor, într-o odaie alăturată de cea în care jucau nuntașii, avea loc „**dezhibodatul**”. Nașa îi lua miresei podoabele - „ghirlanca”, voala și beteala, o pieptăna, îi puneă în păr busuioc și o „învelea” cu ștergarul purtat de neveste.

Examinat sub cele două aspecte – ca rit de trecere și spectacol – „ceremonialul de nuntă dă naștere unui întreg repertoriu de lirică și epică populară, de dansuri și cântece” după cum remarcă Meițoiu Ioan în monografia folclorică „Spectacolul nunților”.

La aceste secvențe enumerate se adaugă un număr foarte mare de strigături, cântece, cu rol de festivizare. Se remarcă **Orația schimburilor** (spusă în momentul schimbului de daruri între mire și mireasă), cât și **Orația bradului**, un mesaj trimis de mire către mireasă. Cântecele de despărțire ocupă și ele un rol esențial în acest ceremonial, simbolizând ruperea tinerilor de vechea lor stare. Există două secvențe mai importante care integrează astfel de cântece: pregătirea miresei și a mirelui (punerea „ghirlancă” pe cap la mireasă și bărbieritul mirelui), cât și dezgolirea miresei și îmbrăcarea ei, ca semn al trecerii definitive în „rândul nevestelor”.

Prin amploarea sa, prin atmosfera de sărbătoare în care se desfășoară, prin conținutul său, spectacolul nunții constituie și astăzi o amplă manifestare artistică populară.

BIBLIOGRAFIE

- 1) Ion Cherciu - „Tradiții și credințe populare din Țara Vrancei”, Ed. Enciclopedică, Buc., 2007
- 2) S. Fl. Marian - „Nunta la români”, Ed. Grai și Suflet – Cultura Națională, Buc, 1995
- 3) Meițoiu Ioan - „Spectacolul nunților”, Casa creațiilor Populare, Buc.
- 4) Fotografiile au fost preluate din Ion Cherciu - „Tradiții și credințe populare din Țara Vrancei”, Ed. Enciclopedică, Buc., 2007

Valori morale în basmul „Prâslea cel voinic și merele de aur”

Fișă de lucru

Prof. Căpîlnean Alexandra-Viviana

Școala Gimnazială Șona

Date generale

- Disciplina: Limba și literatura română
- Clasa a V-a
- Text suport: *Prâslea cel Voinic și merele de aur*, basm cules de Petre Ispirescu
- Fișă de lucru

I. Înțelegerea textului

1. Precizează dacă afirmațiile de mai jos sunt adevărate sau false

1. Prâslea este cel mai mare dintre frați. A/ F
2. Merele de aur erau furate în fiecare an. A/ F
3. Frații mai mari reușesc să prindă hoțul. A/ F
4. Prâslea coboară într-o lume necunoscută. A/ F
5. Prâslea dovedește curaj și inteligență. A/ F

2. Răspunde la următoarele întrebări referitoare la textul dat:

- De ce nu reușesc frații mai mari să păzească merele?
- Cum dovedește Prâslea că este curajos?
- Ce obstacole întâlnește în călătoria sa?

3. Ordonează ideile principale ale textului, ținând cont de cronologia evenimentelor.

- ☐ Prâslea pleacă în căutarea hoțului.
- ☐ Merele de aur sunt furate.
- ☐ Prâslea coboară pe tărâmul celălalt.
- ☐ Prâslea învinge zmeii.
- ☐ Prâslea se întoarce acasă.

II. Identificarea valorilor umane și culturale

4. Completează tabelul, respectând cerințele date:

Situația din basm	Valoarea identificată	Explicație
Prâslea păzește merele		
Lupta cu zmeii		
Ajutorul oferit altora		
Întoarcerea acasă		

5. Alege varianta care conține valorile ilustrate de Prâslea?

- a) lene, nepăsare
- b) curaj, dreptate, perseverență
- c) egoism, minciună

6. Explică în 3–5 rânduri:

- Ce înseamnă **curajul** în basm?
- Cum se manifestă **dreptatea**?
- De ce este importantă **sinceritatea**?

III. Legătura cu tradițiile românești

7. Răspunde la următoarele întrebări, oferind citate din text.

- Ce elemente fantastice apar în basm?
- Cum reflectă acestea credințele populare românești?

8. Scrie un dialog (6–8 replici) între Prâslea și un frate, în care se discută despre importanța curajului și a sincerității.

9. Realizează un desen cu o scenă preferată și descrie-o în 5 rânduri, evidențiind o valoare morală.

10. Completează enunțurile cu situații traite de tine:

- Eu dau dovadă de curaj când
- Sunt corect atunci când
- Îi ajut pe ceilalți atunci când

12. Redactează o compunere de 8-10 rânduri în care să explici ce poți învăța de la Prâslea cel Voinic.

ATELIER DE CUSĂTURI TRADIȚIONALE ROMÂNEȘTI ÎN CADRUL PROIECTULUI PNRAS

Prof. Ciubotaru-Botezatu Ana
Școala Gimnazială Deleni, jud.
Iași

Patrimoniul cultural românesc reprezintă o parte importantă a identității noastre naționale, iar păstrarea și promovarea tradițiilor trebuie să constituie o prioritate pentru fiecare generație. În cadrul proiectului PNRAS, organizarea unui atelier de cusături tradiționale românești a oferit elevilor oportunitatea de a descoperi frumusețea artei populare și de a înțelege valoarea muncii meșteșugarilor care au transmis aceste obiceiuri din generație în generație.

Atelierul a avut drept scop dezvoltarea creativității, a îndemânării practice și a respectului pentru tradițiile românești. Participanții au aflat informații despre motivele populare specifice diferitelor regiuni ale țării, despre simbolurile cusute pe ii și costume populare, precum și despre semnificația culorilor folosite în broderiile tradiționale. De asemenea, elevii au învățat că fiecare model cusut transmite un mesaj legat de familie, credință, natură sau protecție.

În timpul activităților practice, fiecare elev a avut posibilitatea să învețe tehnici de bază ale cusutului manual. Cu răbdare și atenție, au realizat mici modele inspirate din motive populare românești, folosind ață colorată și pânză specială. Deși pentru mulți dintre participanți aceasta a fost prima experiență de acest fel, rezultatele au demonstrat că perseverența și dorința de a învăța pot conduce la realizarea unor obiecte frumoase și valoroase.

Participarea la acest atelier a contribuit și la dezvoltarea unor competențe importante, precum spiritul de echipă, comunicarea, răbdarea și responsabilitatea. Elevii s-au ajutat reciproc, au schimbat idei și au colaborat pentru a înțelege mai bine tehnicile prezentate. Atmosfera de lucru a fost una plăcută, iar fiecare participant s-a simțit încurajat să își exprime creativitatea.

Proiectul PNRAS urmărește nu doar îmbunătățirea rezultatelor școlare, ci și implicarea elevilor în activități educative atractive, care să le dezvolte încrederea în propriile forțe și dorința de a participa activ la viața școlii. Atelierul de cusături tradiționale a demonstrat că învățarea poate deveni mai interesantă atunci când este îmbinată cu activități practice și cu valorificarea patrimoniului cultural românesc.

Prin astfel de activități, elevii înțeleg că tradițiile nu aparțin doar trecutului, ci pot face parte și din prezentul nostru. Cunoașterea și respectarea obiceiurilor populare contribuie la formarea identității culturale și la dezvoltarea respectului pentru munca înaintașilor. În același timp, meșteșugurile tradiționale pot deveni o sursă de inspirație pentru creații moderne și pentru promovarea culturii românești în întreaga lume.

Un alt aspect important al atelierului a fost apropierea elevilor de valorile autentice ale satului românesc și de tradițiile păstrate de bunici și străbunici. Într-o perioadă în care tehnologia ocupă un loc tot mai important în viața tinerilor, activitățile practice desfășurate în cadrul atelierului au oferit ocazia de a descoperi frumusețea lucrului realizat manual. Fiecare cusătură a necesitat atenție, concentrare și răbdare, iar rezultatul final a adus participanților satisfacția de a crea un obiect unic, realizat prin propriul efort.

Pe parcursul atelierului, elevii au înțeles că ia românească nu este doar un obiect vestimentar, ci un simbol al identității și al culturii naționale. Fiecare regiune a României are modele specifice, iar

diversitatea acestora reflectă bogăția tradițiilor populare. Descoperirea acestor particularități a contribuit la îmbogățirea cunoștințelor despre patrimoniul cultural și la dezvoltarea respectului pentru valorile naționale.

Activitatea a avut și un rol educativ prin stimularea creativității. Elevii au fost încurajați să combine motive tradiționale cu idei proprii, demonstrând că tradiția poate fi adaptată și valorificată într-un mod modern. Astfel, au realizat semne de carte, tablouri decorative și alte obiecte cusute manual, care au fost expuse în cadrul unei mici expoziții organizate la finalul atelierului. Lucrările au fost apreciate de colegi, profesori și părinți, iar elevii au fost mândri de rezultatele obținute.

De asemenea, atelierul a contribuit la consolidarea relațiilor dintre participanți. Lucrând împreună, aceștia au învățat să comunice mai eficient, să ofere sprijin colegilor și să împărtășească experiențe și idei. Colaborarea și respectul reciproc au transformat activitatea într-o experiență plăcută și motivantă pentru toți cei implicați.

Prin intermediul proiectului PNRAS, astfel de activități demonstrează că școala poate deveni un spațiu în care educația formală este completată de experiențe practice și culturale. Elevii își dezvoltă nu doar cunoștințele, ci și competențe esențiale pentru viață, precum răbdarea, perseverența, responsabilitatea și spiritul de inițiativă. Totodată, participarea la asemenea ateliere îi motivează să fie mai implicați în activitățile școlare și să privească învățarea ca pe un proces atractiv și util.

Consider că atelierul de cusături tradiționale românești a fost una dintre cele mai valoroase activități desfășurate în cadrul proiectului PNRAS. Experiența dobândită ne-a ajutat să apreciem mai mult tradițiile și să înțelegem că păstrarea acestora depinde de fiecare dintre noi. Prin implicare, creativitate și respect pentru moștenirea culturală, putem transmite generațiilor viitoare frumusețea meșteșugurilor românești și valorile care ne definesc ca popor.

În final, acest atelier a demonstrat că tradiția și educația pot merge împreună, oferind elevilor oportunități de învățare autentice și memorabile. Cusăturile tradiționale reprezintă mai mult decât simple modele decorative; ele sunt povești despre istoria, credința și identitatea românilor. Participarea la această activitate ne-a făcut să privim cu alți ochi patrimoniul cultural al țării și ne-a încurajat să contribuim la păstrarea și promovarea lui în comunitatea din care facem parte.

În concluzie, atelierul de cusături tradiționale românești organizat în cadrul proiectului PNRAS a reprezentat o experiență educativă deosebită. Elevii au dobândit cunoștințe noi, au învățat tehnici practice și au descoperit frumusețea tradițiilor populare românești. Astfel de activități contribuie la dezvoltarea armonioasă a tinerilor și la păstrarea valorilor culturale care definesc identitatea poporului român.

„Tradiții și obiceiuri din Muntenia”

Prof . înv.primar Crăciun Simona Diana

Școala Gimnazială „Ion Băncilă,, Brăila

Prof. Înv. primar Craioveanu Mădălina

Școala Gimnazială „Ion Băncilă,, Brăila

Zona Bărăganului și a Brăilei reprezintă un spațiu cultural unic în Muntenia. Marcat de imensitatea câmpiei și de vecinătatea Dunării, acest areal a dezvoltat obiceiuri strâns legate de ciclurile naturii, agricultură și credințe străvechi.

Specificul Cultural al Zonei Bărăganului și Brăilei

Viața tradițională din această regiune gravitează în jurul a doi piloni: pământul roditor și apa fluviului.

Dualitatea simbolică

Câmpia Bărăganului impune ritualuri pentru invocarea ploii și protecția recoltelor, în timp ce Brăila adaugă influențe cosmopolite, pescărești și multietnice (comunități de eleni, lipoveni, turci).

Arhitectura și portul

Casele tradiționale aveau prispe largi, iar portul popular din Câmpia Brăilei se remarcă prin alțițe bogate, motive geometrice și spectaculoasele baticuri mătăsoase (chindee).

Prispele largi protejau locuințele de arșița verii și de crivățul aspru din timpul iernii. **Alțițele bogate** de pe mânecile cămășilor brodau identitatea și statutul social al tinerei care o purta. **Motivele geometrice** (romburi, linii) simbolizau elemente vitale precum pământul, soarele și apa. **Chindeele** (baticurile mătăsoase) ofereau o eleganță aparte femeilor, fiind purtate mai ales în zilele de sărbătoare.

Marile Tradiții și Obiceiuri de peste An

1. Obiceiuri de Primăvară și Vară (Ciclu Agrar)

- **Lăsata Secului și Cucii**

Ritual de purificare înaintea Postului Mare. Tinerii mascați (cucii) cutreieră satele din Bărăgan pentru a alunga spiritele iernii.

- **Caloianul**

Obicei de invocare a ploii practicat în a treia săptămână după Paște. Copiii confecționează o păpușă din lut, o îngroapă ritualic și o jelesc, simbolizând moartea și renașterea naturii.

- **Paparuda**

Ritual de provocare a ploii pe timp de secetă mare. O tânără împodobită cu frunze de boz dansează prin sat în timp ce sătenii o stropesc cu apă.

- **Drăgaica (Sânzienele)**

Sărbătoare a fertilității și a coacerii lanurilor de grâu (24 iunie). Fetele din Bărăgan dansează în cerc, împletind cununi din spice și flori galbene.

2. Obiceiuri de Iarnă și de Pescuit

- **Colindatul de Moș Ajun și Crăciun**

Cetele de flăcăi din satele brăilene colindă cu cântece specifice zonei joase a Dunării.

- **Sova (Sova-Lina)**

Un colind de fete specific zonei dunărene, axat pe urări de noroc în căsnicie.

- **Boboteaza pe Dunăre (Brăila)**

Aruncarea crucii în apele înghețate ale fluviului. Tinerii curajoși sar în apă pentru a o recupera, gest aducător de sănătate și noroc tot anul.

Aplicații practice la clasă:

Tradițiile din Bărăgan pot fi integrate ușor în activitățile didactice prin abordări interdisciplinare (Arte, Muzică, Geografie/Istorie locală, Limba Română).

Clasa Pregătitoare - Clasa I: „Atelierul Caloianului”

Disciplina: Arte Vizuale și Abilități Practice / Dezvoltare Personală.

Activitate: Modelarea din argilă sau plastilină a unei păpuși mici. Copiii o decorează cu elemente vegetale (frunze, flori).

Scop: Dezvoltarea motricității fine și explicarea legăturii dintre pământ, apă și plante.

Clasa a II-a - Clasa a III-a: „Jocul Drăgăicelor”

Disciplina: Muzică și Mișcare / Educație Fizică.

Activitate: Învățarea unui pas simplu de horă și a unui fragment dintr-un cântec de Drăgaică.. Fetele pot purta coronițe din flori de câmp (sau decupate din hârtie galbenă).

Scop: Coordonarea mișcărilor pe ritm muzical și înțelegerea sărbătorilor de vară.

Clasa a IV-a: „Harta Tradițiilor de la Dunăre”

Disciplina: Geografie / Istorie / Limba și Literatura Română.

Activitate: Proiect de grup. Elevii desenează cursul Dunării în dreptul Brăilei și plasează pe hartă simboluri decupate (o ancoră pentru pescari, o cruce pentru Bobotează, un spic de grâu pentru Bărăgan). Pot citi legende locale despre formarea Bărăganului.

Scop: Dezvoltarea gândirii spațiale și a identității culturale locale.

Bibliografie:

Banu, George (coord.) – *Cultura tradițională din Muntenia. Repere identitare*, Editura Institutului Cultural Român, București, 2008.

Bârlea, Ovidiu – *Istoria folcloristicii românești*, Editura Enciclopedică și Enciclopedică, București, 1974 (utilă pentru înțelegerea culegerilor de texte din sudul țării).

Caraman, Petru – *Paparuda și Caloianul. Studiu de folclor comparat*, Editura Academiei Române, București, 2001 (lucrarea de referință pentru ritualurile de invocare a ploii).

Ghinoiu, Ion – *Sărbători și obiceiuri românești*, Editura Elion, București, 2002.

CALOIANUL: UN STRĂVECHI RITUAL AL PLOII ȘI AL RENĂȘTERII ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC

**Prof. înv. primar, Oancea Mariana
Școala Gimnazială „Ion Băncilă”, Brăila**

Introducere și Originile Obiceiului

Caloianul reprezintă una dintre cele mai fascinante și arhaice manifestări spirituale din folclorul românesc. Acest ritual agrar de invocare a ploii curățitoare și a fertilității pământului își are rădăcinile în vremuri imemorabile, depășind cu mult granițele erei creștine. Specialiștii în mitologie și etnografie asociază Caloianul cu vechile culte tracice și dionisiace, strâns legate de moartea și învierea simbolică a naturii.

Numele ritualului provine, cel mai probabil, din limba greacă veche (*kalos* însemnând frumos, iar *Ioan* făcând trimitere la personalități biblice sau istorice), însă esența sa rămâne profund păgână. Practicat cu precădere în sudul și sud-estul României, în regiuni istorice precum Muntenia, Oltenia și Dobrogea, obiceiul se desfășura în mod tradițional în a treia marți sau joi după Paște (numită și „Joia Caloianului”), dar și în mod spontan, în verile secetoase care amenințau culturile agricole cu pieirea.

Dimensiunea Socială: Rolul Fetelor și al Comunității

În societatea tradițională românească, Caloianul era un ritual rezervat aproape exclusiv fetelor tinere, necăsătorite, și copiilor. Acest detaliu nu este deloc întâmplător: puritatea și inocența participanților erau considerate calități esențiale pentru ca rugăciunile și descântecurile lor să fie ascultate de forțele divine. Băieții aveau doar roluri secundare, logistice, cum ar fi transportul materialelor sau săparea gropii ritualice.

Fetele se adunau în grupuri stricte în dimineața zilei stabilite, lăsând la o parte muncile casnice obișnuite. Întregul sat privea acest eveniment cu o solemnitate aparte. Nu era vorba despre o simplă joacă de copii, ci despre un act de responsabilitate comunitară majoră. De reușita acestui ansamblu de gesturi depindea pâinea întregului an, supraviețuirea vitelor și belșugul gospodăriilor în fața secetei nemiloase.

Confecționarea Păpușii de Lut

Primul pas concret al ritualului consta în modelarea unei păpuși din pământ galben sau lut, colectat adesea dintr-un loc curat, ferit de picioarele vitelor. Această siluetă antropomorfă, înaltă de jumătate de metru sau chiar mai mare, primea trăsături umane detaliate. I se modelau mâini, picioare, ochi și gură. Lutul reprezenta elementul primordial, pământul care dă viață dar care, în lipsa apei, devine steril și sterp.

După ce trupul de lut era gata, fetele îl îmbrăcau cu haine improvizate din cârpe colorate sau coji de ouă roșii, păstrate cu sfințenie de la Paște. Pe cap i se puneă o căciuliță din flori de câmp sau coji de nucă. Păpușa era apoi așezată cu grijă într-un sicriu improvizat din scânduri, din carton sau într-o cutie din coajă de copac. Sicriul era decorat abundant cu verdeață, flori de salcâm, boz și maci, simbolizând speranța de revitalizare a naturii moarte.

Cortegiul Funerar și Jelirea Rituală

Odată pregătit „mortul”, grupul de fete pornea într-o procesiune solemnă prin sat, imitând în cele mai mici detalii o înmormântare creștină reală. Unele fete preluau rolul preotului și al dascălului, purtând cădelnițe improvizate din cioburi de ceramică în care ardeau tămâie sau iarbă uscată. Celelalte fete formau corul de bocitoare. Ele mergeau cu capetele descoperite, cu părul despletit în semn de doliu adânc și plângeau cu lacrimi adevărate sau mimate.

Elementul central al acestei etape era bocetul Caloianului, un text poetic cu valoare de descântec puternic. Versurile erau transmise din generație în generație și aveau rolul de a trimite solul în cer:

*„Iene, Iene, Caloiene,
Du-te-n cer și cere
Să deschidă porțile,
Să dea drumul ploilor,
Să curgă ca gârlile,
Să umple fântânile,
Să crească secările,
Să umple gălețile!”*

Prin acest bocet, Caloianul devenea un intermediar între lumea pământească, chinuită de arșiță, și lumea cosmică, stăpâna norilor și a apelor.

Înmormântarea și Sacrificiul Apelor

Cortegiul se îndrepta spre un loc simbolic, aflat la hotarul satului sau într-un punct de trecere. De cele mai multe ori, destinația era malul unei ape curgătoare, o fântână părăsită, o răscruce de drumuri sau umbra unui copac bătrân, adesea un nuc sau un stejar. Aici, fetele săpau o groapă mică și îngropau sicriul cu păpușa de lut, punând deasupra o cruce din lemn sau din tulpini de flori.

Înmormântarea reprezenta jertfa simbolică. Pământul primea înapoi trupul de lut pentru a genera viață nouă. În variantele din apropierea marilor râuri, păpușa nu era îngropată, ci era așezată pe o scândură mică, asemenea unei plute, și lăsată să plutească pe apă. Drumul păpușii pe apă simboliza direct legătura pe care comunitatea dorea să o stabilească cu izvoarele cerești. Se credea că, odată ajuns în adâncuri, Caloianul va elibera cheile ploilor zăvorâte.

Dezgroparea, Pomana și „Liberarea” Caloianului

Spre deosebire de o înmormântare reală, odihna Caloianului era de scurtă durată. După o perioadă care varia de la câteva ore până la trei zile (în funcție de specificul local), fetele se întorceau la locul înhumării. Sicriul era dezgropat cu mare grijă. Dacă ritualul fusese făcut pe malul apei, păpușa era luată și sfărâmată în bucăți mici. Bucățile de lut erau aruncate în mod simbolic în fântâni sau pe ogoarele uscate, pentru ca puterea lui fertilizatoare să se răspândească peste tot.

Ultima etapă a obiceiului rupea atmosfera de doliu și introducea bucuria renașterii. Toți participanții se adunau la casa uneia dintre fete pentru a sărbători „Pomana Caloianului”. Femeile din sat coceau plăcinte speciale, fierbeau ouă și pregăteau o masă festivă din care nu lipsea turta de mălai sau orezul cu lapte. Tinerii primeau băutură și mâncare, iar atmosfera devenea veselă. Se cânta, se juca, iar fetele se stropeau cu apă, anticipând ploaia care urma să vină.

Semnificația Mitologică și Concluzii

Caloianul nu este un simplu obicei agrar, ci un mit viu al morții și învierii. El funcționează pe principiul magiei simpatice (similare): provocarea simulată a unei morți și a unui plâns general are rolul de a determina natura să răspundă prin plânsul ei specific – ploaia torențială. Caloianul preia simbolic asupra sa uscăciunea și păcatele comunității, sacrificându-se pentru ca restul lumii să poată supraviețui și prospera.

Deși modernizarea satului românesc și apariția tehnologiilor agricole moderne au dus la dispariția acestui obicei din viața cotidiană, Caloianul rămâne un monument de cultură spirituală. El demonstrează legătura profundă, aproape sacră, pe care țăranul român o avea cu elementele naturii și capacitatea acestuia de a transforma teama de secetă și foame într-un act artistic și ritualic de o rară frumusețe poetică.

Bibliografie:

- **Ion Ghinoiu** – „Obiceiuri populare de peste an. Dicționar” (Editura Fundației Culturale Române, București, 1997). [1]
- **G. Ivănescu** – „O influență bizantină sau slavă în folclorul românesc și limba românească: Caloianul” (în volumul *Folclor literar*, Timișoara, 1967).
- **Romulus Vulcănescu** – „Mitologie română” (Editura Academiei RSR, București, 1985).

REGINA MARIA SI DRAGOSTEA FAȚĂ DE PORTUL POPULAR ROMÂNESC

Prof. Manea Silvia

Școala Gimnazială "Ion Băncilă" Brăila

Cine a fost REGINA MARIA?

Născută Marie Alexandra Victoria de Saxa-Coburg și Gotha, la 29 octombrie 1875, la Eastwell Parck, Kent, Anglia, printesa a Marii Britanii și Irlandei, și decedată la 18 iulie 1938, la Castelul Pelisor, din Sinaia, fiind înhumată la Curtea de Argeș. A fost soția regelui FERDINAND, Era nepoata reginei Victoria a Marii Britanii, nepoata Regelui Edward al VII-lea, verisoara primară cu Tarul Nicolae al II-lea al Rusiei și cu Regele George al V-lea.

A scris numeroase basme și a devenit cunoscută în lumea literară prin memoriile sale. La 29 decembrie 1892, la doar 17 ani, se căsătorește cu Ferdinand de Hohenzollern, moștenitorul tronului României, devenind Principesa moștenitoare a României, iar de la 10 octombrie 1914 și până la 18 iulie 1938 a fost Regina a României, soția Regelui Ferdinand, cu care a avut 6 copii: principii Carol, Nicolae și Mircea, și principesele Elisabeta, Mărioara și Ileana.

A fost supranumită "Regina-soldat", pentru atitudinea sa curajoasă din timpul Primului Război Mondial, dar și "Mama Regină" sau "Mama răniților".

După realizarea României Mari și a încoronării de la Alba Iulia, la 15 octombrie 1922, alături de Ferdinand "Reîntregitorul", Regina Maria efectuează vizite oficiale în Occident, făcând cunoscută istoria și cultura poporului român, iar călătoria din 1926 în Statele Unite ale Americii a avut un succes răsunător.

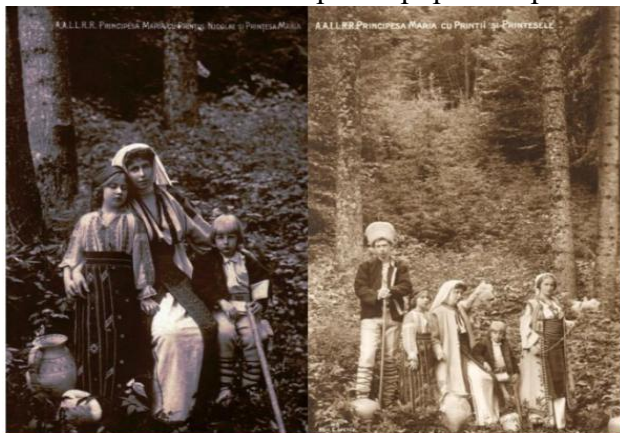
Din 1927, când regele Ferdinand moare, Regina Maria va exercita o puternică influență în viața politică a țării, în special asupra Regentei, până la 8 iunie 1930, când Carol al II-lea preia puterea, fiind proclamat rege, izolând-o pe mama sa de viața politică, ceea ce i-a cauzat o mare depresie, ea retragându-se la Balcic, loc pe care îl îndrăgea nespus și unde construise un castel, o mixtura arhitectonică între stilul mediteranean și cel bulgar, precum și o capelă pe malul mării, “Stella Maris”.

În 1933 își întocmește testamentul și cere ca, după moartea sa, inima să îi fie depusă în micuța capelă “Stella Maris”, iar corpul să îi fie îngropat la Curtea de Argeș, alături de ceilalți membri ai Familiei Regale. Viața sa este curmată de o boală misterioasă, la doar 63 de ani, la data de 18 iulie, la Castelul Pelișor.

După dorință, inima ei a fost dată spre păstrare la propria-i fundație “Stella Maris”, dar, odată cu cedarea Cadrilaterului către Bulgaria (1940), caseta cu inima Reginei este depusă în firida unei stânci de la Castelul Bran, pentru ca în martie 1971 să fie adusă în patrimoniul Muzeului de Istorie a Românilor, din București.

REGINA și portul popular românesc

Totdeauna creativă și inspirată, Principesa Maria purta costumele populare într-un mod personal, adoptând piesele după gustul său. Astfel, ea nu-și va așeza niciodată marama de borangic peste păr, ca un văl, așa cum făcea Regina Elisabeta, urmând moda țărăncilor, ci și-o va înfășura strâns în jurul capului și pe frunte, aproape ca un turban, lăsând să-i atârne marginile pe spate, ca o mantilă. Considera că portul popular îi prindea foarte bine și pe copiii săi, așa că, adesea, aceștia

PRINCESA MARIA ȘI COPIII

erau îmbrăcați ca țărăncuțe și ciobănași, coborâți parcă de pe pânzele lui Nicolae Grigorescu. A ținut ca ei să fie imortalizați de obiectivul aparatului fotografic astfel, alături de ea, ca o veritabilă familie de țărani. Pasiunea pentru portul tradițional românesc nu s-a estompat vreodată.

Regina se îmbrăca adesea în costumele tradiționale românești, purtând cu mândrie și eleganță frumoasele ei, chiar și în cadrul seratelor la care era invitată, un obicei nu tocmai popular la acea vreme. Total lipsită de interes

pentru aparențe, Regina Maria își arăta dragostea față de țărani și tradițiile lor, povestind adesea prin întreaga lume despre bogățiile patrimoniului românesc. Regina Maria le-a transmis și copiilor săi pasiunea pentru tradiția românească și costumele populare, aceștia fiind și ei surprinși, în nenumărate fotografii, purtând straiile tradiționale. Garderoba Reginei cuprindea cămăși de Muscel și Argeș: Regina prefera iile bogat decorate din aceste zone florale și geometrice, recunoscute pentru finețea broderiilor; fote cu fir metalic: piesele erau adesea îmbogățite cu fir de

aur sau argint, adaptând straiul țărănesc la standardele fastului regal; marama de borangic era purtată pe cap cu o grație aparte, finul văl de mătase devenise o semnătură personală a Reginei.

În perioada interbelică, Regina Maria a devenit un reper cultural și spiritual pentru România, influențând profund direcțiile artistice, estetice și identitare ale epocii. A fost mai mult decât o suverană: a fost o creatoare de imagine națională, o promotoare a valorilor autentice și o susținătoare a modernizării prin cultură. Prin gustul său rafinat și deschiderea către inovație, regina a inspirat o generație de artiști, scriitori și intelectuali care au contribuit la definirea unei culturi românești moderne.

REGINA MARIA ALĂTURI DE PRINCESELE ELISABETA, MĂRIOARA, ILEANA ȘI ELENA, SOȚIA PRINȚULUI CAROL

Particularități regionale ale costumului național românesc

Moștenit de la strămoșii noștri daci, costumele naționale variază considerabil în funcție de zona etnografică, fiecare având o cromatică și o croială distinctă. În Muntenia și Oltenia - se remarcă prin fote bogat ornamentate, adesea cu fir metalic, și ii cu „altiță” (decor pe umăr); Transilvania - domină contrastele puternice (costume alb-negru în zone precum Mărginimea Sibiului) și catrințele roșii, în timp ce în Țara Moților se folosesc șorțuri specifice numite *pănăsături*; în Moldova - cămășile sunt caracterizate de croieli complexe, decorate cu motive florale și geometrice în culori precum roșu și negru; în Maramureș - piese specifice, cum ar fi cămășile scurte pentru bărbați și „zăvelțile” (fotele) viu colorate pentru femei, alături de pălăriile de paie specifice; în Dobrogea - influențat de multiculturalismul zonei, portul include elemente specifice diverselor comunități.

Concluzii

Frumosul și deosebitul costum național românesc, purtat cu mândrie de Regina Maria, a fost cunoscut în toată Europa, iar astăzi mai mult ca oricând, a fost luat ca model de marile case de modă din lume. Ne mândrim cu moștenirea lăsată de daci și contribuția la patrimoniul cultural universal, deoarece cămașa cu altiță a fost inclusă în lista reprezentativă a patrimoniului cultural imaterial al umanității UNESCO pe 1 decembrie 2022. Acest element de identitate culturală subliniază încă o dată frumusețea sufletului românesc, așa cum a simțit-o și a trăit-o o regină de origine străină, care s-a îndrăgostit de țara și poporul român, pe care le-a condus cu cinste și devotament, le-a purtat în suflet și le-a făcut cunoscute în lume.

SURSE BIBLIOGRAFICE ȘI WEBOGRAFICE

Bulei, Ion, *Regina Maria. Puterea amintirii*, Editura Meteor Press, București, 2019

Cristina Ungureanu, *Taina și sens în Povestea vieții mele, capodopera Mariei, Regina României*, Editura: Curtea Veche, București, 2021

<https://artsandculture.google.com/story/regina-maria-%C8%99i-dragostea-fa%C8%9B%C4%83-de-costumul-popular-rom%C3%A2nesc>, accesat 15.05.2026

https://bmim.muzeulbucurestiului.ro/fisiere/27-Bucuresti-Materiale-de-Istorie-si-Muzeografie-XXVII-2013_025.pdf accesat 15.05.2026

https://biblioteca-digitala.ro/reviste/Urbanitas/01_Urbanitas-MMB_01-2020_071.pdf, accesat 16.05.2026

<https://historia.ro/sectiune/general/reginele-si-principesele-romaniei-au-iubit-portul-573691.html>, accesat 16.05.2026

PROIECT DE ACTIVITATE EXTRACURRICULARĂ ȘEZĂTOARE DE CRĂCIUN

Prof. înv. primar Scară Adelina-Elena

Școala Gimnazială „Ion Băncilă” Brăila

Șezătoarea este una dintre cele mai frumoase și vibrante tradiții românești, un obicei străvechi prin care membrii comunității se adunau în serile lungi de iarnă pentru a munci (tors, țesut, cusut, curățat porumb), a socializa și a transmite mai departe folclorul, cântecele și poveștile locale.

Lumea din care face parte țărănul român a fost întotdeauna plină de obiceiuri și tradiții inedite, prin care oamenii au încercat să dea însemnătate anumitor momente sau întâmplări din viața lor.

În sufletul satului găsim tradiții unice, printre care și inedita șezătoare. Șezătorile, rareori numite și habă sau clacă, se organizau în serile lungi de iarnă, cu excepția zilelor de marți și vineri, când nu se torcea, a duminicilor și a zilelor de sărbătoare.

Șezătoarea – o frumoasă tradiție păstrată de-a lungul anilor cu sfințenie de bătrânii satului, azi a început să-și piardă definiția pentru tineri. Din sursele actuale descoperim că în puține zone rurale din Transilvania, Botoșani și Maramureș acestea încă mai sunt practicate.

“Tradiția adevărată e singura merinde sufletească” spunea Liviu Rebreanu. Lumea din care face parte țărănul român a fost întotdeauna plină de obiceiuri și tradiții inedite, prin care oamenii au încercat să dea însemnătate anumitor momente sau întâmplări din viața lor.

Sărbătorile de iarnă, implicit nașterea Domnului, au reprezentat dintotdeauna o perioadă importantă pentru creștinii ortodocși, o perioadă de liniște, propice pentru insuflarea dragostei pentru tradiții copiilor.

ARGUMENT:

Pretutindeni în lume, omul marchează prin serbări rituale schimbarea anului, dar de asemenea, pretutindeni cea mai mare sărbătoare rămâne Crăciunul.

Șezătoarea este un obicei popular cu implicații atât pe plan productiv cât și pe plan socio-cultural în comunitate. “Șezătoarea” constă într-o reunire a sătenilor pe grupe de vârstă, practică în special de tineret, pe întreg cuprinsul țării. Fiind și un loc de creație și circulație folclorică, „Șezătoarea” era locul în care se învățau și se perfecționau deprinderile de muncă și se transmiteau datinile și obiceiurile. Elevii vor readuce datinile strămoșilor noștri sărbătorind Crăciunul printr-o șezătoare de Crăciun.

Resursele proiectului:

Umane: elevi, părinți, cadre didactice;

Materiale: calculator, proiector, imprimantă, costume, fișe de lucru etc.

Informaționale: site-uri, reviste, cărți, etc.

Financiare: autofinanțare;

Parteneriale: - părinții;

Descrierea proiectului:

SCOP : Valorificarea potențialului creator al copiilor privind capacitatea acestora de a reproduce strigături din strămoși, de a spune ghicitori, bancuri, urături, colinde și de a prezenta portul tradițional moldovenesc.

OBIECTIVE :

Dezvoltarea dragostei pentru frumos

Dezvoltarea dragostei pentru tradiții

Dezvoltarea potențialului creativ

Stimularea creativității și comunicării

Durata de desfășurare: 2 ore

Grup țintă: elevi, părinții acestora, cadre didactice;

Etape:

- Colaj de colinde
- Strigături
- Ghicitori
- Bancuri
- Urături
- Sorcova

Pregătirea pentru sărbătoare:

Sala este amenajată în stil național. Este împodobit Pomul de Crăciun.

Iarnă. Noapte. Cer senin.

Doarme codrul și câmpia.

De sub geana unui pin

Iese luna argintie.

Ce priveliște de vis!

Și ce liniște astrală...

S- antronat ca-n paradis

Peste-a iernii catedrală!

O – nsoțesc cu mult alai

Stelele, reci felinare,

Poleind al nopții trai

Cu ghirlande sclipitoare.

Bucurie – n cer și pe pământ!...

Astăzi s-a născut Hristos,

Mesia chip luminos.

Lăudați

Și cântați,

Și vă bucurați!

Minisceneta (așteptarea colindătorilor)

Moșul:

Măi Marie, mai lasă pregătirile că e destul pentru azi!

Stai și tu lângă mine că trebuie să vină colindătorii!

Ai pregătit colacii și nucile?

Bunica

Sunt gata de mult! Numai să vină!

Sunt o mândră gospodină

Casa toată o – ngrijesc

Masa eu o pregătesc

Fac plăcinte până –n zori și aștept colindători!

Apar fetele:

Cântec popular

A zis mama că mi-a da....

Bunica zice: Fetelor! Dar ce e cu voi? Ce cântați?

Fetele: Cântăm și-i drept mămucă!

Bunica: Dragile mămucăi dapoi... fiți atente că deja spectatorii ne privesc...

Fetele: Da ce?cumva poate să nu le fim pe plac? Ei...vom vedea noi până la sfârșit! Ce și cum vor evolua lucrurile!

Bunica: Astă seară-i seară mare,

Seară mare – a lui Crăciun.

A lui Crăciun – Omul cel bun.

Bună seara lui Crăciun.

Fetele: Bună seara lui Crăciun!

Bunica: Noi aici de ce-am venit?

Vă poftim cu noi, aici,

Să v-aducem bucurie,

Sănătate, rodnicie,

Fiindcă azi e sărbătoare.

Vă poftim la șezătoare!

Șezătoarea dragii mei,

Cu-ale noastre glasuri mici.	E un străvechi obicei.
Cerul azi e-n sărbătoare	Iarna, mai ales la sate
Și pământul s – a – nnoit	Prin zăpezile bogate,
Căci la noi smerit coboară	Gospodarii se adună
Pruncul cel făgăduit.	Să muncească împreună
	Fiindcă lucru-i mai cu spor
	Când primești un ajutor!

Astăzi noi am pregătit o șezătoare	Să ne priviți cu îngăduință
Pentru voi fiecare	Și să nu ne judecați
Dar să fiți cu bunăvoință	Că nu suntem artiști adevărați!

	Dar de ce nu vin băieții?
Bună seara lele Floare	Bunico, i-a dă-mi un fir de busuioc!
Am venit la șezătoare	
Să toarcem un caer mare!	Busuiocul este floarea îndrăgostiților
	Sfântă și curată, leagă dor cu dor!

➤ **După o melodie frumoasă apar băieții**

Astăzi și noi am lucrat	Bună seara fetelor!
Și cum munca –am terminat,	Ne primiți și pe noi?
Vă poftim cu mic cu mare,	
La a noastră sărbătoare!	
	Trandafirul albă floare,
Frumos e la șezătoare	
Frunză verde din câmpie	Când vin fetele cântând și băieții șuierând!
Să vorbim de hărnicie!	
Omul harnic, muncitor	Și s-adună la o casă

De pâine nu duce dor!

Bunica:

Fiindcă azi e sărbătoare

Și cu toții ați venit,

Noi vă facem o urare

Și vă spunem: Bun sosit!

A venit iarna din depărtări

A venit iarna ninsă de sărbători

S-aducă bucurii în orice casă

Pe Domnul Iisus în orice inimă

În seara sfântă de Crăciun

Pe drumul nins de lună

Trei magi călări , cu suflet bun

Aleargă împreună.

Si cântă-n inimile lor

Aprinse , bucuria:

Azi s-a născut un salvator

Azi s-a născut Mesia,

El stă în ieslea Lui și azi

Iertare dând și viață

Încearcă în genunchi să cazi

Cu inima- ți de gheață.

Unde-i fata mai frumoasă

Și vorbește lumea-n sat

Că-i bună de măritat.

Bunicul:

Dragi bunice! Dragi bunici!

Dragi mămice și tătici!

V-am poftit la șezătoare!

Am să – ncep c-o ghicitoare:

Ce este o șezătoare?

Cine știe, mâna sus

A venit Crăciunul din depărtări,

Și ninge, ninge peste mări și țări.

Și ninge, ninge...

Peste căsuța mea!

De unde vin ,

Cum se numesc,

Ce doruri îi frământă?

Spre-o iesle ei călătoresc

Si cerurile cântă.

Nu simți fiorul de atunci

Și-n noaptea asta frate

Iisus te-asteaptă să arunc

Povara de păcate.

Mărturisește-ți fapta ta

Și-a patimii revoltă

Și-o albă minunată stea

Va răsări pe boltă.

- **Cântecul: A venit, a venit iarna!**

• Bucuros că-i o scânteie	În orice inimă ce poartă
De acea lumină sfântă	Oglinda cerului în ea,
Pomul de Crăciun e bradul	Pentru Iisus născut în iesle,
Ce privirea ne-o încântă.	Azi luminează ca o stea!
An de an el amintește	Și nimicește tot păcatul

- **Steaua sus răsare(colind)**

Copii, noi sărbătorim ziua nașterii lui Iisus Hristos. Dar de ce această sărbătoare se numește Crăciun?

Înainte de nașterea lui Iisus HRISTOS așa a fost ca părinții lui, Maria și Iosif, s-au mutat din orașul în care locuiau, din Nazaret, în Betleem.

Ajungând la Betleem, Mariei i – a venit să nască. Ea l-a născut pe Hrisos în staulul unui om pe nume Crăciun. Acel om era posac și ursuz, supărăcios, dar, auzind că la el în acaret s-a născut fiul lui Dumnezeu, s – a bucurat foarte mult, devenind bun la suflet, vesel. Iată de ce sărbătoarea de Crăciun se numește Crăciun.

Adevărat copii, și crăciunașii care se coc în ajunul sărbătorii seamănă cu un moșnegel vesel și bun. Ei se pun la icoană. Crăciunul e aproape și sufletul se primește să primească cu pace și voie bună vestea nașterii Domnului.

Deschide-ți inima, împacate cu cine te-ai certat, lasă-ți grijile deoparte, reuneștete cu cei dragi și așteaptă-l cu nerăbdarea inocenței copiilor, pe Moș Crăciun.

Lasă magia să te cuprindă și să te poarte pe aripile sale până ai să atingi cu degetele bolta cerească și ai să culegi un strop de binecuvântare pentru a o duce în casa și inima ta...

Acum când colindele toate născute sub zăpezi aduc cu ele mireasma de brad împodobit ,simțim si noi tot mai tare mireasma de sărbătoare ce se apropie .

Deschide-ți ușa și lăsați spiritul Crăciunului să intre în casă !

Deschideți inimile și lasați Bucuria si Împlinirea să vă intre în suflet !

Deschideți larg brațele și îmbrățișarea voastră caldă,vorba bună și gândul curat să fie cel mai de preț cadou pentru cei dragi !

Fie ca Iubirea , Întelegciunea, Încrederea și Generozitatea să vă călăuzească pașii în Noul An!

Șezătoarea se încheie cu un recital de colinde

PROIECT EDUCAȚIONAL

„TRADIȚIILE ROMÂNEȘTI – MOȘTENIREA NOASTRĂ CULTURALĂ”

prof.pt.înv.primar DUMITRU SIMONA
Școala Gimnazială ”Ion Băncilă” Brăila

Nivel de învățământ: clasa a IV-a

Durata proiectului: 4–6 săptămâni

Coordonator: prof.pt.înv.primar DUMITRU SIMONA

Unitatea de învățământ: Școala Gimnazială ”Ion Băncilă” Brăila

An școlar: 2026-2027

1. ARGUMENT

Tradițiile și obiceiurile românești reprezintă o parte importantă a identității naționale și culturale. Cunoașterea și valorificarea acestora contribuie la formarea respectului față de valorile autentice ale poporului român și la dezvoltarea sentimentului de apartenență la comunitate. Prin activități interactive și practice, elevii vor descoperi frumusețea portului popular, a cântecelor, dansurilor, meșteșugurilor și sărbătorilor tradiționale românești.

2. SCOPUL PROIECTULUI

Promovarea și valorificarea tradițiilor și obiceiurilor românești în rândul elevilor din ciclul primar, prin activități educative, artistice și practice

3. OBIECTIVE

La finalul proiectului, elevii vor fi capabili să:

- identifice principalele tradiții și obiceiuri românești;
- recunoască elemente ale portului popular din diferite regiuni ale țării;
- descrie sărbători și obiceiuri specifice românilor;
- manifeste respect față de patrimoniul cultural național;
- participe activ la realizarea unor produse artistice inspirate din tradițiile românești;
- colaboreze eficient în cadrul activităților de grup.

4. GRUP ȚINTĂ

- Elevii claselor primare;
- Cadre didactice;
- Părinți și membri ai comunității locale.

5. RESURSE

Resurse umane

- cadre didactice;
- elevi;
- părinți;
- meșteri populari/invitați din comunitate.

Resurse materiale

- costume populare;
- imagini și materiale video;
- hârtie colorată, carton, acuarele;
- calculator, videoproiector;
- materiale pentru expoziții.

6. ACTIVITĂȚI PROPUSE

Activitatea 1 – „Descoperim tradițiile românești”

Descriere:

Prezentare interactivă despre tradițiile și obiceiurile românești din diferite regiuni.

Metode: conversația, observația, brainstormingul.

Produse finale: afișe tematice și fișe de lucru.

Activitatea 2 – „Costumul popular românesc”

Descriere:

Elevii observă imagini cu costume populare și identifică elementele specifice.

Sarcini:

- colorarea unor planșe cu costume populare;
- realizarea unei expoziții tematice;
- prezentarea costumelor din diferite zone ale țării.

Produse finale: colaj „Portul popular românesc”.

Activitatea 3 – „Atelier de meșteșuguri tradiționale”

Descriere:

Realizarea unor obiecte inspirate din arta populară românească.

Exemple de activități:

- decorarea unor modele de ceramică pe hârtie;

- realizarea de motive tradiționale pe carton;
- confecționarea de măștișoare.

Produse finale: expoziție de lucrări.

Activitatea 4 – „Sărbători și obiceiuri românești”

Descriere:

Prezentarea principalelor tradiții legate de:

- Crăciun;
- Paște;
- Mărțișor;
- Sânziene;
- Ziua Națională.

Exemple de activități:

- învățarea unor colinde;
- realizarea unui calendar al tradițiilor;
- concurs de întrebări și răspunsuri.

Activitatea 5 – „Șezătoria copiilor”

Descriere:

Organizarea unei șezători tematice în clasă.

Activități:

- recitare de poezii;
- interpretarea unor cântece populare;
- prezentarea unor ghicitori și proverbe;
- degustarea unor produse tradiționale aduse de părinți.

Activitatea 6 – „Expoziția tradițiilor românești”

Descriere:

Prezentarea produselor realizate pe parcursul proiectului.

Invitați:

- părinți;
- profesori;
- reprezentanți ai comunității locale.

Produse finale:

- expoziție de desene și colaje;
- program artistic;
- album foto al proiectului.

7. CALENDARUL ACTIVITĂȚILOR

Perioada	Activitatea
Săptămâna 1	Descoperim tradițiile românești
Săptămâna 2	Costumul popular românesc
Săptămâna 3	Atelier de meșteșuguri tradiționale
Săptămâna 4	Sărbători și obiceiuri românești
Săptămâna 5	Șezătoarea copiilor
Săptămâna 6	Expoziția finală

8. EVALUAREA PROIECTULUI

Evaluarea se va realiza prin:

- observarea participării elevilor;
- portofoliul proiectului;
- expoziția produselor realizate;
- chestionare și fișe de feedback;
- autoevaluarea elevilor.

9. REZULTATE AȘTEPTATE

- dezvoltarea interesului pentru tradițiile românești;
- îmbogățirea cunoștințelor despre patrimoniul cultural;
- consolidarea colaborării între școală și familie;
- realizarea unor produse artistice cu tematică tradițională;
- promovarea valorilor culturale românești.

10. BIBLIOGRAFIE

1. Pamfil, Tudor – Sărbătorile la români, Editura Saeculum I.O., București.
2. Ghinoiu, Ion – Obiceiuri populare de peste an, Editura Fundației Culturale Române, București.
3. Fochi, Adrian – Datini și erezuri populare de la sfârșitul secolului al XIX-lea, Editura Minerva, București.
4. Bârlea, Ovidiu – Folclorul românesc, Editura Minerva, București.
5. Pop, Mihai; Ruxăndoiu, Pavel – Folclor literar românesc, Editura Didactică și Pedagogică.
6. Ministerul Educației – Programa școlară pentru învățământul primar.
7. Revista „Învățământul Primar”.
8. Site-ul Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti”.
9. Site-ul Muzeul Național al Țăranului Român

Crăciunul între tradiție și spiritul dăruirii

Prof. Munteanu Daniela

Școala Gimnazială "Ion Băncilă" Brăila

"Cel mai bun mod de a răspândi bucuria Crăciunului este să cânti tare pentru ca toți să audă." — Buddy, Elf, 2003

Activitățile extrașcolare, dedicate sărbătorilor la români, reprezintă o cale de întărire a relației școală - familie, cu impact pozitiv în evoluția individuală a elevilor unei clase dar și a întregului colectiv. Prin intermediul proiectelor educative extrașcolare, se pot realiza activități de evocare și conservare a obiceiurilor și tradițiilor din România dar și din alte țări din care provin elevii clasei.

La aceste activități, are loc o altfel de cunoaștere și afirmare a preocupărilor și abilităților, într-un cadru mai flexibil, fără rigorile orei de curs. Prin aceste activități, urmărim în calitatea noastră de îndrumători ai clasei dar și i colectivului de părinți, să dezvoltăm atitudini valorice față de cultură, să formăm la elevii noștri o cultură moral-spirituală, națională dar și internațională. Activitățile școlare și extrașcolare de conservare și promovare a folclorului autohton dezvoltă un comportament motivant, cultivă sentimente de bunătate, caritate, toleranță respect, demnitate, de personalizarea individului și conturarea identității sale.

Toate activitățile, se desfășoară plecând de la realizarea unei comunicări sincere între parteneri, se împărtășesc doar aspectele dorite, dar se îmbie către conștientizare, împăcare, reflexie, toleranță, înțelegere, acceptare, etc.

Sărbătoarea de Crăciun, cu o foarte mare încărcătură emoțională la români, deoarece în primul rând îi reunește pe cei dragi, ca și parte a activităților din Proiectului Interjudețean,, Artă, Cultură și Umanitate în tradițiile românești,, a urmărit reunirea elevilor și a familiilor acestora la un moment de bucurie și sărbătoare, de împăcare, oprirea părinților din tumultul pregătirilor materiale pentru acest eveniment deosebit și evocarea câtorva tradiții specifice, cu deosebire la români, în vederea coneservării patrimoniului artistic românesc, dar și internațional.

Sub umbrela acestei sărbători, elevii clasei a 8 a B au pregătit, pe parcursul unei săptămâni: sacoșe cu donații pentru copii și bătrâni din comunitățile defavorizate, partenere în cadrul proiectului, vizită la un cămin de bătrâni unde elevele din corul clasei, au interpretat alături de Doamna învățătoare Dumitru Simona, piese populare românești, surprize pentru colegi și nu în ultimul rând surprize constând în piese muzicale specifice Sfântului Crăciun, pentru părinții lor. Nu în ultimul rând colindele românești au răsunat în dulcele vers românesc, la întâlnirile din cadrul a două proiecte Etwinning: Seed of Europe și Evrey word matters- mission communication

când pe calea onlin-ului a plecat un mesaj plin de emoție de la elevii români la elevii din țările europene partenere, așezând școala pe harta Europei. De asemenea , echipa de fete clasei a 8 a B a participat la activitatea desfășurată la Muzeul Carol I , de istorie unde au răsunat colinde pregătite alături de doamna profesor de muzică, Iancu Valentina și activități de evocare a istoriei poporului român , pregătite cu drag de către doamna profesor de istorie Manea Silvia.

Activitatea principală a avut loc în școală și a constat în realizarea de ateliere de lucru, părinți-copii- bunici- frați/ surori într-o,, ședință altfel,, în cadrul căreia, s-au întocmit mesaje pentru Moș Crăciun, s-au parcurs fișe de lucru pentru cunoaștere reciprocă elev- părinte, cei drept fără note. La finalul atelierului de lucru, s-a realizat o scrisoare comună din partea clasei către Moș Crăciun, în care fiecare elev prezent a scris un mesaj de suflet pentru moșul cel darnic.

Pentru următorul moment, un moment artistic, elevii au fost invitați să se așeze în semicerc, pentru a putea stabili un contact vizual cu toți participanții din sală și au interpretat pe echipe sau cu întregul grup, cântece specifice acestei sărbători: Sculați gazde, Am plecat să colindăm, Trei păstori, Galbenă gutuie, O ce veste minunată, O brad frumos, Moș Crăciun. Momentul artistic s-a încheiat cu Capra și Plugușorul, în deliciul tuturor și sorcovirea pentru mai multă sănătate în noul an.

"Crăciunul nu este doar o zi, este o stare de spirit." — Kris Kringle, Miracolul de pe Strada 34, 1947

ISBN 978-973-0-44516-9

BRĂILA, 2026